

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

17 juni 1998

ONTWERP VAN DECREET

**houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs
en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997
betreffende het basisonderwijs**

HOORZITTINGEN

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Freddy Sarens**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden : de heer Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren Erik Matthijs, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Roland Deswaene, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heer René Swinnen, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heren Pieter Huybrechts, Joris Van Hauthem ;

de heer Kris Van Dijck ;

de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, Paul Deprez, mevrouw Kathleen Helsen, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, André Denys ;

de heren Patrick Hostekint, Michiel Vandenbussche, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

*Zie :***1058** (1997-1998)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet
- Nrs. 2 en 3 : Amendementen
- Nr. 4 : Verslag

INHOUD

	Blz.
I. Hoorzitting van donderdag 28 mei 1998	4
Bijlage : Standpunten van de sprekers van de hoorzitting van 28 mei 1998	25
II. Hoorzitting van dinsdag 2 juni 1998	62
Bijlage : Standpunten van de sprekers van de hoorzitting van 2 juni 1998	77

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid organiseerde in het kader van de bespreking van het ontwerp van decreet houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs, op 28 mei 1998 en 2 juni 1998 twee hoorzittingen met betrokkenen uit de onderwijssector.

Tijdens de hoorzitting van 28 mei 1998 kwamen de volgende sprekers aan bod :

- de heer Jacques Perquy, administrateur-generaal VLOR
- de heer Antoon Boone, secretaris-generaal VVKSO
- de heer André Macharis, ondervoorzitter ARGO
- de heer Jef Wellens, adjunct-administrateur-generaal ARGO
- de heer Luc Jansegers, afdelingshoofd ARGO
- mevrouw Ann Pieters, juridisch adviseur CVPO
- mevrouw Carla Cattoir, directeur OSVG
- de heer Rik Schepers, algemeen secretaris COC
- de heer Gust Lowet, adjunct-algemeen-secretaris COC
- de heer Georges Vansweevelt, algemeen secretaris ACOD-onderwijs
- mevrouw Mieke De Groen, vertegenwoordiger VSOA
- mevrouw Trees Gilles, secretaris-generaal VCOV
- mevrouw Bettina Devos, coördinator ROGO
- de heer Willem Huysman, stafmedewerker KOOGO
- mevrouw Caroline Teugels, voorzitter VSK Vlaams Brabant
- de heer Alex Polfiet, coördinator VSK.

Tijdens de hoorzitting van 2 juni 1998 kwamen de volgende sprekers aan bod :

- de heer Eric Vercammen, pedagogisch adviseur vrije PMS-centra
- de heer Walter Magez, coördinator CSBO
- de heer Wilfried Keymeulen, directeur PMS-centrum GO Gent 2
- de heer Carlos Bekaert, directeur Vormingscentrum voor de PMS-centra GO
- de heer Ludo Frateur, hoofd studiedienst Vereniging Vlaamse Leerkrachten
- de heer Herman Gevaert, algemeen secretaris Vereniging Vlaamse Leerkrachten
- de heer Luc Cortebeek, voorzitter ACW-onderwijscommissie

- de heer D. Vanhaeverbeke, directeur-generaal Fonds voor Vakopleiding in de Bouwnijverheid
- professor Jan Van Damme, auteur van de minderheidsnota bij het VLOR-advies
- de heer Kamiel Van Herp, beheerder van de Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen.

Om de hoorzitting vlot en dynamisch te laten verlopen, vroeg de Commissie aan de sprekers vooraf een tekst te bezorgen met daarin de belangrijkste standpunten over het voorliggende ontwerp van decreet. Deze nota's, waarnaar door de sprekers en commissieleden tijdens de hoorzitting werd verwezen, zijn telkens na het verslag van de respectievelijke hoorzitting als bijlage opgenomen.

I. Hoorzitting van donderdag 28 mei 1998

Voorzitterschap van de heer Gilbert Vanleenhove, commissievoorzitter

De voorzitter : Vandaag beginnen we de bespreking van een belangrijk decreet met een hoorzitting. De uiteindelijke versie lost niet de hoge verwachtingen in die oorspronkelijk werden gekoesterd, maar het gaat toch nog om een ingrijpend decreet.

De standpunten van de sprekers van vandaag zijn inmiddels bekend. Vandaag is het de bedoeling dat we vragen om verduidelijking kunnen stellen. Wel krijgen de sprekers de kans om gedurende 3 tot 5 minuten de volgens hen belangrijkste knelpunten aan te geven.

De heer Jacques Perquy, administrateur-generaal Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) : Ik kan alleen spreken over het advies dat de VLOR heeft uitgebracht over de tekst van de regering van 24 maart 1998. Voor dit advies hadden we trouwens weinig tijd. Op de verdere ontwikkelingen ga ik niet in, aangezien die nog niet werden besproken door de VLOR.

Eerst wil ik enkele goede elementen noemen : de indeling in studiegebieden, het principe van de classificatie, het modulair stelsel en het principe van scholengemeenschappen. Positief is ook de functiebeschrijving voor het personeel die een evaluatie toelaat, wat de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Ook het systeem met mandaten voor de directeur zal de kwaliteit van het onderwijs verbeteren.

Minder tevreden waren we over het feit dat van de doelstelling om het aantal studierichtingen te verminderen in de praktijk niet veel zal gerealiseerd worden. Op de Staten-Generaal had men uitdrukkelijk gepleit om in het Technisch Secundair Onderwijs (TSO) en het Beroeps Secundair Onderwijs (BSO) het aantal studiegebieden te verminderen. Er zijn teveel scholen met te veel verschillende studierichtingen, waarvoor dan niet altijd de nodige deskundige personeelsleden en het materiaal ter beschikking kunnen worden gesteld. Maar daarover vinden we weinig in het ontwerp van decreet. Elke school kan in de toekomst een studierichting binnen een studiegebied, waarvan men reeds studierichtingen organiseert, opnieuw organiseren. Maar op die manier wordt deze optie niet gehaald.

De VLOR wil dat er meer pedagogische inhoud wordt gegeven aan een scholengemeenschap. De vrees bestaat dat scholen zich zullen blijven oriënteren in functie van het eigen aanbod van de scholengemeenschap of zelfs van de eigen school in een gemeenschap. Er wordt niet echt een gemeenschappelijke visie gevraagd van een gemeenschap over wat men gaat aanbieden. Het is niet denkbeeldig dat in een scholengemeenschap de ene school een vrij selectieve aanpak nastreeft, terwijl de andere school een comprehensief systeem wil.

De voorzitter : De VLOR stelde in zijn nota dat de scholengemeenschap tot een vlotter verloop van de studieloopbaan moet bijdragen en meer gelijke kansen moet creëren. Staat dit ontwerp van decreet dit dan in de weg ?

De heer Jacques Perquy : Het ontwerp staat dit niet in de weg, maar de scholengemeenschappen worden er ook niet daartoe aangezet. De VLOR meent dat in een scholengemeenschap de krachtlijnen omtrent opvoeding dezelfde moeten zijn. Volgens de oorspronkelijke tekst van het voorontwerp zouden stimuli worden ingevoerd om tot goede scholengemeenschappen te komen. Dit is nu niet meer het geval.

De heer Roland Deswaene : Het persbericht van de VLOR zegt dat er meningsverschillen bestonden in de raad over het mandaat van de directeur en de onderdirecteur. Wat zijn de argumenten van de voor- en tegenstanders ?

De heer Jacques Perquy : De scheidslijnen liepen tussen de inrichtende machten aan de ene kant en de vakorganisaties aan de andere kant. Volgens deze laatste werden door het systeem van manda-

ten de onafhankelijkheid en de rechten van de personeelsleden geschonden.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Het systeem van het mandaat is inmiddels gewijzigd. Blijven de bezwaren van de VLOR bestaan ?

De heer Jacques Perquy : Dat moet u vragen aan de vakbonden. Wij hebben over de nieuwe teksten nog niet gediscussieerd.

De heer Ludo Sannen : Volgens de laatste versie van het decreet zou de beperking van het mandaat in de tijd worden geschrapt. Dit zou de bezwaren ertegen toch moeten wegnemen.

Waarom gelooft de VLOR niet in het zelfregulerend effect in een scholengemeenschap inzake programmatie ?

De VLOR pleit voor een gemeenschappelijk opvoedingproject in een scholengemeenschap. Maar elke school heeft toch een eigen pedagogisch project en benadering. Als de scholengemeenschap een gemeenschappelijk project moet hebben, waarom is het dan nog noodzakelijk om een onderscheid te maken tussen de school en de scholengemeenschap ? Kan men dan niet beter scholen fusioneren in plaats van scholengemeenschappen op te richten ?

Is de VLOR van mening dat er een groter aanbod aan studiegebieden in het technisch onderwijs en het beroepsonderwijs zou moeten komen in een scholengemeenschap ? Een groter studieaanbod garandeert wellicht een betere oriëntering. Is het verplichten van een onafhankelijke middenschool geen uitgelezen middel om een betere oriëntering te garanderen ?

De heer Jacques Perquy : Over het geloof van de raad in zelfregulering kan ik me niet uitspreken. Ik heb er alleen op gewezen dat het decreet niet in overeenstemming is met de analyse van de Staten-Generaal.

Ons advies houdt niet in dat de scholengemeenschap afbreuk zou moeten doen aan de eigenheid van de scholen. We stellen wel dat er een overeenstemming zou moeten bestaan over een aantal wezenlijke elementen van het pedagogisch project. Op dit ogenblik zijn er scholen die er de voorkeur aan geven leerlingen te oriënteren na het eerste jaar, andere wachten liever tot na de eerste graad. In dat geval is het moeilijk om een gemeenschappelijk oriëntatiebeleid te voeren.

De VLOR heeft zich er niet over uitgesproken dat een autonome middenschool het beste instrument zou zijn. We vinden het alleen jammer dat daarover niet werd gepraat in verband met deze hervorming van het middelbaar onderwijs.

De heer Ludo Sannen : Meent de VLOR dat een scholengemeenschap een ruimer aanbod zou moeten hebben van richtingen in het technisch en beroepsonderwijs ?

De heer Jacques Perquy : We vinden wel dat het aanbod over de verschillende onderwijsvormen zou moeten verspreid worden.

De heer Ludo Sannen : Wat het technisch en beroepsonderwijs betreft, heeft u duidelijk gesteld dat men binnen een scholengemeenschap de twee studiegebieden zou moeten aanbieden.

De heer Jacques Perquy : Er zijn twee standpunten. Enerzijds moet men betere onderwijsvormen aanbieden en anderzijds moet men naar een betere profilering gaan van de scholen. Er is geen uitspraak gedaan of er binnen een scholengemeenschap een ruimer aanbod zou moeten zijn.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : U heeft uw opmerking over de besparing op het administratief personeel niet herhaald.

De heer Jacques Perquy : Over de nieuwe teksten hebben we ons nog niet uitgesproken. Ten aanzien van het voorontwerp hebben we sterk de nadruk gelegd op het belang van het administratief en opvoedend personeel. Dit is niet alleen belangrijk in het licht van de recente ontwikkelingen, maar ook omdat de VLOR een tekst heeft opgesteld over leerlingenbegeleiding, waarin wordt gezegd dat het opvoedend en ondersteunend personeel daarin een belangrijke rol speelt. We wijzen er ook op dat de taken voor de betrokkenen momenteel zo zwaar zijn dat het niet mogelijk is om drastische besparingen te doen.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Ik hoop dat het ontwerp van decreet aan uw standpunt beantwoordt.

Verder heb ik nog twee vragen die overeenstemmen met die van de heer Sannen. Is het niet mogelijk dat het vertrouwen in de scholengemeenschap zo groot is dat de verschillende scholen niet met elkaar in concurrentie treden wat de programmatie betreft ? Wat is uw inhoudelijke visie op wat een scholengemeenschap zou moeten zijn ? Er zijn momenteel reeds belangrijke criteria die de vor-

ming van een scholengemeenschap diepgaand zullen bepalen, zoals regiogebondenheid en het overstijgen van de verschillende onderwijsvormen. Ik denk persoonlijk dat dit zeer innoverend kan werken. Tot nu toe is de problematiek van het middelbaar onderwijs vooral te wijten aan de culturele kloof tussen enerzijds het ASO en anderzijds het BSO en TSO.

We hebben grote hoop gesteld op de multisectorialiteit van de scholengemeenschap. Is het nodig om de pedagogische visie vanaf het eerste moment op elkaar af te stemmen ? Niet alleen is dit moeilijk met een decreet op te leggen, maar dient men ook niet de resultaten af te wachten van de stimuli en inhoudelijke bepalingen die dit decreet bevat ?

De heer Jacques Perquy : Het verleden leert dat de zelfregulering niet tot interessante resultaten zal leiden. We kunnen vaststellen dat heel wat scholen bepaalde richtingen te allen koste en met grote inspanningen in leven willen houden. Het eigen bestaan van de school mag immers niet in het gedrang komen. Dit leidt echter tot problemen zoals leerlingen samenzetten en problemen op het vlak van de infrastructuur. Vandaar dat de Staten-Generaal heeft gepleit voor maatregelen.

Mevrouw Sonja Van Lindt : De vernieuwingen gaan in het jaar 2000 in, met ingrijpende innovaties zoals de functiebeschrijving en de evaluatie. Daarbij komen nog de eindtermen en andere knelpunten. Ik vraag me af of de instellingen voldoende gewapend zijn om dit hele proces op gang te brengen. Zijn de directies en leerkrachten klaar om de veranderingen in korte tijd voor te bereiden ?

De heer Jacques Perquy : De raad heeft zich niet uitgesproken over de voorbereidingstijd. We pleiten er voor om de invoering van de eindtermen voor de tweede graad, die op dit ogenblik gepland is voor 1999, te laten samenvallen met de overgang van de oude naar de nieuwe studierichtingen in het jaar 2000. Als die twee innovaties niet tegelijkertijd worden doorgevoerd, moeten we twee keer nieuwe leerplannen opstellen.

De voorzitter : Ik dank de vorige sprekers en nodig de heer Boone uit.

De heer Antoon Boone, secretaris-generaal VVKSO : Een belangrijk bezwaar van het katholieke middelbare onderwijs is dat programmatieregels voor scholengemeenschappen ontbreken. Het is volgens mij een contradictie in het decreet dat de scholengemeenschap verantwoordelijk is voor een rationeel studieaanbod, maar dat de afzonderlijke

scholen zelf de programmatie mogen regelen. We stellen voor de huidige programmatieregels te behouden tot het jaar 2004-2005.

Voorts ontbreekt de linearisering. Ik hoopte dat men de linearisering resoluut zou toepassen, behalve voor scholen van de vrije keuze. Daarmee bedoel ik de kleine scholen die als enige in een gemeente bestaan. Ik betreur dat men zogenaamde verworven rechten in dit decreet bekrachtigt. Zo wordt de verplichting van een rekenplichtige nu erkend als een objectief verschil. Indien er geen linearisering komt voor scholen met meer dan 1200 leerlingen, dan zullen dergelijke scholen van het katholieke onderwijs zich in twee scholen opdelen, om zo twee directeurs te kunnen aanstellen in plaats van de directeur en de onderdirecteur waarop ze nu recht menen hebben.

Dit decreet wil samenwerkingsverbanden stimuleren. In dergelijke samenwerkingsverbanden kunnen internaten een belangrijke rol spelen. Vandaar dat ik me afvraag waarom voor de problemen van de internaten geen oplossing wordt gezocht.

De voorzitter : U sprak over storende details, zoals het drievierde-diplomacriterium. Kunt u ons hierover meer uitleg verschaffen ?

De heer Antoon Boone : In het voorontwerp van decreet stond in het kader van de rationalisatienorm een schema. De Raad van State vond een schema echter onvoldoende als vervanging van het besluit van 1982. De Raad van State spreekt zich natuurlijk niet uit over de problematiek van het drievierde-diplomacriterium. Voor zover ik weet bestaat er een akkoord tussen de partijen van de meerderheid of zelfs tussen alle partijen over de criteria voor een school van de vrije keuze. Daarin staat niets over het drie-vierde-criterium. Ook in de Grondwet is over die norm niets te vinden. Ik vind het trouwens uit de tijd om te bepalen dat een diploma van de universiteit van Leuven of van Gent een invloed heeft op het aantal leerlingen. Dat zijn middeleeuwse praktijken.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : In de memorie van toelichting pleit de minister ervoor om de tweede graad van het ASO te verzwaren om daardoor het cascade-effect en het zittenblijven tegen te gaan. De keuze voor het ASO heeft echter veel met de mentaliteit van de ouders te maken. Ik vraag mij af hoe hij deze mentaliteit wil veranderen en hoe hij de ouders ervan wil overtuigen dat het ASO verzaamd is. Daarom denk ik dat het risico bestaat dat door de hogere moeilijkheidsgraad het aantal zittenblijvers zal verhogen.

De heer Antoon Boone : Ik geloof niet dat de school de maatschappij verandert maar dat de maatschappij de school in belangrijke mate determineert. De oriëntering van leerlingen is een maatschappelijk probleem en een probleem van de ouders. Daarbij ben ik een sterke tegenstander van het zogenaamde cascadesysteem. Door de indeling in studierichtingen en de begeleiding door de leraren en het PMS, hoop ik dat de leerlingen een bewustere studiekeuze zullen maken. Ook het zoveel mogelijk groeperen van studierichtingen in één school kan leiden tot een betere studiekeuze en ontplooiing van de leerlingen. Daartoe zijn echter geen stimuli in het decreet opgenomen.

De heer Jos De Meyer : U formuleert de stelling dat de vrije internaten met de huidige subsidiëring niet leefbaar zijn. Kunt u dit standpunt nader toelichten ?

De heer Antoon Boone : Een vrij internaat moet beheerd worden door één beheerder, met een forfaitair bedrag van een half miljoen frank en een subsidie van 20.000 frank per leerling. De reële kosten en de kosten voor begeleiding liggen veel hoger. In het gemeenschapsonderwijs krijgt men per 20 leerlingen nog een bijkomende voltijdse kracht. De tijd dat de vrije internaten konden steunen op vrijwilligers is voorbij. De vrije internaten kunnen enkel leefbaar zijn als die grote ongelijkheden worden opgeheven. De subsidiëring ervan is onvoldoende. Ik vraag dan ook dat men naar aanleiding van dit decreet een rechtvaardige oplossing zou uitwerken voor de vrije internaten.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh : In uw punt 2.3.1. over het ondersteunend personeel blijkt u in de eerste en tweede alinea akkoord te gaan met de regeling, maar begint u de derde alinea met het woord scheef trekking. Daarmee bedoelt u de rekenplichtigheid. Beschouwt u dit niet als een objectief verschil ?

De heer Antoon Boone : De tekst is daar misschien wat cryptisch, ik schrijf dit toe aan tijdnood. Het verschil tussen het voorontwerp en het ontwerp van decreet is de opmerkelijke verbetering door 1,1 miljard frank terug te brengen naar 550 miljoen frank. Ons standpunt is dat waar ARGO-scholen dienen aanwezig om de vrije keuze te garanderen, die scholen een bijkomende, losstaande sokkel moeten krijgen. Ik bedoel daarmee kleine scholen waarvan er maar één in de gemeente is. Wij verzetten ons tegen de situatie waarbij een school met 1000 leerlingen in Edegem een persoon meer voor de omkadering zou krijgen dan een school met

1000 leerlingen in Antwerpen. Daarvoor is geen enkele goede reden te geven.

Wij stellen ook vast dat het schijvensysteem behouden blijft, terwijl wij geopteerd hadden voor een lineair systeem vanaf de eerste tot de laatste leerling. Als men nu zegt dat men in het gemeenschapsonderwijs dan nog eens 65 ambten nodig heeft, omdat die scholen rekenplichtig zijn, vraag ik me af of men soms denkt dat er in het gesubsidieerde onderwijs geen boekhouders zijn. Het enige verschil is dat de boekhouder in het gemeenschapsonderwijs zelf hoofdelijk verantwoordelijk is, terwijl dat in het gesubsidieerde onderwijs de gemeente of de VZW is. Dit kan men geen objectief verschil noemen dat 65 banen waard is. Na de slag om het basisonderwijs, waardoor de rekenplichtigheid weggewerkt werd, wordt in het secundair onderwijs de rekenplicht na meer dan 20 jaar weer ingevoerd.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Wat de programmatieregels betreft, bestaat er volgens de heer Boone een ongerijmdheid in het feit dat de scholengemeenschappen verantwoordelijk zijn voor het rationeel aanbod maar dat daarnaast elke school binnen haar studierichtingen vrij mag programmeren. Is het dan niet zo dat over de programmatie moet overlegd worden in scholengemeenschappen en dat de verantwoordelijkheid over het aanbod ook daar ligt ?

De heer Antoon Boone : De ervaring leert mij dat onze scholen erg moeilijk met elkaar praten over het onderwijsaanbod, omdat iedereen dan, niet onbegrijpelijk, zijn eigen school verdedigt. Nu moet men scholengemeenschappen oprichten, die dan later zelf het dubbele of driedubbele aanbod moeten wegwerken. Wij zijn hier in een zwakke positie geplaatst. Het is niet ernstig alle moeilijkheden door te schuiven krachtens een verkeerd toegepast principe van subsidiariteit. Wij zijn sinds 1959 gewend te werken met een systeem van normen, onder meer voor oprichting en behoud, en sinds 1989 met een systeem van omkadering. Nu herhaalt men dat weer. Men trekt dus duidelijk geen lessen uit het verleden.

De heer Ludo Sannen : Een kleine opmerking vooraf : u zegt dat de school de maatschappij niet verandert, maar ik geloof toch dat dit wel de ambitie moet zijn op lange termijn.

Mijn eerste vraag gaat over de internaten. U stelt terecht die problematiek aan de orde. Maar tijdens de onderhandelingen heb ik hierover nooit iets

gehoord. Waarom komt u nu nog met de vraag om een regeling voor de internaten ?

Wordt uw standpunt in punt 2.2. ook gesteund door de meerderheid van de vrije katholieke scholen ? Ik meen te begrijpen dat zij meestal gelukkig zijn met de vrije programmatie. Uw tekst bevat inderdaad een nogal cryptische omschrijving, waarbij u eerst pleit voor vrijheid en autonomie, en zelfs advies van de vakbonden, en waarna u verder weer een veel stringenter systeem voorstaat. Ik vermoed dat u er wel zal in slagen de totstandkoming van de scholengemeenschappen te sturen.

Mijn derde vraag sluit aan bij de vraag van mevrouw Vanderpoorten, maar ik wil ze nog concreter stellen. Geloof u dat men door in het ASO te zorgen voor eenzelfde aantal uren van een vak automatisch dezelfde zwaarte krijgt ?

In verband met de rekenplichtige boekhouder ben ik het wel eens met uw redenering, maar bent u dan bereid een gelijkaardige boekhouding te voeren als het gemeenschapsonderwijs ?

De heer Antoon Boone : Wat de internaten betreft, denk ik dat het onderwerp al in het verleden ter sprake is gebracht. Ik blijf erbij dat het project dat nu voorligt, moet worden doorgevoerd. Wij zullen alsnog voldoende pogingen ondernemen om de internaten eraan te koppelen. Het probleem ten gronde met betrekking tot de internaten is dat er onvoldoende plaats voor was tijdens de voorbije bespreking van het dossier secundair onderwijs. Er is slechts een minuscule verbetering aangebracht ten opzichte van de huidige reglementering.

Inzake de programmatieregels, vind ik het normaal dat in deze overgangsfase van groei naar scholengemeenschappen, niet al te veel druk wordt gelegd op de lokale gemeenschap. Mijn standpunt is veel eerder : geef de scholen een duwtje in de rug en steun ze. In ons project zijn 574 scholen betrokken. Ze zijn er niet alle even gelukkig mee. Het is immers onmogelijk om iedereen tevreden te stellen, maar wij streven ernaar mee het beleid te voeren.

De derde vraag van de heer Sannen heeft betrekking op de problematiek van het aantal uren wiskunde en talen in het ASO. Ik heb er geen bezwaar tegen om het niveau van de lessen te verhogen. Het ontwerp verwijst in deze overigens hoofdzakelijk naar de tweede en niet naar de derde graad. Vergeet echter niet dat de uiteindelijke beslissing terzake bij de leraar ligt : het niveau blijft afhankelijk van de groep die hij voor zich krijgt en wat daarmee te bereiken valt. Naargelang de doelgroep

zal het niveau van de moderne talen verschillend zijn in een richting economie en een richting latijn-wiskunde. De decreetgever drukt uiteindelijk niet meer dan een wens uit. Ik heb met de eindtermen geen enkel probleem, voor zover zij correct gehanteerd worden als minimumdoelstellingen.

De vierde en laatste vraag houdt verband met de financiële controle. Welnu, aangezien er bij de controle op de VZW's sprake is van zowel een federale als een gemeenschapsinbreng, is deze materie een uiterst complexe aangelegenheid. Het katholiek onderwijs heeft geen enkel probleem met de controle van haar financiën ; maar wat wij niet willen, is een systeem zoals in het hoger onderwijs, waarin naast een regeringscommissaris ook nog eens een boekhouder en een bedrijfsrevisor actief is, wat al te betuttelend wordt. Wij staan dus open voor controle, maar zijn tegenstanders van de multiplicatie der controlerende instanties.

De heer René Swinnen : U zegt dus dat u voorstander bent van een minimale controle op de financiën van het katholiek onderwijs ? Volgens mij verwacht de heer Boone twee dingen : de rekenplichtigheid en de lineariteit. Het eerstgenoemde principe is niet zozeer leerlinggebonden als het tweede. Het heeft veeleer te maken met een opdracht die door de overheid wordt gegeven. Aan de rekenplichtigen van het gemeenschapsonderwijs wordt veel meer gevraagd, waardoor zij meer handelingen te verrichten hebben. Om dit te kunnen uitvoeren, is een staf nodig. Dit is de betekenis van de vernoemde 65 ambten. Veronderstel even dat ze worden geschrapt : is het katholiek onderwijs dan bereid om dezelfde opdrachten en controle inzake rekenplicht te aanvaarden als het gemeenschapsonderwijs op dit moment heeft ?

De heer Antoon Boone : Ik heb de woorden minimale controle nooit in de mond genomen. Ik meen dat men moet onderzoeken hoe we terzake tot een doeltreffende afstemming kunnen komen, terwijl men tegelijk rekening blijft houden met de verschillen tussen instellingen met een privaatrechtelijk en die met een officieel karakter. De VZW's van het katholiek onderwijs staan open voor controle op hun financiële verrichtingen.

Ik wijs er overigens op dat is er sinds 1973 geen onderscheid meer bestaat in omkadering tussen het officieel en het gesubsidieerd onderwijs. De 65 ambten die in 1973 werden afgeschaft, worden met dit decreet nu opnieuw in het leven geroepen. Dit decreet draait de klok met andere woorden terug. Bovendien wordt er geanticipeerd op een nog te voeren discussie over de objectiveerbare verschil-

len. Men kan toch niet op deze kwestie vooruitlopen, vooraleer zij is beslecht ?

De heer André Denys : Ik merk dat de heer Boone zich wantrouwig opstelt ten opzichte van de rol van de basis in de totstandkoming van scholengemeenschappen. Een en ander zou volgens hem moeilijk verlopen van zodra het over programmatie gaat. In mijn regio bleek echter het tegendeel het geval : samenwerking bleek wel degelijk mogelijk zonder hulp van hogerop. Zoekt het katholiek onderwijs geen excuus om via een centrale greep op de ontwikkeling een eigen stempel te kunnen blijven drukken.

Voorts wil ik graag vernemen hoe de heer Boone tegenover de mogelijkheid van netoverschrijdende samenwerking staat. Wordt die vergroot door het ontwerp of juist niet ?

De heer Antoon Boone : Ik weet wat er in Deinze is gebeurd. Ik heb er zelf vele avonden doorgebracht. Het is dankzij de wijsheid van bepaalde begeleiders dat men er na 4 jaar in geslaagd is tot een akkoord te komen. Dat neemt niet weg dat er nog knelpunten zijn, onder andere met betrekking tot enkele niet-betrokken scholen in dezelfde regio. Wat ik hiermee wil zeggen, is dat 1 jaar veel te weinig is om tot een scholengemeenschap te komen, zelfs met welwillende mensen. Zoiets vergt veel meer tijd. En wat onze zogenaamde centralistische houding betreft, zeg ik u dat de vrijheid van de inrichtende macht voor ons primeert. Hoogstens geven wij een duwtje, hier en daar.

De heer Denys stelde mij tevens een vraag over het probleem van de netoverschrijding. Dit is niet vanzelfsprekend voor het personeelsbeleid van een scholengemeenschap. Als het vrij katholiek onderwijs na verloop van tijd een leraar van het gemeentelijk of provinciaal onderwijs moet overnemen, is dat moeilijk. Het ontwerp van decreet bevordert dat niet. Als een katholieke school met een officiële scholengemeenschap wil vormen, is dit enkel mogelijk op basis van individuele afspraken. Er zijn geen algemene afspraken.

Mevrouw Nelly Maes : De heer Boone is ontgoocheld over de niet-linearisering. Hoe verantwoordt hij zijn eis voor lineariteit ? Is die gebaseerd op een vergelijking of op objectieve factoren ?

Hij had het tevens over het belang van de leraren. Maar de leraren zijn bezorgd. Ze voerden jarenlang strijd voor een beter statuut. In het ontwerp komen echter innovaties voor die vraagtekens oproepen. De leraars uit het vrij onderwijs zijn

bang voor willekeur. Wat is het standpunt van de heer Boone daarover ?

Hij zegt dat er 574 scholen van de VVKSO in deze operatie betrokken zijn. Wat is de juridische band tussen deze scholen en de VVKSO ? Gaat het om een opperste biechtvader die luistert naar de gewetensnood van de scholen ? Wat is de juridische zeggenschap ? In welke financiële verplichtingen wordt die geconcretiseerd ?

De heer Antoon Boone : Wat de linearisering betreft, respecteren wij ten volle de vrije keuze. Zolang de gemeenschap het kan dragen, kan een kleine en enige school in een bepaalde gemeente extra omkadering en ondersteuning krijgen met het oog op het vrijwaren van de vrije keuze. Daar zijn wij niet tegen.

Met linearisering bedoelen wij iets anders. Ik geef een concreet voorbeeld. Stel dat het katholiek onderwijs 30 tot 40 scholen met elk meer dan 1200 leerlingen, een directeur en een onderdirecteur heeft en men mag tegelijk vanaf 1 september een school in een ander net oprichten, met een halftijdse directeur voor slechts 65 leerlingen, waarom zou ik dan niet zeggen aan de grote katholieke scholen dat ze zich moeten splitsen in een bovenbouw en middenschool ? Als de decreetgever het mij niet geeft, neem ik het gewoon. Dit voorbeeld geef ik louter ter bedenking. Vandaar dat wij een linearisering van het ambt van onderdirecteur vragen.

Leraren zouden bang zijn voor willekeur. Wij moeten inderdaad onze inrichtende machten opvoeden in de richting van een overleg- en onderhandelingscultuur. Naargelang de inrichtende macht zijn er ter zake onderling veel verschillen tussen de scholen.

Omtrent de juridische band tussen de VVKSO en de scholen kan ik het volgende zeggen. We zijn een gemandateerd bisschoppelijk orgaan. Het zijn immers de bisschoppen die scholen het label van katholieke school geven. Tegelijk worden wij door de scholen zelf gesubsidieerd op basis van de norm van 3 percent. Wij zijn op die manier, net als vakbonden, ook mandaathouders van de scholen. Wij spelen permanent dit dubbele spel. In verband met de macht heeft men het over een dienend gezag. Daar voel ik me goed bij.

De heer Roland Deswaene : U heeft het nu al over een reparatiedecreet, nog voor de bespreking en de stemming is begonnen. U vraagt tevens overgangsmaatregelen voor tijdelijken met minimaal 720

dagen. Wat bent u van plan met degenen die minder kunnen voorleggen ?

De heer Antoon Boone : Als iemand naar een scholengemeenschap overstapt en 240 dagen heeft, dan moet men die dagen kunnen meenemen. Alle diensten voor een individuele school moet men kunnen meenemen als effectief gepresteerde diensten naar de scholengemeenschap waarin die school wordt opgenomen.

De voorzitter : Hiermee sluit ik deze gespreksronde af. Het woord is nu aan de heren Wellens, Macharis en Janzegers van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO).

De heer André Macharis, ondervoorzitter ARGO : Volgens ons kan het ontwerp van decreet in betere omstandigheden worden doorgevoerd als ook het ARGO-decreet wordt gewijzigd. Die betere omstandigheden houden een compromis in. Juridisch is het perfect mogelijk om het ontwerp van decreet in het bijzonder decreet in te schuiven, maar onderwijskundig is dit onmogelijk. Terwijl het ontwerp spreekt over scholengemeenschappen, hebben wij het immers over lokale raden voor het gemeenschapsonderwijs (LORGO's) en over de centrale raad van de ARGO. Wij zouden natuurlijk onze LORGO's tot het niveau van scholengemeenschappen kunnen optrekken. Er ontstaan dan echter problemen voor bijvoorbeeld landelijke scholen. Wij vinden de oplossingen die het ontwerp van decreet ter zake voorstelt, te beperkt. In de memorie van toelichting staat : in afwachting dat het bijzonder decreet wordt gewijzigd. De decreetgever houdt daar dus rekening mee. Maar voor ons onderwijslandschap levert dat problemen op. Hoe gaat men bijvoorbeeld de kleinere landelijke basischolen in een scholengemeenschap integreren ? Ook zullen er problemen zijn voor de kleinere scholen, ten opzichte van de grotere scholen. Wij staan anders tegenover de linearisering omdat het gemakkelijker is om grote scholen in Aalst op te richten dan in Koekelare.

Een tweede knelpunt is financieel van aard. De lineaire besparing van 2,5 percent voor alle netten is een probleem, want in de toekomst zullen er wel verschillen zijn in termen van minder of meer. De 2,5 percent geldt immers ook voor levensbeschouwelijke vakken, die voor ons essentieel zijn. Pluralisme is erg belangrijk. Het principe kan dus enkel overeind blijven door het optrekken van de normen voor het aantal leerlingen voor levensbeschouwelijke vakken, maar dat zou ons imago geen deugd doen. Wanneer er een leerling is die islamitische godsdienst wil volgen, is hij welkom. Maar

dit zal dan gebeuren ten koste van de splitsingsnormen van de meest gevolgde cursussen, namelijk rooms-katholieke godsdienst en niet-confessionele zedenleer.

Een tweede onderdeel van de besparingen is dat de ingebouwde middenscholen worden afgeschaft. In de memorie van toelichting staat dat de eigen profilering en doelstellingen belangrijk zijn voor een nieuwe onderwijsstructuur. Het project van de middenscholen past daar volgens mij perfect in.

Ook op de administratieve omkadering wordt er bespaard. We zijn nochtans van mening dat er momenteel op dat vlak geen luxe bestaat in de scholen. Wij hebben de inlevering terzake becijferd als 8 percent besparingen voor de andere netten en 15 percent voor de ARGO.

In onze nota hebben we cijfers gebruikt over de financiering. De opgemaakte eindbalans dient echter over een vrij lange periode te worden bekeken en ik wil dan ook enig voorbehoud maken bij de cijfers. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Ik zou graag wat meer uitleg hebben over het in elkaar haken van het decreet op het secundair onderwijs en het bijzonder decreet op de ARGO. Ik heb het meer bepaald over de consequenties voor de LORGO's. Stel dat binnen een scholengemeenschap een gemeenschapsschool wil samenwerken met een gemeenteschool, zou er dan naast een LORGO ook nog een tweede bestuur komen met die LORGO en de gemeenteschool ? Betekent dit dat er in dergelijke gevallen twee structuren zouden bestaan die op elkaar inhaken ?

De heer André Macharis : De ARGO heeft verschillende mogelijkheden om het decreet uit te voeren. Een eerste mogelijkheid is het optrekken van de LORGO's tot het niveau van de scholengemeenschap. Een tweede bestaat erin van de scholengemeenschap dode letter maken. Een tussenoplossing is dat we de afspraken die gemaakt zijn binnen de scholengemeenschap, telkens laten bekrachtigen door de LORGO's, wat hen de facto een vetorecht zou geven. Een vierde mogelijkheid is dat de ARGO alles centraal naar zich toehaalt en via bepaalde procedures gaat delegeren. Geen van deze oplossingen voor het probleem is echter gezond.

Wat de samenwerkingsverbanden betreft opteren we binnen de ARGO voor de 3 niveaus. We vinden dat de school op het lokale vlak zijn pedagogische

autonomie dient te behouden en met andere woorden school moet blijven. Het is momenteel zeer onduidelijk hoe een scholengemeenschap er zal uitzien, als men netoverschrijdend gaat werken. Het onderwijsveld heeft daarover momenteel meer vragen dan antwoorden.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : U vraagt een hervorming van het bijzonder decreet op de ARGO. Volgens u is het huidige immers juridisch compatibel met het ontwerp van decreet, maar zijn er pedagogisch een aantal moeilijkheden. Wat is uw visie op deze wenselijke hervorming, meer bepaald met betrekking tot de duidelijke depolitisering van de ARGO, zoals die in een voorstel van drie partijen wordt bepleit ?

De heer André Macharis : U vraagt mijn persoonlijke mening over een politiek document. Ik kan daarover dan ook maar alleen een persoonlijk standpunt innemen. De ARGO heeft het document nog niet officieel ontvangen, laat staan geagendeerd. We hebben deze voormiddag in de centrale raad alleen maar over een aantal fundamentele principes een consensus bereikt.

Zoals ik al heb gezegd, heeft de ARGO het in zijn nota over drie niveaus. Het voorstel van de drie partijen spreekt eveneens daarover. Ook het principe van de maximale decentralisatie is gemeenschappelijk. De ARGO aanvaardt eveneens het beheerscontract, maar wijkt lichtelijk af van het voorstel voor wat betreft de samenstelling van de bestuursorganen op meso- en centraal niveau. Wij zijn namelijk voorstander van een gemengde formule in de plaats van een maximale verkiezing. Technici moeten volgens ons ook kunnen opgenomen worden, als zij een meerwaarde te bieden hebben.

De voorzitter : Ik stel voor dat we hiervan akte nemen, maar er geen discussie over voeren. Dit is namelijk vandaag niet aan de orde.

De heer Karel De Gucht : Het bijzonder decreet op de ARGO is als dusdanig niet aan de orde, maar het komt wel aan bod in het decreet op het secundair onderwijs en is in die mate wel relevant. In het ontwerp staat namelijk dat, zolang het bijzonder decreet op de ARGO niet is gewijzigd, de scholengemeenschap wordt beschouwd als de bevoegde inrichtende macht.

De heer Macharis zegt dat een mogelijkheid erin bestaat dat de LORGO's worden opgetild tot het niveau van de scholengemeenschap. Dit is de tegengestelde beweging want de inrichtende macht

van de ARGO is de centrale raad en niet de LORGO's. Betekent dit dan dat de ARGO hierover een andere mening heeft dan in het decreet wordt verwoord ? Als de LORGO's worden opgetild tot het niveau van de scholengemeenschap, wat betekent dit dan concreet vertrekkende van het bestaande landschap ? De LORGO's zijn namelijk verkozen tot in het jaar 2000.

Als men een scholengemeenschap heeft met een derde partner, bijvoorbeeld een gemeentelijke of provinciale school, is een van de vaststellingen in het decreet op het secundair onderwijs dat in tegenstelling met het decreet op het basisonderwijs, de school die tot de beheersstructuur toetreedt niet aan een aantal criteria moet voldoen, zoals onder meer inzake toegankelijkheid en pluralisme. Hoe staat de ARGO daar tegenover ? In hoeverre kan een dergelijke structuur een vrije keuze waarborgen ?

De heer André Macharis : Het is logisch perfect mogelijk om het aantal LORGO's te herleiden tot het aantal scholengemeenschappen. Dit houdt echter constructies in waarin een aantal landelijke gemeenten als het ware in dezelfde boot zitten als de grote stedelijke gebieden. Iedereen weet dat de kostprijs per leerling zeer variabel is in ons net, omdat we de grondwettelijke opdracht van vrije keuze moeten invullen. We hebben momenteel scholen die een derde tot een vierde per leerling kosten ten opzichte van andere scholen. Dit betekent niet dat wij de hoogste kostprijs per leerling hebben. Er zijn grote steden en gemeenten die heel wat meer geld uitgeven. Als er in één beheersstructuur grote verschillen optreden, dan leidt dit natuurlijk tot spanningen. In Kapelle-op-den-Bos gaat het bijvoorbeeld over 70.000 frank per leerling. In Mechelen doen ze het met één derde daarvan. Technisch zijn dergelijke zaken mogelijk. Voor de ARGO is het echter een negatief gegeven.

De heer Karel De Gucht : Worden de verkozen LORGO's niet op de helling gezet ? Als men deze richting zou willen inslaan, moet men immers LORGO's autoritair samenvoegen en vervolgens nieuwe verkiezingen organiseren.

De heer André Macharis : Het samengaan van LORGO's en de organisatie van de verkiezingen zijn decretaal geregeld. Van het ogenblik dat de tweede school meer dan tweederde van de eerste is, zou dit moeten.

De heer Karel De Gucht : Later zullen vijf tot zes scholen samengaan.

De heer André Macharis : De consequentie is op dat ogenblik nieuwe verkiezingen.

Als een school uit een ander net in een samenwerkingsverband stapt, wordt haar pedagogische autonomie niet aangetast. Het is echter geen oplossing voor de vrije keuze.

De heer Jef Wellens, adjunct-administrateur-generaal ARGO : De bedoeling is goed, maar de vormgeving is slecht. Zolang die scholengemeenschap geen bestuurslaag vormen, moeten de twee huidige bestuurslagen die taken opnemen. Een scholengemeenschap is een structuur sui generis. Het is een platform waar afspraken worden gemaakt. Deze afspraken moeten volgens het huidige decreet door de verschillende bestuurslagen worden uitgevoerd. De scholengemeenschap kan geen plaats vacant verklaren. De bestuurslaag in de ARGO moet dat juridisch uitvoeren. Dat is een moeilijke situatie.

De heer Karel De Gucht : U zegt dat men de LORGO's op niveau van de scholengemeenschap kan tillen. In de praktijk is dit alleen mogelijk door ze autoritair samen te voegen en nieuwe verkiezingen te organiseren. Ze kunnen dan echter hun decretale bevoegdheden niet uitoefenen. Ze moeten dit door de centrale raad laten doen.

De heer Jef Wellens : De lokale raad kan tijdelijke aanstellingen doen. Voor de belangrijke zaken is inderdaad de centrale raad bevoegd.

De heer Karel De Gucht : U bedoelt dus dat men scholengemeenschappen kan maken via de lokale raden, maar deze hebben niet de bevoegdheden van de scholengemeenschappen. In de praktijk betekent dit dat je ze opnieuw gaat samenstellen en dat de centrale raad nog altijd alles moet uitvoeren. De ARGO komt hier dus een driedubbele verkrachting verdedigen.

De heer Jef Wellens : Technisch kunnen wij dergelijke constructies maken. Deze situatie is echter niet optimaal. Een wijziging van het decreet dringt zich dus op. Ik wil wel opmerken dat de bevoegdheden van de scholengemeenschappen in de vormgeving van het decreet reeds een lange weg hebben afgelegd. Hun bevoegdheden situeren zich op het vlak van afspraken. De centrale raad van de ARGO, de gemeenteraad of de provincieraad moeten de afspraken dan juridisch bekrachtigen.

Er zal ook in het vrije onderwijs wel een evolutie naar inrichtende machten per regio bestaan. Ik vermoed dat er wel vele inrichtende machten zullen zijn die scholengemeenschappen vormen. Dit zijn

dan overlegplatformen die voor beslissingen terug moeten naar die inrichtende macht. Alleen als het vrij onderwijs er in slaagt om in één jaar per scholengemeenschap al die VZW's te verenigen in één inrichtende macht, geldt dit laatste niet.

De heer Ludo Sannen : Ik wil het even hebben over het gelijktijdig aanpakken van de decreten over de ARGO en over het secundaire onderwijs. Ik ben blij met de unanieme aanvaarding van de afspraken over de hervormingen binnen de ARGO. Hoe komt het dat dit besluit zo lang op zich heeft laten wachten ? De minister was al lang vragende partij.

U stelt dat er zonder nieuw decreet wel mogelijkheden bestaan om juridisch-technisch wat aanpassingen te maken. Ik begrijp dan ook niet goed wat dan het nut is van bijvoorbeeld evaluatie of functiebeschrijvingen. Dat lijkt op formalisme. Dat moet in dit decreet worden bijgestuurd.

In het decreet op het secundair onderwijs wordt de mogelijkheid ingeschreven om netoverschrijdende scholengemeenschappen te creëren. Zitten in het besluit van de ARGO krijtlijnen voor mogelijke juridische aanpassingen die hiervoor nodig zijn ?

De heer André Macharis : Het duurde zo lang omdat we bij consensus wilden beslissen en omdat de tijd raad bracht bij het benaderen van enkele cruciale elementen. Voorts is er in onze nota geen sprake van netoverschrijding.

De heer Jef Wellens : Wat netoverschrijding betreft : wij zouden graag trouwen. Wij hebben bijvoorbeeld al een akkoord met het CVPO en het OSVG om experimenteel samen te werken aan leerplanontwikkeling, met dien verstande dat daarvoor de gemeente- en provinciewet zouden moeten veranderen. De collega's van CVPO en OSVG hebben trouwens bij de syndicale onderhandelingen een duidelijke nota over deze wetgevingen voorgelegd. Internetscholengemeenschappen moeten geen rechtspersoonlijkheid vormen in zoverre het decreet op het secundair onderwijs er geen aanleiding toe geeft dat de scholengemeenschappen rechtspersoonlijkheden moeten vormen. Als men de afspraken wil honoreren, moet men teruggrijpen naar de legale ouders.

Wat de functiebeschrijving-evaluatie betreft, zijn wij de beste leerling van de klas : wij kennen de evaluatiebeoordeling al jaren. Wij hebben ook gezegd dat wij een functiebeschrijving wensen, omdat die de evaluatie objectiviseert, die de schooldirecteurs minstens elke drie jaar doorvoeren. Wij

hebben ons geëngageerd om dit uit te voeren in het basisonderwijs. Men hoopte dat een protocol daarover er vanzelf zou komen, maar uiteindelijk zijn wij de enige die dit willen honoreren. Wellicht is dat een van de redenen waarom in het decreet op het secundair onderwijs staat dat de overheid een protocol oplegt als er in 2002 nog steeds geen is.

De heer Ludo Sannen : Netoverschrijding is nu niet opgenomen in het decreet, maar moet het decreet hiertoe geen ruimte laten ?

De heer Jef Wellens : Dat kan de zaken vergemakkelijken. Maar het is het parlement dat dit bij bijzondere meerderheid zal moeten goedkeuren, en wij kunnen ook niet raken aan sommige Belgische wetten.

De heer René Swinnen : Ik zou graag een formeel antwoord krijgen op mijn vraag : kan de ARGO het decreet op het secundair onderwijs uitvoeren, op logistiek en organisatorisch vlak, op vlak van personeelsbeheer, en volgens de taken die hij opgelegd krijgt in de grondwet ?

Op pagina 6 in de voorlaatste alinea stelt u dat de decreten op het basis- en op het secundair onderwijs een reductie van de werkingsmiddelen van het gemeenschapsonderwijs inhouden. Het gaat dan om 1,4 miljard frank die onderwerp zouden worden van een besparingsplan. Daar had ik graag uitleg over.

Pagina 5 onderaan had ik graag bij de voorlaatste en laatste zin een verduidelijking gekregen. Het gaat om de toepassing van de regelgeving in verband met de herverdeling van het MVD-personeel, tot 2007.

Volgens mij is er in het decreet II geen tijdsbeperking gesteld.

De heer André Macharis : Op uw eerste vraag : ja, het is perfect mogelijk, maar doe het ons alstublieft niet aan. Het is voor het gemeenschapsonderwijs een bijzonder slechte zaak als het op die manier zou moeten gebeuren.

De heer René Swinnen : Ik heb ook niet de bedoeling u iets aan te doen.

De heer Luc Jansegers, afdelingshoofd ARGO : Er zijn nog besprekingen hangende met de mensen van het departement Onderwijs en van het kabinet van de minister van Onderwijs. Twee voorbeelden. Het probleem van het decreet basisonderwijs en de opeenvolgende akkoorden maakt de problematiek

niet eenvoudig. Er is ook het probleem van het MVD-personeel en de discussie over een verborgen geldpot waarin geld zat van MVD-personeel dat van basis- naar secundair onderwijs was overgebracht. Daar werken verschillende herverdelingsmechanismen, en daar is nog fine-tuning nodig.

Wat betreft de passage over 2007 : het onderwijsdecreet II stelt inderdaad geen limietdatum. Het was een mechanisme, een voortzetting van een besluit uit de jaren 80. Wanneer een vastbenoemd MVD-personeelslid uit dienst trad, kwam er een bepaalde geldsom vrij, die werd herverdeeld. Dit ging in principe voortgaan tot het laatste vastbenoemd MVD-personeelslid uit dienst zou gaan. In deze ontwerpdecreettekst staat dat in het jaar 2007 de verhouding 100-76 tussen het gemeenschapsonderwijs en het gesubsidieerd onderwijs bereikt wordt. Dan moet het eventuele vrijkomende geld in diezelfde verhouding verdeeld worden. Vrij vertaald : het mechanisme van onderwijsdecreet II stopt op het moment dat die verhouding wordt bereikt.

De heer André Denys : Ik had begrepen dat de schaalvergroting van school naar scholengemeenschap onder meer de bedoeling had om inzake de organisatie van het onderwijs aan de lokale basis meer autonomie te geven, en ook meer responsabilisering op het financiële vlak. Als ik het ontwerp van decreet lees, vraag ik me af in hoeverre de scholen meer autonomie gaan hebben. Langs de ene kant lees ik dat de scholen vrijwillig naar een scholengemeenschap kunnen overstappen, aan de andere kant dat het de centrale raad is die beslist over de overgang naar een scholengemeenschap. Hoe valt dat te rijmen ?

Ik heb gemerkt dat de enveloppefinanciering eruit gehaald is, dus de responsabilisering valt ook weg. Welke redenen zijn er dan nog voor de schaalvergroting ?

De heer Jef Wellens : Schaalvergroting ligt niet in scholen die vergroten. Er zijn wel mogelijkheden om dit vrijwillig te doen met de fusiepremie, of om te herstructureren. Het decreet geeft een aantal mogelijkheden om zijn onderwijsaanbod te rationaliseren als school.

De scholengemeenschap zit op een traject naar afstemming. Scholengemeenschappen hebben kenmerken zoals de multisectorialiteit. Al onze scholen zitten in scholengemeenschappen die ontstaan zijn in de jaren 80. Echter niet altijd op een logische manier, bijvoorbeeld om geen last te hebben van reffectatie. In die zin worden wij uitgenodigd,

en ARGO is van plan al zijn scholen in scholengemeenschappen onder te brengen, om die op een meer rationele manier in elkaar te steken, zodat zij bijvoorbeeld inzake aanbod meer op mekaar afgestemd zijn.

Mevrouw Nelly Maes : In het verleden hebben wij onze bezorgdheid al uitgedrukt over de problematiek van het eigenaarsonderhoud van de gebouwen. Is er binnen de ARGO een voorstel voor een alternatief op de huidige regeling ? Want eigenlijk, zegt u ook, volstaan de middelen niet. Het gebouwenvraagstuk doet zich voor in verschillende vormen. Er zijn steeds minder eigenaars die middelen hebben. Ik lees hier dat uw enige eigenaar, de Vlaamse Gemeenschap, u geen middelen geeft. Hebt u hierover suggesties ?

De heer Luc Jansegers : Het is inderdaad zo dat we inzake financiën een element hebben aangehaald om te komen tot een bepaald bedrag. Maar doordat het bedrag lager is, is het niet mogelijk voor een lokale raad om in zijn groot eigenaarsonderhoud te voorzien. Dat heeft tot gevolg dat een deel van de investeringsmiddelen voor een groot deel gebruikt worden voor instandhoudingswerken. Dat heeft dan weer tot gevolg dat er minder geld voorhanden is voor het verbouwen en aankopen van gebouwen, waardoor verloedering en veroudering optreden.

Ten tweede meen ik dat we moeten streven naar een optimaler beheer en een betere exploitatie van de gebouwen. Dankzij een actiever beleid ter zake kunnen er meer gebouwen worden verkocht en verhuurd aan andere organisaties en kan de verhouding aantal vierkante meter/leerling verbeterd worden.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik heb vragen in verband met de rechtspositie van het personeel. Zijn er in het ontwerp van decreet zoals het nu voorligt, voldoende objectieve mechanismen ingelast om een objectieve evaluatie van het personeel te garanderen ?

De heer Jef Wellens : We hebben een dubbel evaluatiesysteem : de evaluatie van tijdelijken en die van vastbenoemden. In beide gevallen worden personeelsleden twee maal geëvalueerd. Als de persoon in kwestie twee maal een onvoldoende krijgt, treedt, althans wat de vastbenoemden betreft, het statutair mechanisme in werking en gaat de zaak naar de raad van beroep, een instelling van de Vlaamse regering die extern is aan de ARGO. Welnu, wij pleiten voor één centrale raad van beroep, want precies de samenstelling van die raad

van beroep waarborgt de grootst mogelijke objectiviteit.

De voorzitter : Ik dank de heren Wellens, Macharis en Jansegers. Nu is het de beurt aan mevrouw Ann Pieters, die meer uitleg zal geven over de zopas verschenen nota van de CVPO.

Mevrouw Ann Pieters, juridisch adviseur bij de Cel voor het Provinciaal Onderwijs (CVPO) : Ik zal me beperken tot twee legistieke knelpunten. Wij zijn ten eerste voorstander van een grondig onderzoek naar enerzijds de opdracht en de werking van de scholengemeenschappen gevormd door de verschillende inrichtende machten, en anderzijds naar de inspraakprocedures.

Het tweede knelpunt houdt verband met de rechtspositieregels. Wij menen dat een verscheidenheid aan typen van personeelsleden in een scholengemeenschap problemen zal veroorzaken omdat elk personeelslid aan zijn eigen rechtspositieregels is onderworpen. Wij willen dat deze zaak dan ook grondig besproken wordt en dat er een oplossing voor dit probleem komt.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh : Waarom wenst u kost wat kost het KSO als bindende voorwaarde om dat multisectoraal aanbod te vormen ?

Mevrouw Ann Pieters : Om tot evenwaardigheid te komen.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Wat is het verschil in statuut tussen personeelsleden van de ARGO en van de provinciale scholen ?

Mevrouw Ann Pieters : Er zijn natuurlijk gelijkenissen, maar ook heel wat verschillen. Ik kan nu niet onmiddellijk concrete voorbeelden aanhalen, maar deze bestaan zeker.

Mevrouw Nelly Maes : Hoeveel provinciale scholen op secundair niveau zijn er ?

De voorzitter : 33.

Mevrouw Nelly Maes : Hebben alle provincies scholen op secundair niveau ?

Mevrouw Ann Pieters : Ja.

Mevrouw Carla Cattoir, directeur Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OSVG) : Eerst wil ik enkele problemen aanhalen. Het ontwerp van decreet heeft het over het onderwijskarakter, wat

volgt uit de reglementering van de rationalisatie in het decreet. De opname van een onhanteerbaar criterium is een slechte zaak. Er is al meerdere keren vastgesteld dat het diplomacriterium waarmee het onderwijskarakter wordt bepaald, in de praktijk niet kan worden gebruikt of getoetst.

Net als de VLOR willen ook wij een reductie van het aantal studierichtingen. Maar wij vragen dat de reductie voor het eerste leerjaar van de tweede graad, die zou ingaan op 1 september 2000, en de invoering van de eindtermen van de tweede graad, op elkaar zouden worden afgestemd.

Wij hebben problemen met de besparingen op het onderwijzend personeel. Net als de ARGO moeten ook wij alle levensbeschouwelijke vakken aanbieden.

Wij betreuren dat het reglement van het statuut er niet eenvoudiger is op geworden.

Net als de vorige sprekers menen wij ook dat de vorming van de scholengemeenschappen een groot probleem is. In de grote steden is dit niet het geval, daar voldoen wij aan de criteria. Maar in de landelijke regio's zullen wij wel problemen hebben. Historisch zijn de landelijke technische- en beroepssecundaire scholen gegroeid uit de vierde graden. Dit betekent concreet dat het officieel gesubsidieerd onderwijs hoofdzakelijk bestaat uit scholen met BSO en TSO, en veel minder met ASO. Het criterium voor een scholengemeenschap is multisectorialiteit. Binnen ons eigen net kunnen wij dat niet overal realiseren, daarom moeten we op zoek gaan naar andere partners. Soms zijn die niet te vinden, vorige sprekers wezen er al op dat ze niet altijd vragende partij zijn. We zullen dus een beroep moeten doen op andere netten, zoniet moeten we een afwijking voor het ASO vragen. Maar dat betekent dan weer dat we geen financiële stimuli zullen krijgen.

Een scholengemeenschap kan netoverschrijdend zijn op basis van gemaakte overeenkomsten. Bepaalde bevoegdheden kunnen echter niet naar de nieuwe structuur worden overgedragen omwille van de Gemeentewet.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Over hoeveel scholen gaat het ? Zijn er geen scholen die ASO aanbieden ?

Mevrouw Carla Cattoir : We hebben 63 secundaire scholen en veel meer basisscholen. Vooral in de grote steden bieden we ook ASO aan.

Mevrouw Nelly Maes : Er was sprake van om de sector naar het officieel onderwijs over te hevelen. U heeft gelijk dat u naar de wet verwijst. Maar wat laat de praktijk zien ? Stoten de gemeenten meer en meer hun secundaire scholen af ?

Mevrouw Carla Cattoir : We hebben het hier over de autonomie van de gemeenten. Er zijn een klein aantal gemeenten die hun secundaire scholen overdragen aan de ARGO of aan het katholieke net. Dit gebeurt niet in gelijke mate voor het basisonderwijs.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Het OSVG had geen leerplannen, maar de scholen konden zich aansluiten bij het katholieke net of bij de ARGO. Is dat nog zo ?

Mevrouw Carla Cattoir : Sinds de eenheidswet van 1980 maakten we zelf leerplannen voor bijna alle studierichtingen. Ongeveer 95 percent van onze scholen volgt deze leerplannen.

De voorzitter : Hiermee is deze gespreksronde afgesloten. Dan geef ik nu het woord aan de vertegenwoordigers van de vakbonden.

De heer Rik Schepers, algemeen secretaris van de Christelijke Onderwijscentrale (COC) : Zelfs na de bijstellingen zijn er nog ernstige knelpunten.

Er is bijvoorbeeld het omkaderingspersoneel. De samenleving vraagt steeds meer aan de scholen. Toch doet men nog een ernstige ingreep. Er is een besparing van 600 miljoen frank, er sneuvelen 460 jobs. Zij moeten echter de eerstelijnszorg op zich nemen, denk maar aan het fenomeen van spijbelaars.

Ook bij het onderwijzend personeel zijn er problemen. In 1989 kwam er een nieuw lessenpakket. Dat werd echter nooit voor 100 percent aangewend, maar voor 98 percent. Nu is er opnieuw een reductie van 2,5 percent. Al die inleveringen leiden tot een aanwending van 95,5 percent.

Er is de inzetbaarheid van het omkaderingspersoneel. Men zou in een bepaalde school een affectatie krijgen. Nu laat men toch de mogelijkheid bestaan van werken in verschillende scholen. Het minimum dat we vragen is dat er een akkoord komt over de criteria, maar vandaag is dat niet mogelijk.

Bij de functiebeschrijving en de evaluatie wil ik opmerken dat het gemeenschapsonderwijs een centrale raad van beroep heeft. Waarom kan dit

niet voor het secundair onderwijs ? Het decreet bepaalt dat dit via de inrichtende machten zal verlopen. De raad van beroep zal enkel adviserende bevoegdheid hebben, de inrichtende macht neemt de uiteindelijke beslissing. Dit betekent dat de inrichtende macht de evaluators aanduidt en de eindbeslissing neemt. Dit is een ondergraving van het recht op verdediging.

Het decreet bepaalt dat er geen vaste benoemingen meer zullen zijn voor personeel dat bij de overgangsmaatregel tot zogenaamde oude ambten behoort. Maar de Vlaamse overheid zegde dat alle benoemingsbeperkingen zouden wegvallen. Wie zich tussen 1 februari 1998 en 31 mei 1998 kandideert stelde voor een benoeming op 1 januari 1999, zal teleurgesteld zijn. Voor hen zijn vaste benoemingen haast onmogelijk. Dit komt neer op een feitelijke benoemingsstop.

Bij de uitbouw van de tegenmacht wil ik opmerken dat de heer Boone het veld wil stimuleren om de overlegcultuur in te voeren. Maar dit is de zaken op hun kop zetten. Een aantal zaken kunnen vandaag totaal niet, zoals de overheveling van uren als er ook mensen boventallig moeten worden verklaard. Wij willen daarover praten, maar dat is een versoepeling langs onze kant. Het zijn dus geen toegevingen van de inrichtende machten.

Als men de benoemingen opheft, moet het ook in het gemeenschapsonderwijs verplicht zijn om betrekkingen vacant te verklaren. Zoals het decreet er nu uit ziet kan men in het gemeenschapsonderwijs betrekkingen achter de hand houden. Willekeur moet verdwijnen.

De heer Georges Vansweevelt, algemeen secretaris ACOD-onderwijs : De heer Schepers heeft de meeste problemen reeds naar voren gebracht. Ik wil alleen nog een aantal eigen accenten leggen. Het ontwerpdecreet is een wangedrocht geworden. Het strekt het Vlaams Parlement dan ook tot eer dat het er toch nog een mooi werk wil van maken. Het decreet is ook vrij technisch geworden. Voor een leek is het totaal onleesbaar geworden.

Ik vind het belangrijk dat het Vlaams Parlement en de commissie voor Onderwijs de uitvoerbaarheid van het decreet binnen de huidige timing bekijken. Niemand, en zeker de leerlingen niet, is er mee gebaat dat men de scholen voor onoverkomelijke problemen gaat stellen. Als het niet tijdig doorgevoerd kan worden, moet men het verdagen naar een later tijdstip.

Verder eis ik dat bij het van kracht worden van het decreet op het secundair onderwijs ook het bijzonder decreet op de ARGO in werking zou treden. Als gemeenschapsscholen die in een scholengemeenschap willen stappen, is een herziening van het bijzonder decreet een noodzaak. Als dit niet gebeurt, plaatst men deze scholen voor onoverkomelijke problemen.

Rechtsonzekerheid is het grootste gevaar dat zich stelt voor scholen die zich hoe dan ook aan de verplichtingen van dit decreet moeten aanpassen. Globaal blijven er in dit decreet een aantal nieuwigheden die volgens ons nog niet uitvoerbaar zijn en pas kunnen ingevoerd worden nadat ze verder bediscussieerd zijn.

Wat de inkrimping van de werkgelegenheid betreft, kunnen we niet begrijpen dat de regering, die heel wat inspanning doet om laaggeschoolden aan een job te helpen, 2000 banen op de helling zet en vooral laaggeschoolden de kans ontnemt op een baan. Door de blokkering van de werkmiddelen gaan er namelijk honderden jobs voor laaggeschoolden verloren. Voor het ondersteunend personeel verdwijnen 450 jobs, broodnodige jobs die er eerder hadden moeten bijkomen in plaats van te worden geschrapt. Ook voor het onderwijzend personeel blijft de besparing op de omkadering onverkort gehandhaafd op 2,5 percent, dit betekent 1100 jobs. Dit is zeer erg. Het kan niet voor ons dat de werkgelegenheid van iemand wordt afgepakt om aan een ander te geven.

Verder kan het niet dat de ARGO zich verzet tegen de verplichting tot vacantverklaring van betrekkingen, zeker niet als de raad zichzelf au ernstig neemt.

Wat de toekenning van de werkmiddelen aan het basisonderwijs betreft, is er geen garantie dat de ondersteuning er zal komen. Dit is met andere woorden een blanco cheque. Er dient een groeipercentage te worden vastgelegd die verplicht aan tewerkstelling dient te worden besteed.

Onze conclusie is dat het ontwerpdecreet voor ons niet aanvaardbaar is.

Mevrouw Mieke De Groen, vertegenwoordiger van het Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt (VSOA) : De vakbond VSOA heeft eveneens het protocol van het niet-akkoord getekend. We gaan niet akkoord met de inkrimping van de middelen. In contradictie met wat de Vlaamse regering stelt dat werkgelegenheid prioritair is, is er in het onderwijs een afbouw van personeel en dan vooral van

laaggeschoolden. Meer algemeen gaat het VSOA niet akkoord met al wat betrekking heeft op besparingen.

Het VSOA betreurt het uitdovend karakter van het meester-, vak- en dienstpersoneel, en dat contractuelen moeten worden betaald uit werkmiddelen. Voor de werkmiddelen toegekend aan de basisscholen zou er een verdeelsleutel moeten zijn, zodat ze worden toegekend waar ze nodig zijn.

Het TSO en het BSO liggen me nauw aan het hart. Ik zou het dan ook op prijs stellen dat het in dit ontwerp van decreet nog kan worden ingeschreven dat goed geprofileerde TSO en BSO-scholen een verlaagde norm krijgen. De in het decreet voorgestelde norm ligt te hoog. We stellen ook voor om het aantal uren godsdienst en zedenleer uit het les-senpakket te halen.

Wat de rechtspositie van het personeel betreft, vinden we het erg als dit zou worden aanvaard. Als de directeur de uitbreiding van een bepaald vak kan toekennen aan een leraar, dan kan iemand anders worden uitgestoten.

Het mandaatsysteem kan niet op het beheersniveau van de school, maar wel op het beleidsniveau. Door wisseling van de mandaathouder kan dit een negatieve invloed hebben op de pedagogische continuïteit.

Als er in een bepaald schooljaar een norm wordt bereikt om te kunnen programmeren, dan dient de overheid deze uren bij te geven. Dit zou voor vele scholen een oplossing kunnen zijn. We willen kwaliteit in Vlaanderen. Het onderwijs mag niet vergrijzen omwille van budgettaire redenen.

De heer Ludo Sannen : Het probleem van de pedagogische continuïteit lijkt me toch niet meer te spelen ?

Mevrouw Mieke De Groen : Dit is inderdaad zo volgens de laatste teksten. We hebben ons op de eerste tekst gebaseerd.

De heer Rik Schepers : In de laatste teksten is inderdaad een verbetering aangebracht ten opzichte van de vorige. Toch blijft het zo dat iemand in een mandaatfunctie nog altijd afhankelijk blijft ten opzichte van de inrichtende macht, omdat hij uit deze functie kan worden gezet via de vooropzeg of een evaluatie van onvoldoende. Een mandaathouder zit nog altijd in een zwakkere positie.

De heer Georges Van Sweevelt : Ik ben persoonlijk niet tegen het mandaat, maar wel als de voorwaarden blijven zoals ze momenteel zijn omschreven. Er is namelijk geen enkele garantie dat de functiebeschrijving en de evaluatie op een fatsoenlijke manier kunnen werken. De inrichtende macht kan deze namelijk sanctionerend gebruiken.

De heer Ludo Sannen : De directeur krijgt de mogelijkheid om zijn opdracht te beëindigen en weer les te gaan geven. Kan hij terug onder dezelfde voorwaarden gaan lesgeven ?

De heer Rik Schepers : Dat is nu ook al mogelijk.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Ik verneem dat u inzagerecht vroeg in personeelsdossiers. Dat is een zeer gevoelig onderwerp. Hoe ver moet dit voor u gaan ? Moet dit niet beperkt blijven tot bijvoorbeeld wat nodig is voor het op stellen van de roosters of de anciënniteitsbewijzen en dat de evaluatiegegevens geheim blijven ? Men moet toch ook de privacy van de personeelsleden respecteren.

De heer René Swinnen : Welke minimale garanties moeten er zijn om de rechten van de verdediging te garanderen ?

De heer Rik Schepers : Het inzagerecht waar ik het over had, betreft de personeelsdossiers. Het inzagerecht moet controle mogelijk maken, inzake het voorrangrecht, boventalligheid of re-affectatie door anciënniteit. Om te kunnen nagaan of iemand al dan niet ergens recht op heeft, moeten verschillende gegevens worden nagekeken. Nu al is dit niet gemakkelijk wanneer het verschillende scholen van een inrichtende macht betreft. Het zal nog veel moeilijker zijn in een scholengemeenschap met scholen van een verschillende inrichtende macht. We vragen niet het evaluatie- of tuchtdossier te mogen inkijken.

De heer Georges Vanswevelt : Er bestaat een wet op de privacy en een wet op het syndicaal statuut. Het is hier moeilijk grenzen te trekken. Wij willen de rechten van het personeel verdedigen en moeten dus de administratieve gegevens kunnen inzien. Verder gaat het niet. Maar op dit vlak moet er openbaarheid van bestuur gelden.

– *De heer Ludo Sannen treedt als voorzitter op.*

De heer Rik Schepers : Wij vinden dat op het vlak van de evaluatie de rechten van de verdediging ernstig worden geschonden. De rechter is immers ook partij. Men beseft nog niet wat de nieuwe

regeling inhoudt, omdat men in het gemeenschaps-onderwijs gelooft dat het allemaal ongeveer bij het oude blijft. Maar het zal een revolutie zijn. De Raad van Beroep wordt vandaag voorgezeten door een magistraat en heeft beslissingsbevoegdheid. Dit is fundamenteel, maar het wordt wel veranderd. In het officieel onderwijs kan de Raad van State een reïntegratie bevelen. In het vrij gesubsidieerd onderwijs is dat niet mogelijk : de Arbeidsrechtbank kan daar alleen een schadevergoeding toekennen. Wij vragen daarom sluitende garanties voor de rechten van de verdediging.

De heer Gust Lowet, adjunct-algemeen-secretaris van de COC : Toen de mensen van de ARGO beweerden dat het zonder nieuwe wijziging technisch mogelijk was om dit nieuwe decreet te implementeren, dachten ze waarschijnlijk aan organisatorische aspecten en niet aan personeelsaspecten. Op dit laatste vlak zijn verschillende materies bevoegdheden van de lokale raad. Iedere raad heeft zijn eigen visie en verantwoordelijkheid. Ik vraag me af hoe de evaluatie van personen die onder verschillende lokale raden werkt, zal verlopen. Men moet immers tot een eensluidend advies komen. Ik wil wel eens zien wie er zal inbinden, wanneer er verschillende meningen bestaan. Ik stel mij vragen bij de toepasbaarheid van het decreet op het gemeenschapsonderwijs.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : De vertegenwoordigers van de ARGO gaan er inderdaad vanuit dat alles centraal wordt geregeld. Vergissen zij zich niet ?

De heer Gust Lowet : Zij vergissen zich niet. Men kan het interpreteren als een materie die het lokale niveau overstijgt. Het is dan een bevoegdheid van de centrale raad. Het is maar de vraag of de versterking van deze raad de bedoeling van dit decreet is.

De heer René Swinnen : Ik heb deze vraag ook met betrekking tot personeelsaangelegenheden aan de mensen van de ARGO gesteld. Zij bevestigden dat het uitvoerbaar is. Als ik uw argumentatie hoor, blijkt dit twijfelachtig te zijn.

De heer Gust Lowet : Volgens mij is dit niet uitvoerbaar.

De heer Jos De Meyer : Ik begrijp dat de vakorganisaties niet enthousiast zijn. We hebben ook een bundel opmerkingen gekregen. Ik zou hen willen vragen welke verandering absoluut prioritair is.

De heer Georges Vansweevelt : Al jaren gaat de werkgelegenheid in het onderwijs achteruit, ongeveer in verhouding met de stijging van de mankracht van de Rijkswacht. Ik begrijp dit niet. De overheid zou beter de werkgelegenheid moeten handhaven en investeren in de opvoeding van de jongeren. Er moet meer inspraak komen op lokaal niveau als democratische tegenmacht voor het feit dat door de grotere autonomie meer lokaal beslist wordt.

– *De heer Gilbert Vanleenhove, commissievoorzitter, treedt opnieuw als voorzitter op.*

Mevrouw Mieke De Groen : Er bestaat een fundamentele tegenstelling tussen dit decreet waarin werkgelegenheid wordt geschrapt en de doelstellingen en verklaringen van de Vlaamse regering over meer werk als haar eerste prioriteit.

De heer Rik Schepers : Onze prioriteiten zijn om een einde te maken aan de besparingen op opvoedend en onderwijzend personeel, een andere idee over de inzetbaarheid van het opvoedend en administratief personeel en meer rechten voor de verdediging bij de evaluatie. De raad van Beroep moet het recht om te beslissen behouden. Deze eisen komen niet neer op een machtsgreep van de vakbonden. Dit alles mag verdwijnen, indien de nu geldende regels blijven. Wij willen een versoepeling. Wij willen hierover praten met de inrichtende macht. De zaken kunnen echter niet eenzijdig worden beslist. Meer deregulering en lokale macht moeten gepaard gaan met meer tegenmacht.

Mevrouw Nelly Maes : Mijn vraag is bijna retorisch, maar heeft u ook iets positiefs gevonden ?

De heer Rik Schepers : Er zijn gunstige elementen en die vindt u terug in onze nota. Zo is er het betere statuut voor de tijdelijken en verdwijnt de selectieve benoemingsstop. Wij vinden echter geen enkel positief element voor de vastbenoemde leerkrachten. Alle punten die wij hier lezen, vormen een achteruitgang tegenover de huidige situatie. De rechtspositie voor de leerkrachten van het gesubsidieerde onderwijs, dat we met het decreet van 1991 eindelijk hadden bereikt, wordt weer helemaal ondergraven.

De heer Georges Vansweevelt : Er zijn enkele verbeteringen van bestaande onrechtvaardige situaties, bijvoorbeeld inzake de betaling en de vakantie van de tijdelijken. Maar we moeten hier toch niet de lof komen zingen over dingen die eigenlijk maar normaal zijn ? Wat ik zeer erg vind, is dat er in het decreet niets te vinden is dat waardering uit-

drukt tegenover de mensen in het onderwijs. De werknemers in het onderwijs worden met schuld overladen. Er wordt bijvoorbeeld gezegd dat zij met teveel zijn en niet genoeg werk hebben, terwijl iedereen weet dat dat niet waar is.

Mevrouw Mieke De Groene : Het is erg dat wij met de drie vakbonden enkel dit weinige gevonden hebben als gunstige elementen in het decreet.

De heer Rik Schepers : Een element is nog niet aangeraakt, dat van de verschillende definitie van het concept functiebeschrijving. De definitie in het decreet op het secundaire onderwijs wijkt af van het decreet voor het basisonderwijs en het decreet op de centra voor leerlingenbegeleiding. Voor het middelbaar onderwijs wordt de klemtoon gelegd op de opdracht van de leerkracht en op de manier waarop hij of zij die moet uitvoeren. Er rest niets meer over resultaatgebieden en competenties.

Mevrouw Nelly Maes : Ik dacht dat dit net een punt van flexibiliteit was. Door deze definitie kunnen er afspraken gemaakt worden bij het opstellen van het contract. Op zich is het toch positief dat een leerkracht niet tot de uitvoering van allerhande taken gedwongen kan worden ?

De heer Georges Vansweevelt : Een functiebeschrijving kan inderdaad positief zijn om de sterke punten van elke leerkracht te benutten. Maar wij vrezen nog altijd dat de evaluatie vooral gezien wordt als een sanctionerend instrument. Wij pleiten ervoor deze bepalingen niet meteen te laten ingaan, zodat er nog tijd is om er eens goed over na te denken. Het Vlaams Parlement moet een overgangperiode inlassen.

De voorzitter : Dan luisteren wij vervolgens naar de vertegenwoordigers van de ouders. Ik wil hen feliciteren dat zij tot een gemeenschappelijk standpunt gekomen zijn.

Mevrouw Trees Gilles, secretaris-generaal VCOV : Wij zijn inderdaad trots dat we een gemeenschappelijk standpunt hebben bereikt. We danken de leden van het Vlaams Parlement, omdat ze bereid zijn naar ons te luisteren.

De overheid heeft ruim twee jaar nodig gehad om haar voorstellen tot hervorming van het secundair onderwijs af te stemmen op de verzuchtingen van de onderwijskoepels en vakorganisaties. Gedurende deze periode van informeel overleg deed de overheid nauwelijks moeite om de andere onderwijspartners, waaronder de ouders en de sociaal-economische partners, op de hoogte te brengen van

de ontwikkelingen. Bovendien kregen de partners, ook diegene die niet bij het informele overleg betrokken waren, maar twee weken de tijd om tot een advies te komen binnen de Vlaamse Onderwijsraad. We betwijfelen of het voorliggende ontwerpdecreet op brede steun in de maatschappij zal kunnen rekenen. De gevoerde procedure geeft ons te weinig garanties dat de hervormingen gekaderd zijn in een samenhangende visie voor het onderwijs, waarin de leerling centraal staat.

Inhoudelijk stellen wij vast dat er een grote discrepantie is tussen de vooropgestelde en breed gediïversifieerde doelstellingen van de hervormingen, en de concrete maatregelen die eenzijdig gericht zijn op de rationalisering van de middelen. Ook wat betreft de scholengemeenschappen valt de inhoud mager uit : het vrije karakter en de geringe stimuli zullen ertoe leiden dat de nieuwe scholengemeenschappen niet beter zullen bijdragen tot een objectieve leerlingoriëntering dan de bestaande.

Het reduceren van het onderwijsaanbod en de indeling van de studierichtingen in studiegebieden verdedigt men met het argument dat daardoor het onderwijsaanbod transparanter wordt. Hoe het aanbod gaat evolueren is echter in handen van de scholengemeenschappen. Het decreet plant overleg hierover tussen de afgevaardigden van de werkgevers en van de vakorganisaties. Het is onaanvaardbaar dat de onderwijsgebruiker van dit overleg op het niveau van de scholengemeenschap uitgesloten wordt.

In de tweede graad ASO wil men de basisvorming voor wiskunde en moderne talen versterken. Concreet zal er geen differentiatie meer mogelijk zijn. Doordat deze vakken een nog grotere determinerende factor worden voor het ASO, zal de appreciatie voor deze onderwijsvorm nog stijgen waardoor men een elite-onderwijsvorm creëert. Tegelijk versterkt men de negatieve reputatie van het TSO. Moeten ASO-leerlingen niet een minimale affiniteit hebben met techniek ? De kansen voor de uitbouw en herwaardering van het TSO worden op die manier sterk beperkt. Bovendien worden de problemen van het cascadesysteem niet opgelost door de basisvorming wiskunde en moderne talen te versterken. Voor het probleem van de zittenblijvers blijft dus alles bij het oude. In plaats van het onderscheid tussen zogenaamd sterke en zwakke richtingen zal nu het onderscheid tussen sterke en zwakke scholen worden gemaakt. Wij betreuren ook dat het categoriale systeem niet wordt afgebouwd.

Het decreet betekent geen echte structurele en inhoudelijke hervorming van het secundair onderwijs.

Mevrouw Bettina Devos, coördinator ROGO : Wij hebben de tekst inderdaad samen opgesteld en ik heb er dus nog weinig aan toe te voegen. Ik vind het tekenend en spijtig dat ouders en leerlingen vandaag weer als laatste aan bod komen, als een deel van de toehoorders al is verdwenen.

De voorzitter : De hoorzittingen gaan volgende week verder.

Mevrouw Bettina Devos : Treffend is het verschil tussen het persbericht en de memorie van toelichting, volgens dewelke de leerling centraal zou staan, en het eigenlijke decreet, waarin we daarvan weinig terugvinden en waarin alles in cijfers is vertaald. We vrezen dat de uitvoering van het opzet volledig overgelaten wordt aan de plaatselijke willekeur.

De heer Willem Huysman, stafmedewerker KOOGO : Bijna alles is al gezegd. Ik wil er nog aan toevoegen dat de participatie van de ouders op papier toeneemt, maar in de praktijk afneemt. Er worden koepels van ouders betrokken in het beleid, maar als je ziet welke middelen wij maar krijgen, en hoe groot de toevloed is van informatie en documenten over de materie, dan is dat nog nauwelijks te verwerken. Zoals iemand van de vakbonden ook al opmerkte, is het decreet niet leesbaar. Dit heeft ook consequenties in de praktijk : als kansarme of allochtone ouders bijvoorbeeld in aanmerking komen voor studiefinanciering, raken zij niet wijs uit de formulieren.

De heer Ludo Sannen : De grote uitdaging voor de onderwijshervorming was inderdaad te zorgen dat de oriëntering van de leerlingen en de waardering van het TSO beter wordt. Vinden de ouderverenigingen het voldoende dat er in een scholengemeenschap twee studiegebieden worden ingericht in de technische en beroepsafdeling om te kunnen zeggen dat men alle niveaus aanbiedt ? Dit stelt toch een rem op de oriëntatiemogelijkheden van de leerlingen ? Wat denken de sprekers over de autonome middenschool ?

De sprekers vrezen voor een vorm van elite-onderwijs, maar is het niet zo dat de verhoging van het aantal uren niet automatisch tot een sterkere ASO-richting leidt ?

Mevrouw Trees Gilles : Wat de oriëntering betreft, zijn de mogelijkheden beperkt. Doordat het aan-

bod te beperkt is, vallen heel wat kinderen door de mazen van het net. Er moet een ruimer aanbod komen. Voorts beschouwen wij de middenschool als ons troetelkind. Wij zijn van oordeel dat een autonome middenschool de beste garanties biedt voor de juiste oriëntering van de leerling.

Over het elite-onderwijs zijn we de volgende mening toegedaan : een onderscheid maken tussen sterke en zwakke richtingen heeft nefaste gevolgen voor de persoonlijkheidsontwikkeling van de leerling. Men mag zich bijgevolg niet beperken tot enkele vakken, het lessenpakket moet voldoende ruim zijn.

Mevrouw Bettina Devos : Wat die oriëntering betreft, zijn we bang dat bepaalde scholen zich gaan toespitsen op de sterke richtingen en dat andere zich meer zullen concentreren op de zwakke richtingen, waardoor opnieuw een soort afvalstelsel ontstaat : wie niet goed scoort in de "sterke" scholen, kan nog altijd in een "lagere" school terecht. Voorts is het een goede zaak dat de definitieve keuze niet te vroeg wordt genomen : hoe later, hoe beter, en wij denken dat de autonome middenscholen daartoe kunnen bijdragen. In verband met de sterke richtingen, namelijk wiskunde en moderne talen, vinden we 4 uur niet zo veel. Maar het moet gezegd dat ook aandacht moet worden besteed aan de "mindere" vakken.

De heer René Swinnen : Ik merk dat men enerzijds het watervalstelsel probeert af te bouwen, maar dat er anderzijds een overwaardering is van het ASO in vergelijking met het BSO en het TSO. Menen de ouderverenigingen dat deze mentaliteit verandert ? Zonder mentaliteitsverandering is er immers geen structurele oplossing mogelijk.

Mevrouw Trees Gilles : Het is de taak van een oudervereniging om de ouders te helpen bij de oriëntering van hun kind. Heel wat ouders raden hun kind inderdaad aan hoog te beginnen ; ze gaan er daarbij van uit dat als het niet lukt, hun jonge spruit naar het BSO of het TSO kan overstappen. Anderzijds wil ik er ook op wijzen dat we positieve ervaringen hebben met kinderen die het ASO links laten liggen en op het niveau van het TSO beginnen. We beseffen dat het onze taak is om hierover informatie te verstrekken aan de ouders.

Mevrouw Bettina Devos : Veel heeft te maken met de vooroordelen van de ouders. Daarnaast speelt de gebruikte terminologie, namelijk sterk versus zwak, ook een rol. Tot slot heeft ook de sociale achtergrond een invloed op de oriëntering van het

kind. Maar algemeen gesproken moeten wij toegeven dat voornoemde tendens duidelijk aanwezig is.

De voorzitter : En die tendens vinden we terug in heel Europa, met uitzondering van Nederland en Zweden.

De heer René Swinnen : Het is dus een maatschappelijk gegeven. Doordat er zoveel over die tendens wordt geschreven, wordt hij als het ware geïndoctrineerd.

De heer Herman Huysman : De overheid moet die waardering voor het TSO en het BSO duidelijk laten blijken, bijvoorbeeld in de omkadering. Een belangrijk antwoord op dit probleem is degelijke begeleiding van de leerlingen. Dit moet al in het lager onderwijs beginnen en niet pas in de zesde klas. Bij KOOGO stellen we vast dat veel ouders actief op zoek gaan naar informatie en begeleiding inzake de oriëntatie van hun kinderen. Omdat ze die niet voldoende vinden, laten ze zich toch maar leiden door vooroordelen.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Men mag de invloed van de leraar op de jonge mensen zeker niet onderschatten. Volgens het nieuwe decreet komt er een nieuwe evaluatie. Maar nu blijkt dat ouders geen inspraak hebben. Kan dat wel ?

Mevrouw Trees Gilles : Wij zijn voorstander van een open dialoog tussen de leerkrachten en de ouders.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik heb in het verleden meegemaakt dat ouders klachten hadden over een leerkracht maar hun klachten niet durfden uitten omdat ze bang waren voor de gevolgen voor hun kind. Ze bleven dus met hun klachten zitten. Kan de nieuwe evaluatie die situatie niet verhelpen ?

Mevrouw Bettina Devos : Ik denk niet dat het de taak is van de ouders om de leerkrachten te evalueren. Dat neemt niet weg dat men op school moet luisteren naar de indruk en de mening van de ouders. In de participatieraden moeten de ouders wel mee kunnen praten over de algemene pedagogische visie van de school. Ik vind wel dat de manier waarop leerkrachten met ouders omgaan een aspect moet zijn dat bij de evaluatie aan bod komt.

De voorzitter : Ik dank de vertegenwoordigers van de ouderverenigingen.

Mevrouw Caroline Teugels, voorzitter Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) Vlaams-Brabant en lid van het nationaal bestuur : VSK vertegenwoordigt meer dan 116 scholen in Vlaanderen, gespreid over verschillende netten. In november 1997 zijn we ontstaan.

De heer Alex Polfliet, gedetacheerde VVS en coördinator VSK : Wegens de examens hebben wij niet de kans gekregen om het hele decreet met de voltallige bestuursploeg door te nemen. De afgelopen maanden hebben we wel verschillende discussies gevoerd en persberichten verspreid. We zullen een aantal standpunten voorstellen, die gebaseerd zijn op telefonisch contact met de bestuursleden.

We zijn tevreden dat het aanvankelijke plan voor een gedeelte gesneuveld is. De hele discussie over personeel en statuten belangt scholieren minder aan, daarom gaan we er niet op in. Voor ons is de invoering van de scholengemeenschap en de vermindering van ons studie-aanbod een bedreiging voor de vrije studiekeuze. Aan die term geven wij een andere betekenis dan de politici. Vrijheid van studiekeuze is voor ons de vrijheid om een studierichting te kiezen die ons het meest ligt. Door het decreet komt er een inkrimping van het studieaanbod met een kwart. Het overleg over het aanbod in de scholengemeenschap zal leiden tot het schrappen van dubbele richtingen. Scholieren zullen minder keuze hebben en zich verder moeten verplaatsen. Verdere verplaatsingen kosten meer, wat problemen met zich meebrengt voor minder goeude leerlingen. Wie wel geld heeft, wordt dan weer met het mobiliteitsprobleem geconfronteerd. Een bestuurslid dat momenteel les volgt in een Steiner-school, merkte op dat er in het decreet weinig over methodescholen is opgenomen.

De voorzitter : Dinsdag ontvangen we vertegenwoordigers van de methodescholen.

Mevrouw Caroline Teugels : De inkrimping van het omkaderingspersoneel is een probleem. Omkaderingspersoneel is heel belangrijk voor het vlot functioneren van de school. Bovendien worden steeds hogere eisen gesteld aan de scholen door de overheid. De school heeft onder meer als taak om geweld en vandalisme tegen te gaan ; daar is personeel voor nodig.

De heer René Swinnen : Ik stel vast dat bij de laatste twee delegaties wel rekening wordt gehouden met de opmerking van mevrouw Maes omtrent de vertegenwoordiging van vrouwen.

Bij de reorganisatie van het studie-aanbod is er een belangrijke maatregel : de tweede graad in het ASO wordt zwaarder met meer wiskunde, wetenschappen en talen. Het zal voor de scholieren meer inzet vragen. Hoe staat VSK tegenover deze beslissing ?

De heer Alex Polfliet : We hebben het al een aantal keer over oriëntatie gehad, maar volgens ons is dit niet specifiek een probleem van het SO, wel van het basisonderwijs en de eerste jaren van het hoger onderwijs. Of het terugdringen van het cascadesysteem zal lukken met deze maatregel, is een open vraag. Volgens ons heeft het veeleer te maken met een mentaliteitswijziging bij de ouders en de scholen. Wij vrezen dat de huidige mentaliteit van de scholen, om leerlingen binnen hun muren te houden en te oriënteren naar richtingen die ze zelf aanbieden, niet zal wijzigen en zal worden overgenomen door de scholengemeenschappen. Een verzwaring van de tweede graad in het ASO zal daar weinig invloed op hebben.

De voorzitter : Zal een verzwaring met talen niet leiden tot een betere profilering van het TSO en ASO zodat men leerlingen gemakkelijker kan oriënteren ? Taalvakken lijken me bij uitstek geschikt om te zien of een leerling zich meer zal ontplooiën in het ASO of in het TSO.

De heer Alex Polfliet : De laatste jaren was er een mentaliteitswijziging. Meer leerlingen en meer ouders beseffen dat een diploma van het TSO voor de samenleving meer belang heeft dan vroeger.

De heer René Swinnen : Ik ben een beetje verbaasd dat men het verminderen van de studierichtingen als negatief ervaart. Men wil immers op die manier meer doorzichtigheid voor de gebruikers, de leerlingen dus, creëren. Het rapport over de geletterdheid in Vlaanderen zegt dat leemtes in de basisvorming tot een lagere geletterdheid leiden, wat dan weer de kansen op de arbeidsmarkt vermindert.

Mevrouw Nelly Maes : Welke beslissingen zouden scholieren nemen, indien zij het onderwijs mochten hervormen ? Vinden zij dat hun opleiding nu kwaliteit heeft ?

De heer Ludo Sannen : Men verwacht wellicht de beperking van het studie-aanbod, wat een goede zaak is, met de plaats waar het wordt georganiseerd. Dit zijn twee verschillende kwesties.

De heer Alex Polfliet : Door de herschikkingen die zullen plaatsvinden binnen scholengemeenschap-

pen en door de reductie van het studieaanbod, dreigt men verderaf te moeten gaan kijken om dezelfde keuze te kunnen blijven maken. Het gaat dus inderdaad over de plaats van het aanbod en niet over het aanbod op zich.

De heer Ludo Sannen : Heeft de VSK een standpunt over de autonome middenschool ? Ik vind dit belangrijk omdat het een gemiste kans is in het decreet.

Mevrouw Caroline Teugels : Neen.

Wat de vraag van mevrouw Maes betreft, vind ik persoonlijk dat het aanbod op de school groot moet zijn. Het is nu eenmaal zo dat iemand met een zo zwaar mogelijke opleiding begint en zakt als hij het niveau niet aankan. Ik heb persoonlijk vier jaar Latijn-Wiskunde gedaan. Omdat ik beter in talen ben dan in wiskunde, ben ik overgestapt naar Latijn-Moderne Talen. Ik wou echter op dat moment niet van school veranderen.

Mevrouw Nelly Maes : Zoals u het nu vertelt, bent u door mislukkingen gekomen tot een goede oriëntatie.

De voorzitter : Als u binnen dezelfde studierichting bent gebleven, diende u toch niet van school te veranderen ?

Mevrouw Caroline Teugels : Ik meen dat er op één school zoveel mogelijk aanbod moet zijn.

De heer René Swinnen : Wanneer we in Vlaanderen over mobiliteit spreken, dan gaat het steeds weer over wandel- of fietsafstanden. Kan 5 of 6 kilometer het verschil maken ? Het zou niet mogen, maar blijktbaar is dit de mentaliteit die in Vlaanderen bestaat.

De heer Alex Polfliet : Mijn ervaring is dat voor leerlingen en scholieren de entiteit school zeer belangrijk is. Vaak kiest men voor een school en maakt dan pas een keuze uit het aanbod. Dit is een belangrijk element.

Mevrouw Caroline Teugels : Het gaat vooral om het feit dat men niet van school wil veranderen. Als men vier jaar op een school zit, dan wil men daar blijven.

De voorzitter : U vindt dus dat men in elke school een volledig aanbod moet creëren ?

De heer Ludo Sannen : U pleit niet voor scholengemeenschappen, maar voor de fusionering van

scholen zodat ze een volledig aanbod kunnen creëren ?

De heer Alex Polfliet : Het blijft nog altijd zo dat gefusioneerde scholen over verschillende departementen beschikken.

De heer Ludo Sannen : Dit is zo op korte termijn. Op langere termijn zullen dit campussen worden.

De voorzitter : Ik dank de VSK.

De verslaggever,

Freddy SARENS

De voorzitter,

Gilbert VANLEENHOVE

Bijlage I.1

Standpunten van de sprekers van de hoorzitting van 28 mei 1998

**Persmededeling over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over
het voorontwerp van decreet over het secundair onderwijs**

De Vlaamse Onderwijsraad bezorgde zijn advies over het voorontwerp van decreet over het secundair onderwijs aan de minister van Onderwijs. Ondanks het feit dat de Vlor slechts twee weken tijd kreeg om een advies uit te brengen, nam hij toch duidelijke standpunten in.

Het regeerakkoord stelde een vereenvoudiging van de regels en een grondige modernisering van het secundair onderwijs in het vooruitzicht. Het voorontwerp van decreet voldoet geenszins aan die hooggespannen verwachtingen en het bevat ook besparingen. De Vlor vreest de neveneffecten van deze besparingen. Zo denkt de raad dat de wijze waarop scholen hun pakket uren-leraar moeten verminderen, negatieve effecten zal hebben op de doelstellingen van het ontwerp die het meeste belang hebben voor de leerlingen: een betere leerlingenoriëntatie en een meer transparant aanbod.

De besparing op het ondersteunend personeel vertrekt niet van een realistisch beeld van de taakbelasting en houdt geen rekening met de reële behoeften van de scholen, onder meer ingevolge nieuwe maatschappelijke verwachtingen. Ondanks de ruimere inzetbaarheid van het administratief personeel en de garantie dat ten minste 50% van het ondersteunend personeel opvoedend personeel moet zijn, vreest de Vlor dat de drastische inkrimping van het aantal personeelsleden negatieve gevolgen zal hebben op de leerlingenbegeleiding.

De Vlor vindt dat bij de vorming van scholengemeenschappen het belang van de leerlingen centraal moet staan. Daarom betreurt hij dat de pedagogische bevoegdheden van de scholengemeenschappen beperkt blijven tot leerlingenbegeleiding. Scholengemeenschappen moeten ook op andere vlakken een eigen pedagogisch beleid voeren. Zo kunnen zij bijdragen tot een vlotter verloop van de studieloopbaan, een open en meer geleidelijke oriëntering, meer gelijke kansen en gelijke maatschappelijke waardering van onderwijsvormen en studierichtingen. Deze optie veronderstelt dat de krachtlijnen van het pedagogisch project van de deelnemende scholen sporen, zonder dat de eigenheid van de afzonderlijke scholen verloren gaat.

Dit decreet wijzigt de studierichtingen in het secundair onderwijs. Eén jaar later zullen de scholen de eindtermen moeten implementeren. Beide operaties vereisen nieuwe leerplannen. De Vlor vraagt een gelijktijdige invoering van beide vernieuwingen vanaf 1 september 2000, opdat de scholen slechts één keer nieuwe leerplannen zouden moeten invoeren. De raad wil voldoende tijd om zich hierop voor te bereiden.

De raad stemt in met het voorstel om het beroepsgericht onderwijs modulair te organiseren omdat hierdoor het aantal jongeren kan verminderen dat zonder getuigschrift of diploma het onderwijs verlaat. Hij vraagt wel om de mogelijkheid tot modularisering ook te voorzien voor de vierde graad van het beroepsonderwijs. Een meerderheid van de raad wil ook de uitbreiding naar het technisch onderwijs. De raad bepleit een inbedding van de modularisering van het secundair onderwijs in de modularisering van het volwassenenonderwijs en van de opleidingen van VDAB en VIZO.

Een meerderheid van de leden van de raad aanvaardt het mandaatsysteem voor directeurs en onderdirecteurs in secundaire scholen. Anderen verzetten zich principieel tegen het systeem of tegen sommige elementen, zoals de mogelijkheid om te werven buiten het onderwijs of de modaliteiten voor de werving buiten het onderwijs.

Het voorontwerp van decreet over het secundair onderwijs bevat bepalingen over het basisonderwijs. Zo kunnen basisscholen personeelsleden voor beleidsondersteuning werven en betalen met werkingsmiddelen of werkingstoelagen. De Vlor verzet zich principieel tegen die mogelijkheid. Hij is al even principieel voorstander van een organieke regeling voor het ondersteunend personeel in het basisonderwijs.

Guimardstraat 1
1040 BRUSSEL

VVKSO
ADM.STAF/DOC/98/153
BU/DOC/98/49
1998-05-26

1998-05-25

HET ONTWERP-DECREET SECUNDAIR ONDERWIJS

Nota ten behoeve van de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

1 Inleiding

Het voorliggende ontwerp-decreet is een sterk afgeslankte versie van het concept samenwerkingsverbanden. In dat concept stonden centraal ideeën als de tweedeling, de linearisering, de vrije keuze, de diverse enveloppes, het volledig gelijktrekken van de werkingsmiddelen behoudens de objectificeerbare verschillen. Alles zou leiden tot structuren die de leerlingenoriëntering meer centraal stellen. Het voeren van een eigen personeelsbeleid, in een sfeer van deregulering en flexibilisering, behoorde tot de grote objectieven.

Het katholiek onderwijs is van mening dat in de huidige versie goede punten overblijven, zoals het concept scholengemeenschappen, de werkingsmiddelen en de evaluatie. De recente aanpassingen van de inlevering van 2,5 % voor Brussel en de gemeenten met minder dan 125 inwoners per km², de halvering van de inlevering voor het ondersteunend personeel met extra-zorg voor de omkadering van 1B, BVL en het BSO zijn goede zaken.

In deze nota, ten behoeve van de commissie van Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, beperken we ons tot:

- het standpunt van het katholiek onderwijs m.b.t. de vorming van de scholengemeenschappen;
- het ontbreken van programmatieregels in de scholengemeenschappen vanaf 1 september 1999;
- het ontbreken van een linearisering zowel van het ondersteunend personeel als van directieleden;
- het ontbreken van overgangsmaatregelen voor tijdelijke personeelsleden;
- het niet-oplossen van het probleem van de internaten.

2 Voorgelegde aandachtspunten aan de commissie

2.1 Het standpunt van het katholiek onderwijs m.b.t. de vorming van scholengemeenschappen

Het Centraal Bureau van het Katholiek Onderwijs, het Permanent Bureau van het Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs en de Vereniging van Inrichtende Machten van het Katholiek Onderwijs keurden de hiernavolgende verklaring goed. Deze nota werd recentelijk door Kanunnik A. De Wolf, directeur-generaal van het VSKO, aan ongeveer 1 200 beleidsmensen (directies en inrichtende machten) toegelicht.

"Het begrip "scholengemeenschap" vormt de kern van het decreet betreffende het secundair onderwijs. Onder scholengemeenschap wordt verstaan een groepering van scholen die binnen een geografische omschrijving gezamenlijk instaan voor de onderwijsvoorzieningen. Iedere inrichtende macht is vrij al dan niet tot een scholengemeenschap toe te treden.

Het katholiek onderwijs wenst nadrukkelijk aan het decreetaal gehanteerde begrip scholengemeenschap een eigen meerwaarde toe te kennen, namelijk gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het katholiek secundair onderwijs in een regio dragen. Vandaar de oproep tot regionaal overleg waarbij men kiest voor een hechte samenwerking. Hierbij kan men afspraken maken over een rationeel onderwijsaanbod, het pedagogisch beleid, het personeelsbeleid en het beheer van de infrastructuur en de financiële middelen. Het

behoort tot de bevoegdheid van de scholengemeenschap om zelf de concrete invulling van deze afspraken uit te tekenen. De pedagogische begeleiding kan hierbij ondersteunend werken.

Het realiseren van deze meerwaarde kan dan ook via vele en zeer verschillende tussenstappen, waarbij mag worden verwacht dat men consequent naar de gemaakte afspraken zal handelen. Daartoe worden de directies en de personeelsleden uitgenodigd naar een vorm van samenwerking te groeien waarbij de bekommernis voor de eigen school verruimd wordt tot eenzelfde bekommernis voor alle katholieke scholen uit de regio.

Met het oog op het realiseren van de nieuwe scholengemeenschappen zullen de inrichtende machten de voorstellen, zoals uitgewerkt door de Dienst Statistiek en Planning van het VSKO, in de verschillende regio's ten gronde bespreken.

Hierbij huldigt men het principe dat enerzijds elke school het recht heeft om tot een scholengemeenschap toe te treden terwijl anderzijds geen enkele school dit recht aan een andere school kan ontzeggen.

Het akkoord op het voorstel of op een alternatief dat de consensus van de regio wegdraagt, wordt vóór maart 1999 aan de DPCC ter goedkeuring voorgelegd.

Het Centraal Bureau van het VSKO, het Permanent Bureau van het VVKSO en VIMKO spreken hun waardering uit voor de inspanningen van velen om het geschetste project te realiseren of er naar te groeien.

Zij verwachten dat elke inrichtende macht dit standpunt kan onderschrijven."

2.2 Het ontbreken van programmatieregels in de scholengemeenschappen vanaf 1 september 1999

Het Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs is sinds de Staten-Generaal voor het TSO van 20 maart 1993 steeds meegegaan met de idee van rationalisatienormen. We wisten ook dat bepaalde scholen en inrichtende machten zich door dergelijke normen bedreigd voelden.

Dat de regering in het ontwerp-decreet terzelfdertijd zou inschrijven dat de scholengemeenschap verantwoordelijkheid draagt voor een rationeel aanbod en dat elke school binnen haar studiegebieden vrij mag programmeren, is en blijft voor ons al te gek. Artikel 11 voert als toemaatje de instemmingsbevoegdheid van de vakbonden in, gelukkig beperkt tot het overgangsjaar. Een dergelijk artikel staat haaks op de prerogatieven van elke inrichtende macht, staat haaks op ideeën van responsabilisering en lokale autonomie, gelanceerd door deze regering.

Minimaal is volgens ons dat de programmatieregels ook binnen de scholengemeenschap blijven gelden tot en met de volledige invoering van de nieuwe structuuronderdelen (schooljaar 2004/2005). De Vlaamse regering kan dan evalueren in welke mate een rationeel aanbod is gerealiseerd.

2.3 Het ontbreken van een linearisering

2.3.1 Het ondersteunend personeel

We stelden reeds dat de aangebrachte wijzigingen voor het ondersteunend personeel reële verbeteringen zijn.

We hebben ook steeds gesteld dat we in functie van de vrije keuze akkoord gingen met een bijzonder instap-niveau (sokkel) voor enige en kleine scholen per net in een gemeente.

De scheefftrekking is compleet als we moeten vaststellen dat de ARGO nog 65 extra-ambten krijgt voor de rekenplichtigheid (artikel 95, 4°). Sinds 1973 was de ongelijkheid in het secundair onderwijs (buiten het schijvensysteem zelf) weggewerkt. In 1998 wordt de ongelijkheid opnieuw ingevoerd. Dit fenomeen heet wellicht "de klok terugdraaien".

Op deze wijze loopt men immers vooruit op de aangekondigde discussie over de objectiveerbare verschillen, waarvan de rekenplichtige correspondent een onderdeel vormt.

2.3.2 Directieambten

We stelden steeds dat de berekening van het aantal adjunct-directeurs op lineaire basis binnen de school berekend diende te worden. In feite blijven we pleiten voor een lineair puntensysteem voor directieambten op niveau van de scholengemeenschap.

Ook de bezoldiging van directieleden in het algemeen en van directieleden in grote scholen in het bijzonder (juist deze hebben nood aan managementkwaliteiten) zou verbeterd moeten worden.

2.4 Het ontbreken van overgangsmaatregelen voor tijdelijke personeelsleden

Er is zeer hard gewerkt om de teksten op punt te krijgen. Het blijft geen gemakkelijke lectuur. We hopen dat er geen reparatiedecreet moet komen.

Ons inziens zou er een overgangsregeling moeten worden ingelast voor leraars die tot 31 augustus 1999 tijdelijk zijn.

De eenvoudigste oplossing zou zijn alle tijdelijken met minder dan 720 dagen dienst als tijdelijk aangestelde personeelsleden te beschouwen in de zin van het ontwerp-decreet. Alle tijdelijken met minimaal 720 dagen behorend tot een school die toetreedt tot de nieuwe scholengemeenschap, of tot een school die alleen blijft, dienen te worden beschouwd als tijdelijken met een aanstelling van doorlopende duur. Een dergelijke regeling wordt het best decretaal verankerd.

2.5 Het niet-oplossen van het probleem van de internaten

Velen dachten dat het dossier samenwerkingsverbanden ook een oplossing zou genereren voor de internaten. Bepaalde internaten zouden schoolgebonden blijven, andere internaten zouden fungeren als internaat van het samenwerkingsverband.

Het huidige decreet beperkt zich tot de aanpassing van opvoedend hulppersoneel in ondersteunend personeel (artikel 98).

Onze mening is dat de decreetgever het dossier internaten alsnog zou moeten meenemen. Internaten spelen ten volle mede in de keuzevrijheid, maar elkeen weet dat de vrije internaten met de huidige subsidiëring niet kunnen overleven.

3 Ter afronding

We zijn in deze nota niet blijven stilstaan bij technische details. Sommige details storen ons: bijvoorbeeld de bepaling van het onderwijskarakter op basis van een 3/4 diplomacriterium.

Aan de heer Dirk NUYTS
Commissiesecretaris
Commissie voor Onderwijs
Vorming en Wetenschapsbeleid
Vlaams Parlement

ARGO

DE VOORZITTER

UW BERICHT VAN

UW KENMERK

ONS KENMERK

VRAGEN NAAR

DOORKIESNUMMER

PS/98.73

Johan Coole

BRUSSEL

25-05-1998

Secundair onderwijs

Hoorzitting over het ontwerp van decreet m.b.t. de hervorming van het secundair onderwijs

Donderdag 28 mei 1998.

Geachte Heer Commissiesecretaris

Ingaande op uw verzoek van 20 mei 1998 kan ik bevestigen dat de heren A. Macharis, ondervoorzitter, L. Jansegers, afdelingshoofd, en J. Wellens, adjunct-administrateur-generaal, zullen deelnemen aan de door u geplande hoorzitting.

Zoals gevraagd bezorg ik u hierbij een nota met het standpunt van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs.

Hoogachtend

Peter Steenhaut
voorzitter

ONTWERPDECREET HOUDENDE DIVERSE MAATREGELEN MET BETREKKING TOT HET SECUNDAIR ONDERWIJS EN TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 25 FEBRUARI 1997 BETREFFENDE HET BASISONDERWIJS.

Algemeen

Onmiddellijk na de overdracht van de regelgevende bevoegdheden inzake onderwijs, heeft de Vlaamse overheid wat het secundair onderwijs betreft maatregelen getroffen die in de Belgische context blijkbaar niet mogelijk waren.

Door de invoering van de eenheidsstructuur, decretaal vastgelegd in het Onderwijsdecreet II van 31 juli 1990 bepaalde de Vlaamse overheid structureel de kerntaken van het voltijds secundair onderwijs : elke jongere een brede basisvorming te geven aangevuld met een specifieke vorming in één van de vier onderwijsvormen, zodat men degelijk voorbereid het bedrijfsleven kan instappen, dan wel hoger onderwijs kan aanvatten.

De A.R.G.O. was vragende partij voor deze eenheidsstructuur. Het voormalige Rijksonderwijs was maar al te vaak voorwerp van de diverse vernieuwingsprojecten van opeenvolgende Ministers van Onderwijs. Door de eenheidsstructuur kwam een einde aan de strijd tussen de "types" en werd het onderwijsveld in staat gesteld zich te concentreren op de eigenlijke school- en onderwijsorganisatorische aspecten.

Anders dan b.v. in het basis- en hoger onderwijs, is er in het secundair onderwijs geen onmiddellijke nood aan een nieuwe structurele regeling. De eenheidsstructuur (inclusief de nieuwe in 1989 vastgelegde omkaderingsnormen en de bestaande rationalisatie- en programmatiemechanismen) voldoet principieel aan de binnen de Vlaamse Gemeenschap ontwikkelde consensus over de vormgeving van het voltijds secundair onderwijs.

Het Regeerakkoord van 14 juni 1995 stelde dat ook voor het secundair onderwijs de regelgeving vereenvoudigd en gemoderniseerd zou worden.

Voorzover de algemene onderwijskundige uitgangspunten van de eenheidsstructuur bekrachtigd worden wenst de A.R.G.O. hieraan constructief mee te werken.

Uit de Memorie van Toelichting kunnen we afleiden dat de algemene onderwijskundige uitgangspunten van de eenheidsstructuur bevestigd worden. Dit decreet situeert zich binnen de krijtlijnen van de eenheidsstructuur en wenst in zijn onderwijs- en schoolorganisatorisch luik de principes ervan nog meer waar te maken, o.m. door een doorzichtiger studieaanbod en een meer objectieve leerlingenoriëntatie.

Deze principes kunnen we als Gemeenschapsonderwijs enkel onderschrijven.

Hoogstens kunnen we het betreuren dat er uiteindelijk legistiek gesproken geen echt organiek "niveaudecreet" tot stand kwam, waarin alle bepalingen voor het onderwijsniveau in een samenhangend geheel gevat worden.

Dit decreet biedt hoofdzakelijk wijzigende bepalingen aan, die slechts begrijpbaar zijn in samenlezing met het Onderwijsdecreet II, de schoolpactwet en het Decreet Rechtspositie. Dit bevordert alleszins de lectuur niet en zorgt voor een aantal concordantieproblemen op legistiek gebied. Op een aantal punten zijn de intenties die blijken uit de Memorie van Toelichting en/of de besprekingen onvoldoende precies in de tekst van het ontwerp-decreet weergegeven.

Het voorliggend ontwerp voert een aantal besparingsmechanismen in. Die leiden tot het verschuiven van middelen over de onderwijsniveau's heen, besparingen op lestijden en omkadering, de injectie van extra werkingsmiddelen voor het gesubsidieerd onderwijs en de toevoeging van bijkomende financiële middelen bij de begroting onderwijs.

De A.R.G.O. durft te betwijfelen of de extra ondersteuning van het ene onderwijsniveau ten koste van het andere onderwijsniveau dient te gaan. Wij zijn van mening dat er ook in het secundair onderwijs een herfinanciering van het onderwijs dient plaats te vinden, om aan alle maatschappelijke uitdagingen tegemoet te komen. Zo is er mede op basis van onze ervaringen met probleemleerlingen eerder een nood aan meer, dan aan minder personeel.

De A.R.G.O. sluit zich ten volle aan bij het punt in de persmededeling van de Vlaamse Regering (bijzondere vergadering van 19 februari 1998) waarin gesteld wordt dat de hervorming van het secundair onderwijs in veel betere omstandigheden zou kunnen worden doorgevoerd wanneer het Bijzonder Decreet betreffende de A.R.G.O. van 19 december 1988 wordt herzien in de zin dat tal van bevoegdheden kunnen worden overgeheveld van het centrale niveau naar lokale organen.

Onderwijsorganisatorische bemerkingen

De A.R.G.O. steunt ten volle de reductie van de studierichtingen en de indeling in studiegebieden, omdat dit bijdraagt tot een rationelere en transparantere uitbouw van het studieaanbod.

De A.R.G.O. vindt het een goede zaak dat via een herstructurering instellingen kunnen ontstaan door middel van splitsing van bestaande instellingen, zonder dat daardoor in het totaal méér instellingen gecreëerd worden. Het lijkt evenwel niet logisch, en wij vermoeden dat dit niet de bedoeling van de regelgever is, dat een instelling die tot een scholengemeenschap behoort en voor de rationalisatie ressorteert onder artikels 50, 51 of 52 bij herstructurering en onmiddellijke splitsing plots moet voldoen aan de hoogste norm voor een school behorend tot een scholengemeenschap, met name artikel 49, 1°, wat tot 258 % van de rationalisatienorm kan inhouden.

Dezelfde opmerking geldt, mutatis mutandis, voor een instelling gelegen in het administratief arrondissement Brussel-hoofdstad of in een gemeente met een bevolkingsdichtheid van minder dan 250 inwoners per km² en voor instellingen waarvan meer dan 75% van de regelmatige leerlingen in een internaat verblijven (art. 49, 2°).

De A.R.G.O. neemt er kennis van dat voor de programmatie van instellingen bij afwijking en onder bepaalde voorwaarden slechts 150% van de laagste rationalisatienorm van art. 51 moet bereikt worden (art. 31 § 2). Hij stelt zich hierbij de vraag of deze 150% niet zou moeten slaan op de artikels 49, 50 of 51 naargelang het artikel (afstand) waaronder de instelling ressorteert.

Bovendien blijken de bepalingen van dit artikel 31 § 2 verder te gaan dan de oorspronkelijke bedoeling, namelijk ten behoeve van de "kleine onderwijsverstrekkers", vermits in art. 31 § 2, 1° vermeldt wordt "de enige gesubsidieerde vrije instelling in de gemeente, die een bepaalde erkende godsdienst organiseert of levensbeschouwing aanhangt". Dit betekent dat het vrij gesubsidieerd onderwijs in elke gemeente een instelling zou kunnen programmeren mits het bereiken van 150 % van de gunstigste rationalisatienorm. Teneinde te kunnen voldoen aan zijn grondwettelijke plichten (Zie ook art. 4 Schoolpactwet), vraagt de A.R.G.O.

dat dezelfde afwijking zou verleend worden voor de programmatie van de enige instelling van het Gemeenschapsonderwijs in de gemeente.

De A.R.G.O. kan zich akkoord verklaren met het feit dat voor Brussel, instellingen in een gemeente met minder dan 125 inwoners/km², en voor de enige instelling in de provincie en het onderwijsnet, een verminderde norm opgelegd wordt voor de programmatie van structuur-onderdelen derde specialisatiejaren van de derde graad (art. 16§1, 3° a.2. en art. 34 § s, 3° a.2.), met name 8 leerlingen i.p.v. 12. Vraag is evenwel waarom in het geval er één of meer andere specialisatiejaren van hetzelfde studiegebied worden georganiseerd, dezelfde hogere norm van de andere instellingen (20 lln.) moet worden bereikt.

De A.R.G.O. neemt met voldoening kennis van het feit dat bij de berekening van de vermindering van het globaal berekend aantal uren-leraar, wordt rekening gehouden met de mogelijke verschuiving tussen de onderwijsvormen. Hij betreurt het echter dat de inlevering ook geldt voor de minimumpakketten en de uren godsdienst/n.c. zedenleer, zij het dat de scholen steeds over de nodige uren zullen beschikken om de grondwettelijke verplichting van het verstrekken van de cursussen in de godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer te waarborgen.

Met betrekking tot artikel 28, waarvan de bepalingen onderschreven worden, vraagt A.R.G.O. zich af of er geen beroepsmogelijkheid moet voorzien worden indien de adviezen vermeld onder § 2 niet eensluidend zijn, maar met elkaar in tegenspraak zijn. Overigens blijven wij ons vragen stellen rond de dubbele rol van de bevoegde administratie en inspectie van het departement onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, gezien deze ook zetelen in de Vlaamse onderwijsraad.

Wat het puntensysteem betreft, dat leidt tot het oprichten van betrekkingen in de ambten van het ondersteunend personeel stelt de A.R.G.O. vast, dat er ten opzichte van het voorontwerp van decreet minder zware normen worden opgelegd, zeker naar scholen met een BSO-profiel. Dit neemt evenwel niet weg dat de opgelegde besparingen op het ondersteunend personeel een behoorlijke begeleiding van de leerlingen hypothekeren. Bovendien is de verdeling van de inlevering nog steeds niet evenredig over de netten gespreid.

De A.R.G.O. betreurt het feit dat de ingebouwde middenscholen niet meer als dusdanig zullen blijven bestaan, maar stelt vast dat aan de Autonome Raad de keuze wordt gelaten om deze scholen autonoom te maken of ze in een zesjarige structuur te integreren.

De A.R.G.O. vraagt om een herformulering of minstens een verduidelijking van art. 2 - 29°. Het is niet de bedoeling om de structuren te laten samenvallen, maar wel om in afwachting van een wijziging van het Bijzonder Decreet de bevoegdheden van de scholengemeenschappen toe te kennen aan de huidige bestuurslagen van de inrichtende macht (zie art. 2 - 12°).

Personeel - Rechtspositieregeling

Het personeel in het secundair onderwijs krijgt nu voor een belangrijk stuk een eigen rechtspositieregeling. Die regeling bevat ook zelf weer een aantal nuances voor wat het buitengewoon onderwijs betreft en een enkele keer ook voor de instellingen van de BSD. Bovendien zijn er een aantal bijstellingen aangekondigd voor de rechtspositieregeling van

het personeel in de PMS-centra en ook voor het OSP. Niet duidelijk op dit ogenblik is in hoeverre het de bedoeling is om het decreet rechtspositie voor het basisonderwijs aan te passen. Dat alles maakt het personeelsbeleid er niet gemakkelijker op, met name voor de Lorgo's die instellingen van verschillende onderwijsniveaus besturen. Personeelsleden die zich objectief in dezelfde toestand bevinden, zullen aan een verschillende rechtspositieregeling onderworpen zijn. De coördinatie van de diverse rechtspositieregelingen zou bovendien wel eens aanleiding kunnen geven tot interpretatieproblemen. Zo zou bijvoorbeeld het terecht aangeven voor het secundair onderwijs dat de benoeming voor een bepaald volume gebeurt, a contrario, ten onrechte kunnen doen besluiten dat dat niet geldt voor de andere onderwijsniveaus.

De vereenvoudigde prioriteitsregeling voor tijdelijk personeel wordt globaal genomen positief gewaardeerd. Wat de organisatie betreft van de verwerking van de kandidaturen, kunnen zich wel enige organisatorische problemen voordoen: de kandidaturen worden ingewacht vóór 15 juli, midden in de vakantie dus.

Artikel 28 geeft een schuchtere aanzet om, mede op basis van een vlotte inzetbaarheid van personeel met bijzondere kwalificaties, te programmeren. Iemand die voldoet aan de voorwaarden voor een recht op een aanstelling van doorlopende duur, kan hier evenwel een en ander komen doorkruisen.

De regeling van artikel 113 die voorziet in een vaste benoeming, zonder vacantverklaring, voor de 55+'ers en voor gereffecteerden en wedertewerkgestelden, wordt positief onthaald, al zal het aantal personeelsleden dat er baat bij heeft, niet zo groot zijn. Ook gewaardeerd wordt de mogelijkheid om een vaste benoeming uit te breiden, al moet daar meteen bij worden gezegd dat hier specifiek voor het Gemeenschapsonderwijs, bij overgang, nog altijd bijkomende prioriteitsregels in acht genomen moeten worden. Een vereenvoudiging was ook hier welkom geweest, bijvoorbeeld door de uitbreiding van de benoeming mogelijk te maken zonder vacantverklaring.

Door de opeenvolgende versies van het voorontwerp en het ontwerp heen, werd de eigenheid van de figuur van het mandaat enigszins afgezwakt, waardoor een mandaat nagenoeg overeenkomt met een waarnemende aanstelling. Wel werd een eigen procedure aangehouden. Helemaal onduidelijk is wie een mandaat toekent. Een aantal bepalingen doet vermoeden dat het de Centrale Raad is, zoals het overigens ook de Centrale Raad is die waarnemend aanstelt. Hier zou wel in een uitzondering moeten worden voorzien voor een mandaat voor minder dan 90 dagen, dat de Lorgo zou kunnen toekennen. In artikel 91 van het voorontwerp zoals het op 7 april door de Vlaamse regering is goedgekeurd, werd wel vastgelegd op welke wijze de aanstelling in een mandaat gebeurt door te verwijzen naar de procedure bepaald in de artikelen 44 en 45 van het decreet rechtspositie. In die versie werd tevens voorzien in de mogelijkheid dat de lokale raad een mandaat toekent voor korte periodes.

In de bepalingen inzake de functiebeschrijving en de evaluatie wordt onvoldoende rekening gehouden met personeelsleden die in meer dan één instelling van dezelfde Lorgo staan. Er is voor zo'n personeelslid, per ambt, maar één evaluatieverslag. Dit houdt onvoldoende rekening met de specificiteit van de instelling en de bevoegdheden van de directeur die daar uit voortvloeien. Wij hopen dat het uitvoeringsbesluit een oplossing zal bieden voor de onduidelijkheden die in het ontwerp-decreet zijn vervat.

Argo wijst op het grote arbeidsvolume voor de directies bij het voeren van gesprekken en het uitschrijven van verslagen in het kader van de diverse functiebeschrijvingen en evaluaties.

De evaluatie van de directeur zelf gebeurt door de Lorgo. Het voorliggende ontwerp maakt niet duidelijk wie de functiebeschrijving voor de directeur opstelt. Die functiebeschrijvingen moeten er zijn vóór de eerste september 1999, want dan gaat, volgens dit ontwerp, het stelsel van de mandaten in. Die datum lijkt moeilijk haalbaar.

Het is in ieder geval aangewezen dat de evaluatoren over voldoende kwalificaties zouden beschikken.

Het beroep bij de evaluatie van de directeur is, ons inziens, niet sluitend geregeld: eigen personeel van de directeur moet in het College van Beroep over de evaluatie van de directeur adviseren, en bovendien nog aan de Lorgo, die ook in eerste instantie evaluator was, en dus rechter en partij is.

Argo is er voorstander van dat één centraal College van Beroep of één centrale Raad van Beroep bevoegd zou zijn voor de behandeling van beroepen met betrekking tot evaluatie, orde- en tuchtmaatregelen.

De regeling voor het ondersteunend personeel is niet overal even helder. Zo is het niet duidelijk wanneer de personeelsleden van de categorieën van het administratief en het opvoedend hulppersoneel overgaan tot die van het ondersteunend personeel. Dit zal via uitvoeringsbesluiten moeten worden ingevuld. Ook voor de andere onderdelen van deze nieuwe rechtspositieregeling zullen nog tal van bestaande uitvoeringsbesluiten moeten worden aangepast en zullen er nieuwe moeten worden uitgevaardigd. De datum van 1 september 1998 voor het invoeren van de regeling voor het ondersteunend personeel is niet haalbaar.

Financiën

De artikelsgewijze toelichting omvat een beschrijving die een uitstekend beeld geeft van de kern van de financiële bepalingen die evenwel verspreid zijn op meerdere plaatsen in het ontwerp van het decreet.

De verhoging van de werkingsmiddelen voor het gesubsidieerd onderwijs om tot een verhouding te komen 100-76 tegenover het Gemeenschapsonderwijs stemt overeen met een van de basisfilosofieën van het decreet basisonderwijs, en wordt o.a. gefinancierd door hervormingsmaatregelen in het secundair onderwijs en door extra-middelen uit de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Op het vlak van de werkingsmiddelen heeft men voor het secundair onderwijs in tegenstelling tot het decreet basisonderwijs (waar er werd geopteerd voor de lineaire afname van middelen van het Gemeenschapsonderwijs gespreid in de tijd t.v.v. het gesubsidieerd onderwijs) gekozen voor de verdere toepassing van de bestaande regelgeving in het Gemeenschapsonderwijs tot de verhouding 100-76 is bereikt.

De toepassing van de regelgeving in verband met de herverdeling van het MVD-personeel in het gewoon secundair onderwijs (het zgn. Onderwijsdecreet II van 31.07.1990) wordt beperkt in de tijd tot 2007. Het geheel laten doorwerken tot 2007 impliceert nog steeds een reductie van de werkingsmiddelen met een bedrag van ongeveer 170 Mio Bfr.

Voor het buitengewoon secundair onderwijs wordt de toepassing van dezelfde regeling (nl. . Onderwijsdecreet II) onmiddellijk gestopt vermits men nu al aan een verhouding zit van 100-90. In de laatste fase van het overleg rond het decreet heeft men dan ook het nodige gedaan om een groeimodel uit te bouwen waardoor op termijn ook hier de 100-76 wordt bereikt. Door Argo wordt er van uit gegaan dat de nodige middelen voorzien zijn om de meerkost te honoreren.

De toekenning van financiële stimuli vormt één van de voordelen om over te gaan tot de oprichting van scholengemeenschappen. Deze stimuli worden echter gehaald uit de niet-indexering van de werkingsmiddelen. Op zich is dit reeds een relatief wankel basis voor de toewijzing van de middelen vermits het hele opzet afhankelijk is van het inflatieritme. Zo is bijvoorbeeld de inflatievoet in 1998 niet 1,6 %, zoals initieel vooropgesteld bij de begrotingsopmaak, maar tot 1 % teruggebracht bij de budgetcontrole 1998 wat belangrijke min -inkomsten betekent voor het systeem. Dit geldt voor alle netten. Maar omwille van de belangrijke reductie aan werkingsmiddelen in het Gemeenschapsonderwijs door de toepassing van de diverse decreten in hun eindfase komt de niet-indexering bijzonder hard aan.

In de titel XVIII (artikel 155 en 156) zijn er aanzetten om te komen tot een globale enveloppefinanciering. Het organiseren van de mogelijkheid tot vrijstelling van directies met lesopdracht en tot beleidsondersteuning door de aanwending van de werkingsmiddelen geven aan dat het onderscheid wedde-werking vervaagt. Dus toch een wijze van enveloppefinanciering, alhoewel eerdere verklaringen van de Vlaamse Regering op het tegendeel duiden.

Het blijft voor het Gemeenschapsonderwijs van essentieel belang dat titel XVIII (vnl artikel 153) van het ontwerp-decreet dat betrekking heeft op het basisonderwijs samen met alle onderdelen wordt goedgekeurd. Door dit hoofdstuk wordt een decretale basis gegeven aan de uitvoering van de afspraken gemaakt in het zgn. Tivoli-akkoord. Het is door deze regeling dat het voor de A.R.G.O. zeer pijnlijke Polderakkoord enigszins wordt gemilderd. Een splitsing van het ontwerp-decreet zou de uitvoering van het Tivoli-akkoord alleen maar vertragen en/of in het gedrang brengen.

Het geheel van de decreten basisonderwijs en secundair onderwijs betekenen een aanzienlijke reductie van de werkingsmiddelen voor het Gemeenschapsonderwijs. In de eindfase gaat het om ongeveer 1,4 Mia over alle onderwijsniveaus heen. Er zal een in de tijd gespreid strak en ingrijpend besparingsplan moeten doorgevoerd worden.

De eisen van het gesubsidieerd onderwijs inzake een aanpassing van de werkingsmiddelen zijn reeds lange tijd bekend. Door het decreet basisonderwijs en het voorliggende ontwerp - decreet secundair onderwijs wordt hieraan tegemoet gekomen door de Vlaamse Regering. Argo kan alleen maar vaststellen dat aan de vraag inzake eigenaarsonderhoud op geen enkele wijze werd tegemoet gekomen. Alle internationale referenties stellen een minimum - verhouding voor t.o.v. de nieuwbouwwaarde, wat een bedrag zou betekenen van minimaal 1,2 Mia. Dit staat in schril contrast met de huidige 315 Mio. Waarom werd noch in het decreet basisonderwijs, noch in het ontwerp-decreet secundair onderwijs een groei ingebouwd gespreid in de tijd om aan deze o.i. gerechtvaardigde eis tegemoet te komen ?

**NOTA VAN CVPO BIJ HET ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DIVERSE
MAATREGELEN MET BETREKKING TOT HET SECUNDAIR ONDERWIJS EN
TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 25 FEBRUARI 1997 BETREFFENDE
HET BASISONDERWIJS**

De Cel voor het Vlaams Provinciaal Onderwijs, afgekort CVPO, heeft met betrekking tot het voorliggend ontwerp van decreet van het secundair onderwijs twee fundamentele bemerkingen, een aantal technische bemerkingen en vraagt bijzondere aandacht voor de problematiek van de PMS-begeleiding en de pedagogische begeleiding bij de uitvoering van het decreet.

I Fundamentele bemerkingen

- * Grondig onderzoek lijkt noodzakelijk naar de logistieke uitvoerbaarheid van het decreet t.a.v. de provinciewet van 30 april 1836, zoals gewijzigd, met betrekking tot:
 - opdracht en werking van de scholengemeenschappen gevormd door verschillende inrichtende machten;
 - overleg- en inspraakprocedures.

Dienaangaande wordt tevens verwezen naar het decreet de dato 13 juli 1994 op de hogescholen, waar er ook heel wat problemen zijn betreffende de afbakening van de in het decreet voorziene bevoegdheidsbepalingen van het hogeschoolbestuur en de provinciewet.

- * Toepasbaarheid van twee verschillende decreten betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden enerzijds van het gemeenschapsonderwijs en anderzijds van het gesubsidieerd onderwijs binnen eenzelfde scholengemeenschap gevormd door ARGO en (een) inrichtende macht(en) van het gesubsidieerd officieel onderwijs, vergt wellicht ook een decretale verankering om tot concrete en uitvoerbare overeenkomsten te kunnen komen.

II Technische bemerkingen - Voorstellen tot aanpassing van volgende artikels

Artikel 17 2b

Wat betreft de organisatie van het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, georganiseerd als een specialisatiejaar kinderzorg en/of thuis- en bejaardenzorg, wordt gevraagd, wat betreft het vereist leerlingenaantal, de gunstnorm van het gemeenschapsonderwijs, zijnde 12 leerlingen, ook van toepassing te maken op het officieel gesubsidieerd onderwijs.

Artikel 28 §1, 2°

Deze bepaling kan niet van toepassing zijn op de oprichting van het specifiek derde leerjaar van de derde graad industriële kunst.

Dit omdat in het overleg werd bepaald dat het zevende specialisatiejaar industriële kunst ter vervanging komt van het eerste en tweede jaar van de derde graad industriële kunst.

Er dient derhalve waarborg te worden gegeven dat, hetzij decretaal zo nodig hetzij bij uitvoeringsbesluit zo juridisch mogelijk, het niet ingericht specifiek derde leerjaar van de derde graad industriële kunst zonder bijkomende procedure, als een soort automatisme, kan opgericht worden.

Artikel 66

Wat betreft de vereiste van het multisectoraal aanbod als één van de voorwaarden voor de vorming van een scholengemeenschap wensen wij ook het KSO te laten meetellen.

Artikel 79

In de filosofie dat zoveel mogelijk scholen een scholengemeenschap sluiten vinden wij dat elke scholengemeenschap van de voorziene stimuli moet kunnen genieten, ook die scholengemeenschappen die van de Regering een afwijking bedoeld in art. 65 en/of 66 hebben gekregen.

III Bijzondere aandachtspunten

- De in het decreet voorziene bepaling dat één scholengemeenschap begeleidt wordt door één PMS centrum brengt voor de inrichtende machten van het provinciaal onderwijs problemen met zich mee. Niet dat we deze bepaling in vraag stellen, maar om niet op korte termijn conflicten te hebben met de betrokken partners zouden we toch met aandrang durven pleiten voor het invoeren van goed onderbouwde overgangsbepalingen in deze aangelegenheid. Anderzijds dient door deze nieuwe situatie aan de inrichtende machten van het officieel gesubsidieerd onderwijs, inzonderheid de provincies, de mogelijkheid te worden geboden om door geëigende oprichtingsnormen eigen PMS-centra op te richten.
- Doordat het decreet dermate structurele hervormingen doorvoert zouden de ARGO en de representatieve verenigingen van inrichtende machten voor de periode 1/9/98 tot 31/8/2007 moeten kunnen beschikken over een contingent personeelsleden uit het onderwijs met verlof wegens opdracht om de vorming van scholengemeenschappen te begeleiden en te ondersteunen.

uw brief van
uw kenmerk:

ons kenmerk: PVB/98/bel-23/122
vragen naar: Patrik Van Belle
toestelnr.: 217

bijlagen:

Aan de heer Gilbert VANLEENHOVE
Voorzitter van de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
Vlaams Parlement
1011 BRUSSEL

datum: 26 mei 1998

betreft: hoorzitting secundair onderwijs

Mijnheer de Voorzitter

Wij danken u oprecht voor de uitnodiging om op donderdag 28 mei 1998 deel te nemen aan de hoorzitting over het ontwerp van decreet met betrekking tot de hervorming van het secundair onderwijs.

In bijlage bezorgen wij, binnen de afgesproken termijnen, de inleidende nota. Gezien de korte periode die ons werd gegeven om deze nota uit te werken, moet dit document benaderd worden als het resultaat van een eerste onderzoek van de nieuwe versie van bedoeld ontwerp van decreet. Het ontwerpdecreet heeft tegenover de in het onderhandelingscomité besproken versie verschillende wijzigingen en herschikkingen ondergaan. Een aangepaste memorie van toelichting is op maandag 25 mei nog niet in ons bezit.

Wij behouden ons dan ook het recht voor om na verder onderzoek deze week, en het consulteren van de lokale betrokkenen, onze nota aan te passen, of bij het beantwoorden van de door de commissieleden gestelde vragen nuances aan te brengen.

Met alle achting

Eddy De Waele
algemeen directeur

Nota aan de Commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement

OVSG is tevreden met de nieuwe benaming van het voorliggende ontwerpdecreet omdat wij vanuit onze bekommernis voor het geheel van het gemeentelijk onderwijs steeds een snelle behandeling van de verbeterde subsidiëring van het basisonderwijs op gelijke hoogte hebben gesteld met de hervormingen in het secundair onderwijs.

Wij stellen vast dat de geplande besparingen op het ondersteunend personeel worden beperkt, en vinden deze beperking een goede zaak voor het secundair onderwijs.

Het feit dat "de gemeente" als ordeningsprincipe wordt gehanteerd op verscheidene plaatsen in dit voorontwerp van decreet, vinden wij - als organisatie van het gemeentelijk onderwijs - een positief gegeven.

In deze nota hebben wij onze opmerkingen gegroepeerd in overeenstemming met de indeling in titels van het voorontwerp van decreet.

Titelsgewijze bemerkingen

Titel II Definities

Het opnemen van het begrip "onderwijskarakter" volgt uit de integratie van de vigerende reglementering aangaande rationalisatie in dit decreet. Tijdens het voorgaand overleg werd inderdaad afgesproken dat de concrete rationalisatienormen decretaal dienden opgenomen, maar de opname in een nieuw decreet van een onhanteerbaar criterium is een slechte zaak. Er is reeds meerdere malen vastgesteld dat het diplomacriterium waarmee het onderwijskarakter wordt bepaald in de praktijk niet kan worden gebruikt of getoetst.

Titel III Onderwijsaanbod

OVSG vraagt dat de timing van de invoering van reductie van de studierichtingen - die voor het 1ste leerjaar van de 2de graad ingaat op 1 september 2000 - en de invoering van de eindtermen 2de graad - voorzien op 1 september 1999 - op elkaar zouden worden afgestemd.

Teneinde deze afstemming te realiseren stellen wij voor om de invoering van de eindtermen 2de graad 1 jaar uit te stellen zodat beide operaties van start gaan op 1 september 2000.

Titel IV Programmaties

OVSG vraagt de toepassing van dezelfde gunstnorm (12 leerlingen) als het gemeenschapsonderwijs voor de programmatie van het 3de leerjaar 3de graad BSO als specialisatiejaar kinderzorg en /of thuis- en bejaardenzorg.

Voor de programmatie van nieuwe instellingen vanaf 1999-2000 stellen wij vast dat het stedelijk en gemeentelijk onderwijs niet dezelfde kansen wordt geboden als het vrij gesubsidieerd onderwijs dat kan genieten van een norm die slechts de helft bedraagt van de algemeen geldende norm in het kader van de programmatie van een nieuwe instelling.

Titel VIII Scholengemeenschappen

Het verheugt ons dat de vorming van de scholengemeenschappen wordt gedragen door het principe van de vrijwilligheid. De bekommernis van het beleid om de vrijheid van de schoolbesturen te respecteren, is voor ons uitermate belangrijk.

Voor het gemeentelijk onderwijs kan een scholengemeenschap enkel worden gerealiseerd via een overeenkomst tussen verschillende lokale inrichtende machten, met respect voor ieders autonomie.

Eén van de voorwaarden om een scholengemeenschap te kunnen vormen, is het aanwezig zijn van een multisectoraal aanbod binnen de scholengemeenschap.

Historisch gezien zijn de landelijke technische- en beroepssecundaire scholen ontstaan uit de 4de graden. In de verschillende gemeenten, behorend tot het huidige OVSG, werden analoge studierichtingen opgericht die zich situeerden in de harde en/of zachte sector van het beroepssecundair (BSO) en later ook het technisch secundair onderwijs (TSO).

Dit betekent concreet dat het officieel gesubsidieerd onderwijs hoofdzakelijk bestaat uit scholen met de richtingen BSO en TSO en veel minder met algemeen secundair (ASO) en kunstsecundair onderwijs (KSO).

Als scholen uit bepaalde landelijke regio's zich willen groeperen tot een scholengemeenschap binnen het officieel gesubsidieerd onderwijs, zullen zij in sommige gevallen 3 onderwijszones omvatten. Hun aanbod zal dan, over de verschillende gemeenten heen, vaak gelijklopend zijn. Concreet betekent dit dat onze scholen die binnen het net scholengemeenschappen wensen te vormen, afwijkingen moeten aanvragen op de multisectoraliteit. Dit komt erop neer dat zij geen gebruik zullen kunnen maken van de voorziene stimuli voor scholengemeenschappen.

Om multisectorale scholengemeenschappen te kunnen vormen, zullen onze gemeentelijke instellingen - met uitzondering van de grote steden - beroep moeten doen op scholen behorend tot andere netten.

Wij vinden het positief dat de mogelijkheid om netoverstijgende scholengemeenschappen te vormen in het voorontwerp wordt geboden, doch stellen vast dat het concept van de netoverstijgende samenwerking nog een aantal bijkomende aspecten bevat waarmee de voorliggende tekst onvoldoende rekening houdt.

Vanuit onze bekommernis om de specifieke situatie van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, zijn we verheugd dat de leerlingencoëfficiënten voor het vaststellen van het pakket uren-leraar worden verhoogd voor de scholengemeenschappen in Brussel-hoofdstad.

Titel X : Onderwijzend personeel

OVSG betreurt ten zeerste dat zijn secundaire scholen worden geconfronteerd met een besparing van 2,5 % op de pakketten uren-leraar waarover zij dit schooljaar nog konden beschikken.

Titel XI : Ondersteunend personeel

OVSG blijft het jammer vinden dat er wordt bespaard op het ondersteunend personeel in de scholen. Een inkrimping van deze omkadering zal ongetwijfeld implicaties hebben op de begeleiding van de leerlingen in de school en het vlotte verloop van het schoolleven in het algemeen.

De extra-aandacht voor het beroepssecundair onderwijs wat betreft de vaststelling van de omkadering ondersteunend personeel, vinden we een goede zaak.

Titel XII : Werkingsmiddelen

De verhouding 76% voor het gesubsidieerd onderwijs ten opzichte van 100% voor het Gemeenschapsonderwijs brengt ons dichterbij de reële kostprijs van het onderwijs. Wij gaan ervan uit dat de wetenschappelijke studie van de objectiveerbare verschillen tussen de onderwijsnetten, ons nog dichterbij zal brengen bij het bedrag aan werkingsmiddelen van het Gemeenschapsonderwijs.

De werkingsmiddelen voor het secundair onderwijs worden niet geïndexeerd gedurende de drie volgende begrotingsjaren. Voor het meesters-, vak- en dienstpersoneel wordt de dotatie van de ARGO gedurende de begrotingsjaren 1999, 2000 en 2001 wel aangepast aan de index van de eenheidsloonkosten. Wij vragen ons af welke impact deze maatregel heeft op het aandeel ARGO dat als basis dient voor de verhouding 100/76?

Titel XVI Aanpassingen aan het decreet rechtspositie gesubsidieerd onderwijs

Het OVSG blijft bij de principiële houding zoals ook in het verleden reeds is ingenomen : de rechtspositie moet vereenvoudigen om een beter personeelsbeleid mogelijk te maken. Door het invoeren van specifieke bepalingen voor het secundair onderwijs in de bestaande reglementering wordt de tekst van het decreet rechtspositie echter zeer complex en weinig doorzichtig.

Het voorliggende ontwerp bevat wel een aantal elementen die kunnen bijdragen tot een optimaler personeelsbeleid, zoals de functiebeschrijvingen en de evaluatie.

OVSG ondersteunt het principe van het mandaat voor de functie van directeur. Vermits het mandaat volgens de huidige tekst echter voor onbepaalde duur wordt toegekend, vragen wij ons wel af in hoeverre dit mandaat nog verschilt van de vaste benoeming ?

Titel XVIII : Wijzigingen aan het decreet basisonderwijs.

OVSG vindt de verhoging van de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs een stap in de goede richting, doch blijft vragen hebben bij de lange periode die verstrijkt vooraleer de totale verhoging zal zijn gerealiseerd.

Het huidige lestijdenpakket volstaat amper om de basisinvulling van een kader te verwezenlijken. De tekst bevat nieuwe mogelijkheden om bijkomend onderwijzend personeel in te schakelen die echter worden aangerekend op het werkingsbudget van de school. Bijkomende noden vergen daar bijkomende middelen en geen verwijzing naar de werkingsmiddelen.

Tel. (02)238 72 68
Tel. (02)238 72 82

Fax (02)230 28 83
Fax (02)230 88 64

♦ Oudergemselaan 26 - 1040 Brussel ♦

Aan de leden van de Commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk
RS/98/511/jpm

Brussel
26 mei 1998

Ontwerp van decreet houdende diverse maatregelen m.b.t. het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs

I. Algemene beoordeling van het ontwerp van decreet

Hoewel de tekst van het voorontwerp van decreet tijdens de syndicale onderhandelingen op een aantal punten werd bijgestuurd, bleven te veel knelpunten bestaan, zodat door de vakbonden een globaal protocol van niet-akkoord werd afgesloten.

Dit niet-akkoord was o.m. gebaseerd op volgende punten :

1. voor 1,106 miljard besparingen op het omkaderingspersoneel, zonder dat enig behoeftenonderzoek is gebeurd;
2. de inlevering van 2,5% voor het onderwijzend personeel;
3. van de grote Vlaamse prioriteit inzake aanzwengeling van de tewerkstelling is hier geen spoor te bekennen, integendeel, bestaande tewerkstelling wordt afgebouwd;
4. ondoordachte aanpassingen aan de decreten rechtspositie, met een grote rechtsonzekerheid tot gevolg;
5. de grove schending van de rechten van verdediging bij een evaluatie "onvoldoende";
6. het inbouwen van nieuwe benoemingsbeperkingen voor
 - directeurs (mandaatsysteem);
 - tijdelijk opvoedend hulppersoneel en administratief personeel in overgangsstelsel;
 - gemeenschapsonderwijs : nog steeds geen verplichte vacantverklaring;
7. onvoldoende reële inspraak - helemaal geen uitbouw van lokale tegenmacht;
8. het ondergraven van het grote principe : personeel wordt geaffecteerd aan een concrete school, voor wat het omkaderingspersoneel betreft (= vrije inzetbaarheid);
9. de invoering van enveloppefinanciering voor beleidsondersteunend personeel, administratief personeel en voor vervangers van directeurs die klasvrij gemaakt worden en dan nog zonder garanties inzake tewerkstelling.

De beslissing van de Vlaamse regering om de besparingen op het omkaderingspersoneel in de secundaire scholen met ongeveer 500 miljoen te verminderen, is uiteraard toe te juichen. Ook het toekennen van een extra-urenpakket aan de scholen gelegen in het administratief arrondissement Brussel- Hoofdstad of gelegen in rurale gebieden, is positief. Alle andere knelpunten blijven echter overeind, met inbegrip van nog steeds de schrapping van 1100 full-time jobs, wat, rekening houdend met de toenemende maatschappelijke verwachtingen t.a.v. het onderwijs, totaal onaanvaardbaar is.

Voor wat de rechtspositie betreft stellen wij vast dat in het ontwerp van decreet vooral gezorgd wordt voor de rechtspositie van de inrichtende machten. Aan het personeel worden immers vooral bijkomende verplichtingen opgelegd, met eventuele sancties, terwijl voor inrichtende machten die de bepalingen van het decreet niet naleven geen enkele sanctie wordt voorzien. Het lijkt dus meer op een decreet rechtspositie voor de inrichtende machten en een decreet "plichtspositie" voor het personeel.

II. Blijvende knelpunten

1. Besparingen op omkaderingspersoneel

Ondanks de vermindering van de besparingen met ongeveer 500 miljoen, wordt toch nog steeds 600 miljoen bespaard op deze personeelscategorie, wat nog altijd neerkomt op een inkrimping van dit personeel met 10%, en dat terwijl precies die personeelsleden de eerstelijns-zorg hebben i.m.v. spijbelen, drugspreventie, sociale opvang, enz.

Binnen deze personeelscategorie verdwijnen op termijn toch nog altijd 460 full-time jobs en daar blijven we ons tegen verzetten.

2. Besparingen op onderwijzend personeel

Behalve voor de Brusselse scholen en de scholen gelegen in rurale gebieden, waarvoor de gevraagde inlevering grotendeels gecompenseerd wordt, blijft de inlevering van 2,5% op het lestijdenpakket onverkort gehandhaafd.

Toen de eenheidsstructuur in 1989 werd ingevoerd, heeft de Vlaamse regering een nieuwe berekening van het lestijdenpakket geïntroduceerd, gebaseerd op coëfficiënten per leerling. Die coëfficiënten waren het resultaat van een grondige wetenschappelijke studie, aldus nog de Vlaamse overheid. Nooit mocht echter dit wetenschappelijk verantwoord lestijdenpakket voor 100% worden aangewend. Het werd verminderd met 2% doordat een aanwendingspercentage van 98% werd vastgelegd.

Nu gebeurt opnieuw een ingreep van 2,5%, zodat tegen 2005 in een aantal scholen het wetenschappelijk verantwoord lestijdenpakket slechts voor 95,5% mag aangewend worden. En dat is voor ons onaanvaardbaar.

Wij vragen ook voor het onderwijzend personeel een ernstige vermindering van de besparingsmaatregel van 2,5%.

3. Inzetbaarheid omkaderingspersoneel

Decreet: Dit is onderhandelingsmaterie voor het LOC.

Probleem: Vandaag wordt een personeelslid geaffecteerd aan een concrete school. Hij/zij is niet inzetbaar voor of in andere scholen.

Onderhandelingen houden in dat het schoolbestuur na een protocol van niet-akkoord eenzijdig kan beslissen bepaalde personeelsleden in te zetten voor de totaliteit van de scholengemeenschap en dus, ondanks hun affectatie aan een concrete school, 20 km. verder tewerk te stellen. Dit ondergraaft volledig het principe van een affectatie aan een concrete school, zodat deze personeelscategorie de speelbal kan worden van de schoolbesturen. De plaats van tewerkstelling is nochtans één van de fundamentele pijlers in de arbeidswetgeving.

Onze vraag: Uitgangspunt blijft dat een personeelslid geaffecteerd wordt aan een concrete school. Over de criteria inzake inzetbaarheid voor meerdere scholen of voor de totaliteit van de scholengemeenschap moet een akkoord bereikt worden in het LOC. Wordt dit akkoord niet bereikt, dan kan het schoolbestuur de zaak aanhangig maken bij het bevoegde centraal paritair comité, dat in eerste instantie bemiddelt en in tweede instantie desgevallend beslist. (voor gemeenschapsonderwijs: tussenoverlegcomité; voor off. ges. onderwijs: afzonderlijk bijzonder comité op centraal Vlaams niveau).

4. Functiebeschrijving en evaluatie

Decreet: - functiebeschrijving is een zaak tussen evaluator en personeelslid
 - bij evaluatie “onvoldoende” kan personeelslid in beroep gaan bij college van beroep, dat een niet-bindend advies uitbrengt. Uiteindelijk beslist de inrichtende macht.

Probleem: - onvoldoende betrokkenheid van LOC/BOC bij functiebeschrijvingen;
 - waarom is systeem van functiebeschrijvingen voor S.O. verschillend t.o.v. personeel Ba.O en personeel C.L.B.'s ? In dit decreet lijkt de functiebeschrijving vooral een alibi te zijn voor een hogere taakbelasting;
 - verschillende evaluaties mogelijk binnen eenzelfde scholengemeenschap, met tegenstrijdige effecten;
 - evaluatieprocedure van tijdelijken in doorlopende aanstelling is dezelfde als voor “gewone” tijdelijken, wat inhoudt dat zulk personeelslid met bv. 7 j. dienst na één evaluatie onvoldoende binnen de drie dagen op straat staat;
 - rechten van verdediging bij evaluatie “onvoldoende” zijn helemaal niet gewaarborgd (IM is rechter en partij) en bovendien is er discriminatie tussen de personeelsleden van de verschillende netten. In het officieel onderwijs kan een ontslag aangevochten worden bij de Raad van State; indien het ontslag vernietigd wordt, betekent dit in de meeste gevallen de reïntegratie. Een arbeidsrechtbank daarentegen kent enkel een financiële schadevergoeding toe.

Onze vragen:

- Functiebeschrijvingen hebben een onmiddellijke repercussie op de arbeidsvoorwaarden van het personeel; dus: onderhandelingsmaterie voor wat de algemene invulling per ambt betreft;
- per personeelslid: één gezamenlijke evaluatie per scholengemeenschap om geen tegenstrijdige effecten te hebben;
- omschrijving van “functiebeschrijvingen”: moet identiek zijn voor alle onderwijsniveaus (resultaatgebieden + competenties);
- evaluatieprocedure voor tijdelijke personeelsleden in doorlopende aanstelling moet dezelfde zijn als voor de vastbenoemden (wat in Dworp altijd door de overheid is vooropgesteld in het kader van een beter statuut voor tijdelijken);
- de rechten van verdediging bij een evaluatie “onvoldoende” moeten gewaarborgd worden. Dit kan op twee manieren:
 - ofwel door het college van beroep een bindend advies te laten uitbrengen, zoals dit voor de hogescholen het geval is;

- ofwel door, ingeval het college van beroep de toegekende beoordeling “onvoldoende” onterecht vindt EN het betrokken personeelslid bij de Arbeidsrechtbank gelijk krijgt, de wedde van het betrokken personeelslid te laten betalen door de inrichtende macht zolang hij niet gereïntegreerd is in de eigen school, een andere school van dezelfde IM. of een andere school van de scholengemeenschap (op die manier worden de personeelsleden van de verschillende netten op een gelijkaardige manier behandeld).

5. Vaste benoeming omkaderingspersoneel

Decreet: Geen vaste benoemingen meer voor omkaderingspersoneel tewerkgesteld in “oude ambten” bij overgangsmaatregel.

Probleem: Door de Vlaamse overheid is uitdrukkelijk gesteld dat alle benoemingsbeperkingen zouden wegvallen en dat de decreten rechtspositie ten volle zouden spelen.

Onze vraag: a) benoemingen op 1/1/99 moeten zeker kunnen doorgaan, vermits de procedure reeds werd ingezet tussen 1 februari en 31 mei 1998;

- b) ook na 1/1/99 moeten benoemingen kunnen toegekend worden aan tijdelijken in overgangsstelsel, vermits hen in feite werkzekerheid wordt beloofd tot 2006; bovendien werd door de overheid gesteld dat de besparingen volledig zouden ondervangen worden via natuurlijke afvloeiingen. Waarom kunnen de decreten rechtspositie dan niet spelen, vermits iedereen tegen 2006 in een organiek ambt zal tewerkgesteld zijn ?

6. Uitbouw tegenmacht

Decreet : a) geen verhoging van plage-uren en niet subsidieerbare uren bij programmaties, tenzij mits akkoord in het Loc : deze regeling is beperkt tot het schooljaar 98-99;

- b) overheveling van uren en gelijktijdig uitspreken van terbeschikkingstellingen wegens ontstentenis van betrekking wordt mogelijk;

c) herverdelen van voorafgenomen uren over de grenzen van de scholengemeenschap heen wordt mogelijk, ook bij gelijktijdige bijkomende terbeschikkingstellingen;

d) inzagerecht in dossiers van de scholengemeenschap : niets voorzien;

e) bemiddelingsbevoegdheid centraal paritair comité bij individuele fouten tegen bepalingen van het decreet : niets voorzien;

f) niets voorzien inzake ondersteuning van vakbonden voor vorming en begeleiding van leden Loc's.

- Problemen:
- a) zolang er ingrepen zijn op het lestijdenpakket (= tot 2004-2005) bestaat het risico dat er wordt geprogrammeerd op de kap van het personeel (= verhoging van plage-uren en niet-subsidieerbare uren);
 - b) op dit ogenblik kunnen helemaal geen uren worden overgeheveld indien er bijkomende terbeschikkingstellingen worden uitgesproken, tenzij betrokkenen eerst gereffecteerd of wedertewerkgesteld zijn;
 - c) vandaag kan een inrichtende macht in een instelling geen voorafname doen van uren met het oog op herverdeling, als in die instelling nieuwe of bijkomende terbeschikkingstellingen wegens ontstentenis van betrekking dienen uitgesproken te worden;
 - d) indien er geen inzagerecht is in concrete dossiers in de scholengemeenschap, dan is de tegenmacht grotendeels waardeloos;
 - e) in alle nationale paritaire comités, ressorterend onder het ministerie van tewerkstelling en arbeid, is een bemiddelingsbevoegdheid voorzien bij individuele geschillen; in dit decreet is daaromtrent geen enkele bepaling voorzien;
 - f) zowel in het basisonderwijs als in de hogescholen zijn een aantal ambten voorzien voor ondersteuning en begeleiding van leden Loc's.

Onze vragen :

- a) geen verhoging van plage-uren en niet-subsidieerbare uren bij programmaties tot 2004-2005, tenzij mits akkoord in het Loc;
- b) overheveling van uren en gelijktijdige TBS/OB is enkel mogelijk mits akkoord in het Loc;
- c) herverdeling van voorafgenomen uren over de grenzen van de scholengemeenschap kan enkel na akkoord in het Loc;
- d) inzagerecht in dossiers van de scholengemeenschap voor leden van het Loc moet decretaal voorzien worden;
- e) zoals bij de andere paritaire comités, moet ook in het kader van dit decreet voorzien worden dat het centraal paritair comité bemiddelingsbevoegdheid heeft bij individuele geschillen;
- f) ook voor het secundair onderwijs een aantal ambten toekennen aan de representatieve vakorganisaties voor ondersteuning en begeleiding van leden Loc's.

7. Bijkomende problemen omkaderingspersoneel

7.1. Geen promotiemogelijkheden meer

Decreet schaft ambten huismeester-opvoeder en directiesecretaris af.

Probleem geen promotiemogelijkheden meer (= volledig vlakke loopbaan).
Als huismeester-opvoeder of directiesecretaris uitstappen, moeten hun taken, die toch van een hogere moeilijkheidsgraad zijn en meer verantwoordelijkheid inhouden, worden overgenomen door opvoeders of administratieve medewerkers, zonder dat daar enige verloning tegenover staat.

Onze vraag: mogelijkheid voorzien om aan een aantal personeelsleden die met dergelijke taken worden belast, een hogere weddeschaal toe te kennen (= weddeschaal 106);

normen voor scholen

< 400 leerlingen : max. 1 personeelslid

≥ 400 personeelsleden : max. 2 personeelsleden.

7.2. Vervangingen

Decreet : vervanging van oude ambten kan enkel gebeuren door iemand met hetzelfde diploma (art. 148, § 8).

Probleem : studiemeester-opvoeder, bv. 15 jaar geleden aangeworven met diploma S.O., mag enkel vervangen worden door opvoeder met diploma S.O. (= niet houdbaar voor die functie !).

Onze vraag: vervanging kan zowel door iemand met diploma Hocht als diploma S.O., (zoals vandaag het geval is en zoals dat op een gelijkaardige manier gebeurt voor het onderwijzend personeel in de 2de gr. S.O.), en de vervanger kost evenveel punten als de titularis, en hij wordt betaald volgens zijn eigen diploma.

7.3 Carrousel

Decreet : Bij vacatures op basis van nieuwe puntenstelsel mogen geen nieuwe personeelsleden worden aangeworven zolang er nog virtueel boventalligen zijn in de scholengemeenschap (art. 97, 5°).

Probleem : Hierdoor moeten in werkelijkheid personeelsleden "verhuizen" van school A naar school B, terwijl één of twee jaar later eveneens een vacature ontstaat in school A, waarnaar dit personeelslid kan terugkeren. Op die manier ontstaat er op ruime schaal een carrousel van opvoeders en administratief medewerkers, wat zeker niet bevorderlijk is voor de leerlingenopvang noch voor de schoolorganisatie.

Onze vraag: Decretaal een prioritair recht voorzien om te "verhuizen" naar een andere school in de scholengemeenschap, maar geen verplichting, precies om de carrousel te vermijden, en, uitzonderlijk, nieuwe aanwervingen toelaten.

7.4. Geen anciënniteitsopbouw

Decreet: Hoewel er een vacature in een organiek ambt ontstaat, verwerft het daarin aangestelde personeelslid in 1998-1999 op basis van deze prestaties geen dienst-, ambts- of geldelijke anciënniteit (art. 148, § 3).

Probleem: Als men is aangesteld in een organiek ambt, dan moet men toch anciënniteit kunnen opbouwen.

Onze vraag: Schrapping van 2de lid van art. 148, § 3.

8. Vacantverklaringen in het gemeenschapsonderwijs

Decreet: Er wordt geen wijziging aangebracht aan het decreet rechtspositie, zodat de Argo nog altijd zelf kan beslissen of een ambt al dan niet vacant wordt verklaard het het oog op benoeming.

Probleem: Op die manier wordt de opheffing van de benoemingsstop een lachertje in het gemeenschapsonderwijs. De willekeur inzake al dan niet vacant verklaren moet verdwijnen.

Onze vraag: verplichte vacantverklaring van alle vacante uren (zoals in de andere netten), maar een tijdelijk personeelslid kan slechts een benoeming bekomen indien het door de toewijzing van de vacant verklaarde betrekking een benoeming voor tenminste de helft van een F.T.-opdracht bereikt.
Een gedeeltelijk vastbenoemd personeelslid kan steeds kandideren voor uitbreiding van zijn vaste benoeming.

9. Verhoging werkingsmiddelen basisonderwijs - garanties voor tewerkstelling

Decreet: legt enkel een verhoging van de werkingsmiddelen vast, en schrijft de mogelijkheid in om daarmee bepaalde personeelsleden aan te werven.

Probleem: er is geen enkele verplichting om een gedeelte van deze bijkomende middelen te gebruiken voor bijkomende tewerkstelling.

Onze vraag: In het basisonderwijs moet tenminste 50% van deze bijkomende middelen besteed worden aan bijkomende tewerkstelling (MVD-personeel, beleidsondersteuning, administratieve ondersteuning, vervanging van directeur met lesopdracht, ...).

Nota van de ACOD-onderwijs met bemerkingen over het ontwerpdecreet hervorming secundair onderwijs.

Gelet op het weliswaar unanieme negatieve standpunt van alle vakbonden op het einde van de onderhandelingen over hogervermeld decreet, zijn er toch wel accenten tussen de vakbondsorganisaties die er toe strekken dat deze beter apart worden toegelicht.

Algemene vaststellingen en bemerkingen:

ORGANISATORISCH en PEDAGOGISCH:

- a) het nieuwe decreet werd zowel qua structuur als technisch grondig aangepast, waardoor de logica van de artikelen inhoudelijk beter naar voor komt;
- b) het blijft echter een “beperkte” hervorming van het secundair onderwijs waarbij de besparingen die erin voorzien worden verder de hoofdtoon vormen;
- c) het decreet blijft vrij onoverzichtelijk en technisch zeer moeilijk, inzonderheid wat de luiken “rechtspositieregelingen” betreffen;
- d) onzekerheid blijft troef over de wijze waarop; het beheer van en de bevoegdheidsverdeling van de toekomstige scholengemeenschappen, vooral deze voor het gemeenschapsonderwijs, in de praktijk zullen werken. Een *herziening van het bijzonder decreet houdende oprichting van de ARGO is een pure noodzaak* wil men de gemeenschapsscholen niet voor onoverkomelijke bevoegdheidsconflicten plaatsen. Ook stellen zich analoge problemen voor het officieel gesubsidieerd onderwijs;
- e) een aangepaste inspraakregeling is onbestaande op dit ogenblik, maar is wel van cruciaal belang voor een degelijke en democratische werking van scholen en scholengemeenschappen.
- f) de beperkte tijd die nog rest tussen de goedkeuring van het decreet door het Parlement; het opstellen, onderhandelen en beslissen door de Vlaamse regering van talloze uitvoeringsbesluiten enerzijds, en het begin van volgend schooljaar anderzijds, roepen vragen op over de uitvoerbaarheid van dit decreet;

- g) rechtsonzekerheid is zonder twijfel het grootste gevaar dat zich stelt voor scholen die zich hoe dan ook qua opgelegde verplichtingen in dit decreet moeten aanpassen;
- h) globaal blijven er in dit decreet een belangrijk aantal punten die niet verteerbaar zijn voor de vakbond(en).
- i) een aantal nieuwigheden in het statuut voor het personeel zijn nog niet “rijp” of onvoldoende uitgediscussieerd zodat ze op korte termijn niet zouden doorgevoerd mogen worden;
- j) het vergroten van de lokale autonomie gaat niet gegarandeerd gepaard met een aangepaste lokale “tegenmacht”. M.a.w. wij eisen garanties dat onderhandelingsstructuren, middelen en faciliteiten voor de representatieve vakbonden en hun afgevaardigden mee in het decreet worden voorzien.

INKRIMPING VAN TEWERKSTELLING: een onvergeeflijke fout!!
De politieke deal die de verhoging van de werkingsmiddelen van het gesubsidieerd onderwijs moest mogelijk maken wordt betaald met tewerkstelling. In tijden van stress en taakbelasting van het personeel, noodzakelijke kwaliteitsbewaking, hoge werkloosheidscijfers en het nog open houden van toekomstkansen voor aspirant-leerkrachten is dit decreet een miskleun en een hypotheek op de toekomst.

- a) er is een vermindering van de besparingen voor het **ondersteunend personeel** t.o.v. de initiële plannen (1,106 miljard of cc.850 FT.jobs)
 Door de nieuwe beslissing van de regering worden er cc 400FT.jobs **minder** geschrapt. Blijft een negatieve balans van 450 FT ondersteunend personeel. Broodnodige jobs die in plaats van ze te **schrappen**, er wellicht hadden dienen **bij te komen**.
 - b) voor het **onderwijzend personeel** blijft de besparing op de omkadering onverkort gehandhaafd op 2,5%, zijnde cc.1100 FT.jobs
 - c) door de blokkering van de werkingsmiddelen gaan er honderden jobs voor laaggeschoolden (**onderhoudspersoneel**) verloren;
- Hoe is dit alles te rijmen met de stimuli die de Vlaamse regering(miljarden) inzake tewerkstelling veil heeft terwijl men in het onderwijs zowel hooggekwatificeerden als laaggeschoolden hun organieke betrekkingen verminderd met meer dan 2000 jobs?!!
 De praktijk steekt dus schril af tegen ronkende verklaringen en

I-meitoespraken met de leuze: WERK,WERK ,WERK....

ANDERE SPECIFIEKE ARGO-PROBLEMEN:

a)aan andere fundamentele knelpunten welke door de vakbonden waren gesteld is er geen wijziging aangebracht: het niet uitvoeren van de bepalingen van art.30 van onderwijsdecreet II blijft een onaanvaardbare situatie voor het meesters-,vak- en dienstpersoneel van de gemeenschapsscholen. Wij vragen dat de overheid nu eens klare wijn schenkt over het voorziene statutaire kader voor deze personeelsleden.

b)de rekenplichtigheid die de overheid oplegt aan de gemeenschapsscholen werd op onvoldoende wijze ingevuld in het ontwerpdecreet zodat aan de opgelegde verplichtingen niet op een normale wijze kan voldaan worden. Het aantal toegekende punten voor deze opdrachten dient volgens ons gevoelig verhoogd te worden.

c)de verplichting tot vacantverklaring van betrekkingen door de ARGO dient zoals voor alle andere netten voorzien te worden, alsook het uitsluiten van de thans door de ARGO vastgelegde contingenteringen voor vaste benoeming: deze handelwijze staat haaks op lokale autonomie en voert opnieuw een verkapte benoemingsstop in.

WERKINGSMIDDELEN: geen blancocheque a.u.b.!

De overheid geeft voor het basisonderwijs terecht meer middelen om aan de noodzakelijke behoeften van beleidsondersteuning en administratieve omkadering nu eindelijk een oplossing te geven. Door deze extra middelen als een vrijblijvende “enveloppe” aan de lokale inrichtende machten toe te kennen is er niet de minste garantie dat hierdoor de bovenvermelde ondersteuning er zal komen, m.a.w. het is een blanco cheque. Er dient een grocipercentage vastgelegd te worden die verplicht aan tewerkstelling dient besteed te worden.

Conclusie: zoals het ontwerpdecreet thans bij de onderwijscommissie werd ingediend is het voor ons niet aanvaardbaar.

Namens ACOD-Onderwijs:George Vansweevelt, Algemeen Secretaris

STANDPUNT VAN HET V.S.O.A.

De vakbond V.S.O.A. kan niet akkoord gaan met het ontwerpdecreet en dit om volgende redenen:

De opgelegde tijdsdruk laat niet toe alle voorgestelde maatregelen op technisch en pedagogisch-organisatorisch vlak te evalueren. Bovendien was, gelet op de vakantieperiode, het onmogelijk een democratische raadpleging van leden en bestuursinstanties te organiseren.

- Het V.S.O.A. gaat principieel niet akkoord met de bijkomende besparingen die gegenereerd worden door de in het decreet ingeschreven supplementaire inlevering ten laste van het ondersteunend personeel, bovenop de 1 miljard die vooropgesteld was, en de 2,5% inlevering. Alleen de uitstapregeling en het betere statuut voor tijdelijken kunnen wij als positief ervaren. In contradictie tot met wat de Vlaamse regering stelt : dat tewerkstelling prioritair is, is er in het onderwijs een afbouw van personeel en dan vooral van laaggeschoolden, bvb. meester-, vak-; en dienstpersoneel.

Meer algemeen gaat het V.S.O.A. niet akkoord met al wat betrekking heeft op besparingen.

- Het V.S.O.A. wenst het gedeelte Basisonderwijs uit dit decreet gelicht te zien, noch het eraan te koppelen, behalve waar er in dit decreet vermelding is naar de personeelsleden toe in verband met de Decreten Rechtspositie Personeel.

- Het V.S.O.A. betreurt het uitdovend karakter van het meester-, vak-, en dienstpersoneel; en dat contractuelen moeten betaald worden uit de werkingsmiddelen.

- Titel II - Onderwijsstructuur.

De vierde graad moet toegevoegd worden. In de tweede graad moet het modulair systeem behouden blijven.

- Titel III - Programmaties.

Het V.S.O.A. laat opmerken dat, indien ingeschreven wordt dat het aantal plage-uren niet kan wijzigen, dit remmend zal werken op de programmaties. De link moet hier gelegd worden naar tewerkstelling.

De plage-uren kunnen zich naar de personeelsleden toe verplaatsen, en hebben niet enkel te maken met de verzwarende van de lesopdracht. Hier kunnen andere factoren in meespelen.

Als er echt moet geprogrammeerd worden, dan neemt men best niet het voorafgaande maar het daarop voorgaande schooljaar als ijkpunt.

- Titel III - hoofdstuk 2. Bepalingen van toepassing in het schooljaar '98 - '99.

Er wordt opgemerkt dat de norm te hoog ligt voor scholen die slechts één studiegebied hebben. Het V.S.O.A. stelt voor om eventueel een andere norm te bepalen voor scholen met één studiegebied.

- Het V.S.O.A. vraagt om de verlaagde norm ook in te voeren voor het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs.

- het V.S.O.A. merkt op dat de inspectie het oog en het oor van de minister is. Derhalve willen zij dat door het Departement Onderwijs een "apart advies" wordt uitgebracht, onafhankelijk van dat van de inspectie.

- Titel V - Hoofdstuk 3. Voordelen voor scholengemeenschappen.

het V.S.O.A. wil benadrukken dat deze tekst totaal afwijkt van hetgeen overeengekomen werd tijdens de informele besprekingen te Dworp, namelijk waar het zich verplaatsen binnen de instellingen van de scholengemeenschap betreft. Hiermee verklaart het V.S.O.A. zich niet akkoord.

- Het V.S.O.A. vindt dat, inzake het gevoerde beleid voor leerlingenoriëntatie en begeleiding door de scholengemeenschappen, de financiële stimuli moeten gebeuren op basis van de tellingsdatum van de leerlingen en de vastgelegde criteria van alle scholengemeenschappen.

- Het V.S.O.A. sluit zich wat dit punt betreft aan bij de opmerking geformuleerd door het O.V.S.G.

- Titel VI - Vrijwillige fusies.

Het V.S.O.A. gaat er niet mee akkoord dat hierdoor tijdelijken uit de boot vallen, wat naakte ontslagen tot gevolg zal hebben.

- Titel VII - Onderwijzend personeel.

Het V.S.O.A. stelt voor om de uren godsdienst en zedenleer uit het urenpakket te lichten.

- Titel VIII - Ondersteunend personeel.

Het V.S.O.A. stelt dat, gelet op het feit dat alle scholen het recht hebben hun basisbehoeften ingevuld te zien, zij principieel moeten beschikken over een basispakket opvoedend en administratief personeel.

- Het V.S.O.A. stelt voor dat men moet kunnen werken met halftijdse betrekkingen gelinkt aan de school, die dan eventueel overgedragen kunnen worden naar de scholengemeenschap.

- Titel X - Decreet Rechtspositie Personeel.

Het V.S.O.A. stelt dat het toekennen van de nuttige ervaring niet mag gebeuren door de lokale raad of door de inrichtende macht, omdat dit kan leiden tot subjectieve uitspraken.

De inspectie is het orgaan dat de deskundigheid bezit, en dat die bevoegdheid moet blijven behouden; zodat (bvb.) indien een personeelslid dat tijdelijk belast wordt met een andere specialiteit, dit niet kan leiden tot een vaste benoeming voor alle vakken, als hij niet beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs.

- Het V.S.O.A. vindt dat tijdelijk personeel moet doorlopend kunnen aangesteld worden.

- “afdeling 2 Mandaat”

Het V.S.O.A. gaat niet akkoord met de wijziging van artikel 55 bis § 1 van het DRP. Een vastbenoemd directeur (die een mandaat waarneemt en in dit mandaat een tuchtmaatregel oploopt; kan niet terug naar zijn eigen ambt. Hier wordt een precedent geschapen waardoor vastbenoemden na tijdelijken een rang innemen, en verliezen ze bovendien de affectatie aan hun school. Er stellen zich nog zoveel problemen rond mandaten dat wij voorstellen om dit uit het Decreet te lichten.

Het V.S.O.A. is absoluut tegen mandaten om volgende redenen:

- Een mandaat kan een negatieve invloed hebben op de pedagogische continuïteit in een instelling.
- Het ambt van directeur moet kunnen ingenomen worden door diegenen die voldoen aan de vereisten.
- Als het mandaat een middel zou zijn om niet-functionerende directies uit hun ambt te ontsetten, dan moeten de huidige middelen aangewend worden, deze zijn voldoende voorhanden.
- Het V.S.O.A. gaat akkoord met het invoegen van een hoofdstuk VIII bis Evaluatie zoals door de minister voorgesteld:
De Inrichtende Macht duidt de 1ste evaluator aan.
De 1ste evaluator behoort tot het middenkader.
Indien er geen middenkader is, wordt de directeur de 1ste evaluator, en wordt een andere directeur van de scholengemeenschap 2de evaluator.
De 2de evaluator is altijd een directeur.
Het College van Beroep heeft een adviserende stem en is lokaal en paritair samengesteld. Na het advies van het College van Beroep neemt de 2de evaluator een gemotiveerde beslissing.
- Titel XII -; Basisonderwijs.
Het V.S.O.A. sluit zich aan bij de Argo, in zoverre dat de term “groot” (in “groot onderhoud”) moet geschrapt worden. De passus “rationeel energiegebruik” mag niet apart genoteerd worden. Het V.S.O.A. deelt de bezorgheid van Officieel Gesubsidieerd Onderwijs i.v.m. eigenaarsonderhoud; er mag geen verwarring ontstaan tussen eigenaarsonderhoud en groot onderhoud.
- Het V.S.O.A. steunt het voorstel van O.V.S.G. dat de scholen een klasvrije directeur hebben en dat daarvoor de werkingsmiddelen niet aangesproken moeten worden.

**STANDPUNT VAN
DE OUDERS IN VLAANDEREN
OMTRENT
HET ONTWERP-DECREET
SECUNDAIR ONDERWIJS**

1. DE PROCEDURE

De overheid heeft ruim twee jaar nodig gehad om haar voorstellen tot hervorming van het secundair onderwijs af te stemmen op de verzuchtingen van de onderwijskoepels en de vakorganisaties. Gedurende deze tijd van informeel overleg werd er, met uitzondering van enkele teksten die op het ogenblik van verspreiding reeds achterhaald waren, vanuit de overheid geen enkel initiatief genomen om de andere onderwijspartners, waaronder de ouders en de sociaal-economische partners, op de hoogte te brengen van de ontwikkelingen.

We betreuren het ten eerste dat aan alle onderwijspartners, in het bijzonder diegene die niet bij het informeel overleg betrokken waren, een termijn van maximum veertien dagen werd opgelegd om binnen de Vlaamse Onderwijsraad (VIOR) tot een gefundeerd advies te komen. We zijn van oordeel dat de VIOR zijn rol niet ten volle heeft kunnen spelen en stellen bijgevolg het maatschappelijk draagvlak voor het voorliggende ontwerp-decreet in vraag. We hebben in het verleden er steeds voor gepleit dat de hervormingen zouden gekaderd zijn in een samenhangende visie rond onderwijs waarin de leerling een centrale plaats inneemt. De gevoerde strategie van gesloten onderhandelingen en een te geringe tijd voor een breder overleg geeft ons inziens hiervoor te weinig garanties.

2. DE INHOUD

Bij het lezen van het voorliggende ontwerp-decreet stellen we vast dat er een grote discrepantie bestaat tussen enerzijds de vooropgestelde doelstellingen van de uit te voeren hervormingen en de concrete maatregelen die al dan niet gefaseerd hun uitvoering kennen vanaf 01/09/98.

Waar bij de initiële doelstellingen nog sprake was van een brede diversificatie van bekommernissen, waaronder bijvoorbeeld de betrachting een betere oriëntering van de leerling na te streven, lijken de geplande maatregelen vrijwel eenzijdig gericht te zijn op rationalisering van middelen. In ieder geval ontgoocht het ontwerp-decreet ons sterk als we het lezen vanuit een pedagogische bekommernis.

Bij het overlopen van de titels van het ontwerp-decreet verwijzen deze steevast naar het rationaliseren van de structuur en het personeel. Slechts één titel springt hier uit de band, namelijk "Titel V: De scholengemeenschappen". Doch de inhoud is slechts een bijzonder mager extract van datgene waar men oorspronkelijk naar toe wilde: "een schaalvergroting door samenwerkingsverbanden". Het vrije karakter en de te geringe stimuli zullen er toe leiden dat de nieuwe scholengemeenschappen (voor zover ze zullen ontstaan) niet meer en niet minder zullen bijdragen tot een objectieve leerlingoriëntering als de actuele scholengemeenschappen. In functie van een goede leerlingoriëntering zullen de voordelen die scholen genieten omwille van het toetreden tot een scholengemeenschappen minstens evenwaardig moeten zijn aan de

nadelen die scholen ondervinden bij het doorverwijzen van leerlingen naar een andere school in of buiten de scholengemeenschap.

Het reduceren van het onderwijsaanbod en de indeling van de studierichtingen in studiegebieden hangt men op aan de stelling dat daardoor het onderwijsaanbod transparanter wordt voor de onderwijsgebruiker. Hoe het onderwijsaanbod na de hervorming gaat evolueren zal voor een deel in handen zijn van de scholengemeenschappen. Deze laatste zullen verantwoordelijk zijn voor het rationeel onderwijsaanbod waarbij er afspraken worden gemaakt rond het studieaanbod voor elke school van de scholengemeenschap. Overleg hierover wordt bij het voorliggende ontwerp-decreet voorzien tussen de afgevaardigden van de werkgevers en afgevaardigden van de representatieve vakorganisaties. Het is bijgevolg voor ons onaanvaardbaar dat in dit overleg op het niveau van de scholengemeenschap de onderwijsgebruiker wordt uitgesloten. Hoe kan men verdedigen dat een rationeler onderwijsaanbod gunstiger zal zijn voor de onderwijsgebruiker als men deze uitsluit in het overleg hierover?

Voor wat het studieaanbod in de tweede graad ASO betreft stapt men af van de huidige dubbelrichtingen en wil men de basisvorming voor moderne talen en wiskunde versterken. Concreet betekent dit dat in de tweede graad ASO er geen enkele differentiatie inzake wiskunde en moderne talen meer mogelijk zal zijn. Hierdoor zullen deze vakken een nog grotere determinerende factor zijn in het al dan niet uitsluiten van leerlingen voor de onderwijsvorm ASO. Wij verzetten ons tegen het feit dat het profiel van de onderwijsvorm ASO enkel bepaald wordt door het determinerend karakter van wiskunde en moderne talen. Hierdoor zal de appreciatie die men aan de vermelde onderwijsvorm toekent nog stijgen waardoor men een 'elite-onderwijsvorm' creëert. Wanneer uit onderzoek blijkt dat vooral de leerlingen uit een sociaal gunstiger milieu zich gemakkelijker weten te handhaven in het ASO, zal het creëren van een 'elite-onderwijsvorm' het watervalstelsel in de leerlingenoriëntering enkel nog versterken i.p.v. afbouwen. Men zal met andere woorden een tegenovergesteld effect bekomen dan datgene wat men beoogde. Door het versterken van de vakken wiskunde en moderne talen in het ASO versterkt men gelijktijdig een aantal negatieve selectiecriteria t.a.v. het TSO. Hiermee bedoelen we dat wie het gewenste niveau wiskunde of moderne talen niet haalt, niet naar het ASO kan en bijgevolg op het TSO is aangewezen. Hebben deze leerlingen dan inderdaad alle kansen, in het TSO ? (cfr. industriële technieken, techniek wetenschappen, mechanica-elektriciteit, of gaat het determinerend karakter van wiskunde nog verder dan alleen de onderwijsvorm ASO?) Moeten TSO-leerlingen niet een minimale affiniteit bezitten t.a.v. techniek, toepassingen, ? We willen hiermee aangeven dat we het huidige probleem van leerlingen die te lang in het ASO blijven rondzwerven om uiteindelijk laattijdig in het TSO terecht te komen erkennen. Het is een pertinente misvatting dat dit kan opgelost worden door de basisvorming wiskunde en moderne talen in het ASO te versterken. Enkel een goed opgezette schoolloopbaanbegeleiding en afbouw van het categoriale systeem vanaf het eerste jaar, biedt hier enig perspectief.

We zijn ervan overtuigd dat de maatregelen uit het ontwerp-decreet best een discussie waard zijn, maar ze gaan niet over een hervorming van het secundair onderwijs. Het gaat over werkingsmiddelen voor de scholen en over aanpassingen aan het personeelsstatuut. Maar het gaat niet over een echte structurele, inhoudelijke hervorming van het secundair onderwijs die een oplossing moet bieden voor het grote aantal zittenblijvers, een te vroege studiekeuze en het gehanteerde watervalmodel, een te grote versnippering van scholen en studierichtingen, enz....

Over deze aspecten moet er in de nabije toekomst een echte dialoog op gang komen, waarbij we aandacht vragen voor:

Een grote zorgbreedte en een sterke leerlingbegeleiding.

Elk kind heeft recht op een school waarin de diversiteit van het leven tenvolle aanwezig is. Dit betekent dat onze secundaire scholen, zeker in de eerste graad, zich moeten richten naar een brede leerlingpopulatie.

Het aanvaarden van een jongere als leerling van de school houdt voor de school het engagement in om met deze jongere op weg te gaan en alle mogelijke middelen in te zetten om deze jongere met zijn/haar talenten maar ook met zijn/haar onvolmaaktheden en onvolgroeidheden, optimale kansen tot ontplooiing te geven.

Grote aandacht voor schoolloopbaanbegeleiding

De jeugdige persoonlijkheid van de leerling secundair onderwijs evolueert van kind over prepuber naar puber en adolescent. Het is daardoor belangrijk dat leerlingen niet van bij de aanvang in een vakje worden gestopt. Keuzerijpheid moet kansen tot groeien krijgen. Men moet op zoek gaan naar de ware talenten van elke leerling en hem/haar hiermee confronteren i.p.v. met zijn/haar tekorten. Het opbouwen van een positief zelfbeeld, wat zeker niet strijdig is met een realistisch zelfbeeld, is bepalend om op belangrijke keuzemomenten in het secundair onderwijs tot een positieve keuze te komen. Enkel een goede leerlingoriëntering waarbij de belangen van de leerling centraal staan dragen bij tot het verminderen van het zittenblijven, tot het terugdringen van het aantal gedemotiveerde leerlingen, tot het verlagen van het aantal laaggeschoolde werkloze jongeren, tot het algemeen welbevinden van elke leerling.

De wijze waarop dit alles wordt gerealiseerd is een probleem van tweede orde. Doch ook hier willen wij ons uitspreken voor een sterke samenwerking tussen scholen, die verder gaat dan het ontwerp-decreet stelt. Het zich minder protectionistisch opstellen van scholen t.a.v. elkaar komt ten goede van de leerling en zijn objectieve oriëntering. Uiteindelijk blijft dit objectief nog steeds een cruciale sleutelrol spelen in het tot stand komen van een echte hervorming van ons secundair onderwijs in de toekomst.

VLAAMSE SCHOLIERENKOEPEL

Kerstenmannekensstraat 5

1000 Brussel

tel. +32(0)2 511.93.75.

fax +32(0)2 511.78.06

e-mail: vvs@globe

VSK en de hervormingen in het secundair onderwijs

De Vlaamse Scholierenkoepel is tevreden dat de Vlaamse Regering de aanvankelijke besparingsplannen in het secundair onderwijs heeft getemperd. VSK was steeds van oordeel dat die plannen van nefaste invloed waren geweest op de kwaliteit van het secundair onderwijs en dat die plannen dus de belangen van onze achterban bedreigden.

Lijkt het grootste onheil afgewend, dan wil VSK toch waarschuwen voor de gevolgen van de hervormingen van het secundair onderwijs zoals die door de regering aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. VSK heeft daarbij voornamelijk bedenkingen bij 2 elementen uit die hervormingen.

1. De scholengemeenschappen en de reductie van het studietoelaat

De cumulatie van de voorgestelde politiek om het oprichten van en toetreden tot scholengemeenschappen aan te moedigen met een reductie van het studietoelaat, houdt volgens VSK ernstige gevaren in voor de vrije studietoelaat. Dit begrip "vrije studietoelaat" definiëren wij – anders dan in de politiek gebruikelijk – als het recht van de scholier om die studierichting te kiezen die haar/hem het meest interesseert/ligt. De rigiede reductie van het studietoelaat (een kwart van de structuuronderdelen zou verdwijnen) bedreigt die vrije keuze an sich. De overblijvende structuuronderdelen zullen, als gevolg van de afspraken binnen de scholengemeenschappen, ook door minder scholen worden aangeboden.

VSK wil in deze ook wijzen op de sociale en zelfs ecologische gevolgen van die beperking van de studietoelaatmogelijkheid: Door het beperktere aantal locaties waarop een bepaalde studietoelaat wordt aangeboden, zullen scholieren grotere afstanden moeten afleggen om de richting van hun keuze te kunnen volgen. Scholieren uit minder begoede middelen zullen omwille van de financiële implicaties, zich verplicht zien om zich te richten naar hun 2de of 3de keuze. Zij die die financiële drempel niet kennen, zullen een extra druppel vormen in de (im)mobiliteitsemmer.

2. De inkrimping van het omkaderingspersoneel

De VSK onderkent de rol van het omkaderingspersoneel als een belangrijke factor in het schoolleven. Het "secretariaat" van de school is voor scholieren een zeer belangrijk element in hun dagdagelijks schoolgebeuren. Besparen op de omkadering van dit "secretariaat" betekent besparen op het vlot functioneren van de school. De VSK wijst er bovendien op dat de inkrimping van het omkaderingspersoneel in schril

contrast staat met het toenemend verwachtingspatroon t.o.v. dit omkaderingspersoneel. Enerzijds is de VSK zelf vragende partij voor meer scholierenparticipatie en ziet voor de ondersteuning hiervan een rol voor dit omkaderingspersoneel weggelegd. Maar anderzijds heeft ook de overheid stijgende verwachtingen t.o.v. het opvoedend hulppersoneel, met name inzake het tegengaan van geweld en vandalisme op school.

De Vlaamse Scholierenkoepel dringt er dan ook op aan dat de Vlaamse Regering en/of het parlement ook de laatste scherpe kantjes van dit voorstel tot hervorming van het secundair onderwijs, afvijlt.

Caroline Teugels
Voorzitster VSK Vlaams-Brabant
Lid van het nationaal bestuur

Alex Polfliet
Gedetacheerde VVS
Coördinator VSK

II. Hoorzitting van dinsdag 2 juni 1998

Voorzitterschap van de heer Ludo Sannen

De voorzitter : Vorige week donderdag hielden we een eerste hoorzitting en morgenvroeg beginnen we met de algemene bespreking over het voorliggend decreet over het middelbaar onderwijs. Vandaag horen we de overige vertegenwoordigers van de onderwijswereld. Ik vraag de vertegenwoordigers van de PMS-centra, namelijk de heren Vercammen en Magez van de Centrale voor Studie- en Beroepsoriëntering en Psycho Medisch Sociale Centra (CSBO) en de heren Bekaert en Van Keymeulen van de PMS-centra van de ARGO. Na een korte toelichting bij hun nota zullen de sprekers op onze vragen antwoorden.

De heer Eric Vercammen, pedagogisch adviseur vrije PMS-centra : Belangrijk is dat er in het decreet aandacht gaat naar onder meer het probleem van het duaal onderwijs, de omschrijving van de kerntaken van het middelbaar onderwijs en de leerlingenbegeleiding. Leerlingenbegeleiding is ruimer dan alleen maar de oriëntering van de studiekeuze. Het houdt onder andere in dat aan jongeren een gezond gedrag worden bijgebracht, dat ze geholpen worden bij leerproblemen en socio-emotionele problemen. De school kan niet onder deze taak uit.

Er stellen zich enkele problemen inzake de overeenstemming tussen dit decreet en het decreet op de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) dat eveneens op stapel staat. Volgens het decreet op de CLB's moet een CLB een aaneengesloten gebied bestrijken. Dit is een belangrijk principe om de bekendheid van het CLB bij het publiek te garanderen. Maar volgens dit decreet op het middelbaar onderwijs zou één scholengemeenschap door één CLB worden begeleid. We gaan ook met dit principe akkoord, maar het kan wel problemen creëren.

Wat doen we trouwens met het basisonderwijs, waarin de samenwerkingsverbanden tussen de scholen volgens andere principes worden georganiseerd ? Bovendien is de oprichting van scholengemeenschappen niet verplicht. Dit kan dus uitgesteld worden, maar dan kan de oprichting van een nieuwe scholengemeenschap in de toekomst de bestaande organisatie van de CLB's doorkruisen. We vinden dit een belangrijk probleem.

Een ander belangrijk punt betreft de vraag of dit contract met het CLB en door de scholengemeenschap of door de afzonderlijke scholen wordt afgesloten. Dit laatste impliceert immers dat wanneer

één school het contract opzegt, het samenwerkingsverband tussen het CLB en de scholengemeenschap niet langer bestaat. Het is misschien interessant om niet één CLB en één scholengemeenschap te verbinden maar om een samenwerkingsverband van CLB's te laten samenwerken met een scholengemeenschap.

De heer Walter Magez, coördinator CSBO : De ordening van het middelbaar onderwijs in studiegebieden en studierichtingen zal de doorzichtigheid voor de ouders en leerlingen bevorderen. Dit leidt echter niet automatisch tot een betere oriëntering van de leerlingen. Ik kan me voorstellen dat bepaalde scholengemeenschappen niet alle richtingen aanbieden. Bepaalde scholen zullen bepaalde richtingen ook tot paradepaardjes uitbouwen. Dit kan leiden tot een zekere druk op de betere leerlingen om voor die opleiding te kiezen. Verder bestaan bepaalde studiegebieden uit slechts één studierichting. De studiegebieden vormen ook niet altijd een coherent geheel. Deze situatie maakt de studieoriëntering niet eenvoudiger. De splitsing tussen bijvoorbeeld Handel en Toerisme is moeilijk te verantwoorden. De opleidingen zijn immers grotendeels gelijklopend.

Om de continuïteit van de eerste tot de derde graad te garanderen, geniet het de voorkeur om dezelfde opleiding te volgen in de tweede en de derde graden. Dit kan ertoe leiden een specifieke opleiding op te richten in de tweede graad. Dit is zeker niet gunstig, wanneer er in de derde graad een zeldzaam ingerichte studierichting bestaat. Wij vinden dat de tweede graad zo omnivalent mogelijk moet zijn.

Wij stellen ook vragen bij het vervolmakingsjaar na de tweede graad in het BSO. We vragen ons af of deze restant van het oude finaliteitsjaar van de lagere cyclus nog wel zin heeft. Ook bij de samenvoeging van moderne wetenschappen, handel- en industriële wetenschappen, sociale en technische wetenschappen en techniekwetenschappen in het tweede jaar van de eerste graad tot een wetenschappelijke optie hebben we bedenkingen. Men moet erover waken dat de eindtermen garanderen dat die optie in alle scholen dezelfde inhoud zal krijgen. Op verschillende scholen zou immers een verschillende inhoud aan dezelfde richting kunnen worden gegeven. In verband met de omzettingstabellen in het decreet stellen wij voor om er de benaming van de studierichting bij te plaatsen. Dit zal de doorzichtigheid bevorderen. Dat verhindert dat sommige scholen de oude naam en andere de nieuwe naam zouden gebruiken voor dezelfde studierichting.

De heer Wilfried Van Keymeulen, directeur PMS-centrum GO Gent 2 : Onze belangrijkste opmerkingen zijn al gemaakt. Ik wil twee punten nog even benadrukken. Inzake de leerlingenoriëntering vreest de ARGO namelijk dat de vrije onderwijskeuze van de ouders binnen de scholengemeenschap niet altijd is gewaarborgd.

Zoals de heer Vercammen opmerkte, is er een probleem inzake de overeenstemming met het decreet op de CLB's. Daarin staat dat de school en niet de scholengemeenschap de bevoegdheid heeft om beleidscontracten af te sluiten, terwijl in het ontwerpdecreet op het middelbaar onderwijs duidelijk staat dat de scholengemeenschap afspraken kan maken omtrent objectieve leerlingenoriëntering en -begeleiding en daartoe kan samenwerken met een PMS of CLB. We denken dat dit tot ernstige problemen aanleiding kan geven. Is het niet beter om de bevoegdheid om contracten af te sluiten toe te kennen aan de scholengemeenschap in plaats van aan de school ? Ik denk dat de verklaring voor het feit dat de twee decreten niet helemaal consistent zijn ligt in het feit dat onze suggestie een herziening van het bijzonder decreet op de ARGO vereist. Men zou immers een bevoegdheid toekennen aan een derde echelon.

De heer Roland Deswaene : De heer Vercammen zegde dat het tegengaan van een duaal onderwijsstelsel een belangrijk punt is van dit decreet. In het voorliggend ontwerp van decreet staat echter niet duidelijk hoe men dit gaat doen. Heeft u daar inzicht in ? Heeft u een oplossing voor de contradicties tussen dit decreet en het decreet op de CLB's, waarin aan de CLB een regio wordt toegewezen ? Ik weet niet goed hoe de oriëntering gebeurt in de CSBO. Ik veronderstel dat men vaak doorverwijst naar het vrije onderwijs. Of wordt er ook informatie over andere netten verstrekt ? Het decreet vraagt speciale aandacht voor kansarme leerlingen. Inzake de vrije keuze stellen zich voor die leerlingen in het gemeenschapsonderwijs inderdaad zeer veel problemen. Wat is bijvoorbeeld een aanvaardbare afstand ? Heeft u oplossingen voor deze problematiek ?

De heer Eric Vercammen : We vonden het een goede zaak dat er in de memorie van toelichting aandacht was voor het probleem van een duaal onderwijssysteem. We staan achter dit principe, maar dit betekent niet dat we ons uitspreken over de concrete inhoud van dit decreet op dit vlak. Wat de scholengemeenschap betreft, moeten we er rekening mee houden dat men in het basisonderwijs tot andere vormen van samenwerking komt. Zo is het mogelijk om een samenwerkingsverband

te organiseren tussen een lagere school en een school van het buitengewoon onderwijs. We stellen voor om de leerlingenbegeleiding in een scholengemeenschap, aan een samenwerkingsverband tussen twee CLB's toe te vertrouwen, die samen met de scholengemeenschap één beleidscontract afsluiten. Op die manier krijgt men tegelijk eenheid in de leerlingenbegeleiding van een gemeenschap en wordt de eigenheid van de CLB's beveiligd.

De heer Wilfried Van Keymeulen : We mogen het probleem van de kansarmoede en van de vrije keuze niet met elkaar vermengen. Dat leidt er immers toe dat men gaat stigmatiseren. Wat de vrije keuze betreft, vragen we garanties dat deze is gewaarborgd voor alle studiegebieden. Wanneer bijvoorbeeld in de regio Geraardsbergen-Brakel de studierichting hout niet wordt aangeboden en de leerling hiervoor naar de regio Ninove moet gaan, dan zal hij dat niet doen en overstappen naar een ander net.

De heer Carlos Bekaert, directeur Vormingscentrum voor de PMS-centra GO : De besparingen inzake het ondersteunend personeel in het middelbaar onderwijs zijn voor het gemeenschapsonderwijs drastisch. Nochtans speelt dit personeel vooral een zeer belangrijke rol zowel voor de informatievoorziening aan als voor de opvang van kansarmen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Het ontwerp van decreet maakt de tweede graad van het ASO zwaarder door meer wiskunde en meer talen in te voeren. Minister Van den Bossche wil op die manier het aantal zittenblijvers verminderen. Is dit realistisch ? Uw taak is om de ouders te helpen om hun kinderen juist te oriënteren. Hoe gaan ouders hierop concreet reageren ? Gaan ze de draagwijdte van die maatregel begrijpen ?

De heer Walter Magez : Er zal voldoende informatie zijn. Ik betwijfel echter of ouders dit zullen inzien. Daarom heb ik er ook mijn twijfels over dat dit zal leiden tot een vermindering van het aantal zittenblijvers in het eerste jaar van de tweede graad.

Wat de vraag van de heer Deswaene betreft denk ik dat ook de PMS-centra een hele evolutie hebben doorgemaakt en dat de verzuiling nu niet meer zo sterk is. Momenteel geven we brochures met de studierichtingen van alle netten. Er zijn serieuze garanties ingebouwd om de vrije keuze te waarborgen. Uiteraard is dit niet altijd waterdicht. Wanneer de houtafdeling niet in onze scholen wordt ingericht, krijgen de ouders concrete informatie over

andere scholen. Dit betekent daarom nog niet dat de ouders daarvoor zullen kiezen.

De heer Wilfried Van Keymeulen : Er zijn inderdaad netoverschrijdende brochures.

Mevrouw Nelly Maes : Op het moment dat men het middelbaar onderwijs serieus aan het hervormen is, rijst de vraag of het voortbestaan van afzonderlijke PMS-centra wenselijk is. Ik heb namelijk al veel argumenten gehoord om netoverschrijdende centra voor leerlingenbegeleiding in te voeren. Kan u me argumenten geven voor het voortbestaan van afzonderlijke zuilen voor leerlingenbegeleiding ? Indien u zelf de studierichtingen zou moeten afbakenen, had u dat dan op dezelfde manier gedaan ?

De heer Wilfried Van Keymeulen : We hebben allen onze eigen ideeën over hoe de wereld zou moeten zijn, maar aangezien we een net vertegenwoordigen, moeten we zeggen wat het net zegt. Ik denk ook dat uw vraag of netoverschrijdende CLB's de objectiviteit ten goede zou komen, zelf het antwoord inhoudt.

De heer Eric Vercammen : In verband met uw vraag over de netgebonden PMS-centra, moet men uitgaan van de realiteit, met name het bestaan van schoolnetten. Leerlingenbegeleiding is meer dan alleen maar leerlingenbegeleiding. Als we ons beperken tot leerlingenoriëntatie kan het voordelig zijn dat men onafhankelijk staat tegenover de netten. Dat komt immers de objectiviteit ten goede. De informatie die we verstrekken is trouwens nu al objectief. Leerlingenbegeleiding is vandaag de dag zo ruim dat het pedagogisch project van een school uitermate belangrijk is geworden. Wat mij betreft is het dus erg belangrijk dat een leerlingenbegeleider in overeenstemming met dat pedagogisch project handelt. Aan de andere kant ligt de waarde van een extern leerlingenbegeleider in het feit dat de begeleider makkelijker uitsluitend de kant van de leerling kan kiezen.

De heer Walter Magez : Op uw tweede vraag of we zelf tot een betere indeling in studiegebieden zouden komen, moet ik u het antwoord schuldig blijven. Ik kan alleen maar vaststellen dat wij daarover deskundige informatie kunnen verschaffen, die als basis voor een decreet kan dienen, maar dat men ons die niet gevraagd heeft.

De voorzitter : Is u ook van mening dat het technisch onderwijs op dit ogenblik ondergewaardeerd wordt ? Wat kan er worden gedaan om die situatie te verhelpen ? Oriënteren de meeste PMS zelf ook

de leerlingen niet zo laat mogelijk naar het TSO ? Het VEV pleit in een recente nota ervoor om in het ASO een technische richting op te nemen. Wat is uw standpunt tegenover dit voortel ? Daarnaast stel ik ook vast dat vele PMS-centra het vanzelfsprekend vinden dat men na een tweede graad ASO in andere richtingen van de derde graad van TSO mee kan. Ligt die veronderstelling ook niet aan de basis van het feit dat de PMS zo laat leerlingen naar het technisch onderwijs oriënteren ?

De heer Wilfried Van Keymeulen : Ten eerste moet ik toegeven dat het een oud probleem is dat het technisch onderwijs wordt ondergewaardeerd. Door de leerlingen in de eerste plaats naar het ASO te oriënteren, dragen de PMS-centra bij aan het watervalstelsel. Maar anderzijds wil ik er de aandacht op vestigen dat de PMS-centra de laatste jaren een andere wending aan die ontwikkeling willen geven. Maar zoiets kunnen we natuurlijk niet alleen.

De heer Eric Vercammen : De begeleiding van de studieloopbaan is niet in de eerste plaats jongeren doorsturen. Het is gebleken dat dit toch niet werkt. Begeleiding is ouders en de leerlingen leren kiezen. Daarbij moeten ze zich bewust zijn van de waarden die de keuzes bepalen, bijvoorbeeld de waarden die ze verbinden met handenarbeid. Een technische richting in het ASO kan hen daarbij helpen.

De heer Walter Magez : Ik ben er geen voorstander van om een kind in een richting te duwen waarin het de volgende vier jaar vastzit. Voor mij mogen de grote onderwijsvormen (ASO, KSO, TSO) zeker behouden blijven, maar er mag binnen die structuren geen versnipperd aanbod zijn. Dat zaait alleen maar verwarring.

De voorzitter : Ik dank de vertegenwoordigers van de PMS-centra.

Dan geven wij nu het woord aan de vertegenwoordigers van de Vereniging Vlaamse Leerkrachten.

De heer Ludo Frateur, hoofd studiedienst Vereniging Vlaamse Leerkrachten : Wanneer wij het decreet lezen, stellen wij vast dat er wel impliciet maar duidelijk verwezen wordt naar leerlingen, leerkrachten, directie en lokale autonomie, maar dat we weinig informatie krijgen over het beeld dat men heeft van de school als gemeenschap. De tekst gaat voorbij aan het samenleven in een school en de opbouw van een schoolcultuur.

Er is net heel wat gezegd over oriëntatie van leerlingen en studiekeuzebegeleiding. Dit staat echter niet in de eindtermen ingeschreven. Toch is – met alle respect voor de PMS-centra – de school de beste plaats om aan eerstelijnszorg te doen in de keuzebegeleiding. In het verleden is er met vallen en opstaan gezocht naar vormen van samenwerking tussen school en PMS, in sommige scholen is dat gelukt, in andere is men daarin maar matig geslaagd. Nu zien we dat het pakket uren per leraar teruggeschroefd wordt en dat tegelijk het PMS wordt gereorganiseerd. Dan vragen wij ons af hoe veilig het nog is voor leerlingen om in het eerste, tweede of derde jaar van het middelbaar onderwijs te zitten. Bovendien schrijft het decreet op de PMS-centra een accentverschuiving voor naar een bepaald segment van leerlingen, de kansarme leerlingen. Toch is er volgens ons nood aan begeleiding van alle leerlingen en niet alleen van diegenen met leermoeilijkheden.

Met betrekking tot de leerkracht staat er in het decreet dat de directie hem of haar kan oproepen voor allerlei taken. De leerkracht kan inderdaad enkele bijkomende taken opnemen, ik denk dan eerst en vooral aan pedagogische coördinatie. Als het urenpakket echter wordt ingekrompen, is het steeds moeilijker om die bijkomende taken in te vullen. Nochtans is het werk van de pedagogische coördinator als middelaar tussen directie en leerkrachten of tussen leerlingen en leerkrachten een belangrijke taak. Ook de taak van klasleraar raakt in de verdrukking en krijgt steeds minder aandacht. De leerlingen hebben nochtans duidelijk behoefte aan zo'n richtingaanduidende figuur.

Door het urenpakket en de omkadering door het ondersteunend en het administratief personeel in te krimpen, wijkt men af van de goede orde in de taakverdeling. Voor de directie geldt een gelijkaardige opmerking. Van de functie van directeur is geweten dat ze zwaarder wordt. De directeur heeft tegenwoordig meer mogelijkheden om taken te delegeren, maar opnieuw rijst dan het probleem dat men genoeg uren ter beschikking moet hebben bij de leerkrachten om taken te kunnen doorgeven. Onze algemene indruk is dat het ontwerp van decreet de betrokkenen in het veld in een strakker keurslijf steekt.

De heer Herman Gevaert, algemeen secretaris Vereniging Vlaamse Leerkrachten : Naarmate de eindtermen duidelijker worden, zou ook duidelijker moeten worden welke richting het uit moet met het modulaire stelsel in BSO en TSO. De dienst Europese Projecten wijst er echter op dat men door het verschuiven van de keuzes in het modu-

laire systeem de algemene vorming uit het oog kan verliezen. Algemene vorming bereidt jongeren voor om goed te functioneren in de maatschappij. Het gaat erom zo veel mogelijk uit de leerling te halen. Dit is nodig voor alle leerlingen, ook voor diegenen die in het modulaire systeem zitten. Het risico bestaat dat vakken als talen of wereldoriëntatie in het modulaire systeem verloren gaan en dat de leerlingen voor zogenaamde pretpakketten kiezen, ook wanneer ze eigenlijk meer aankunnen.

Het is moeilijk een nieuwe structuur uit te bouwen zonder dat het gevolgen heeft voor de lerarenop-leiding. Jonge leerkrachten moeten bijvoorbeeld weten wat het modulaire systeem is en wat daarin zit voor de toekomst. Wij betreuren ook dat de navorming, die de leerkrachten op de hoogte moet houden, niet opgenomen is in de hervorming.

Netoverschrijdend werken is volgens mij een blijvende oplossing voor veel problemen die men nu uit de weg gaat. In de komende decennia zal men niet anders kunnen dan netoverschrijdend te werken, uiteraard met respect voor de ideologie en de filosofie van de ander. Men kan bij de leerlingen de waardering voor de verschillen in de maatschappij veel beter vergroten door het overstappen tussen de netten te vergemakkelijken dan door absoluut vast te houden aan de bestaande machtsstructuren. Ik pleit voor actief pluralisme. Eerbied voor de ideologie, filosofie of religie van de ander verwerft men daardoor veel meer dan wanneer men opgesloten zit in een eenzijdig net.

Mevrouw Sonja Van Lindt : Bij de hervorming van het secundair onderwijs moeten wij dus ook aandacht hebben voor hoogbegaafde leerlingen. We hebben daar geen oplossing voor. Na de bedenkingen van de tweede woordvoerder van de VVL sta ik een beetje terughoudend tegenover de idee dat het modulair systeem voor hoogbegaafde leerlingen mogelijkheden biedt. De vrees is dat men daar de spelelementen zal uithalen. Men moet bij de leerlingen de attitude aanleren dat ook meer leren belangrijk is als voorbereiding op het hoger onderwijs. De kritiek is immers dat de doorstroming van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs onvoldoende is. We moeten deze doorstroming verbeteren.

De heer Ludo Frateur : Dat zou veronderstellen dat we het systeem uitbreiden en er het TSO en het ASO bij betrekken. Nu wordt enkel aan het BSO gedacht. Hoogbegaafde jongeren zijn niet beter dan anders- of minder begaafden. Een speciale structuur voor hoogbegaafden is geen oplossing.

Mevrouw Sonja Van Lindt : Ik vraag geen afzonderlijke structuur, wel een parallel systeem.

De heer Ludo Frateur : Dit moet via interne klasdifferentiatie gebeuren. Dat is de taak van de leraar.

De heer Pieter Huybrechts : Zwak begaafde jongeren hebben recht op begeleiding. Waarom is dit voor hoger begaafden dan niet het geval ?

De heer Ludo Frateur : Dat hebben we al uitgelegd.

Mevrouw Nelly Maes : In een voetnoot uit de tekst staat dat weinig leerkrachten zich geroepen voelen om nog een directeurstaak op zich te nemen. Hoe kijken leerkrachten aan tegen een directeurstaak ? Mannen zijn wel vlugger bereid om zo'n taak op te nemen. Of is de profielomschrijving de reden waarom vrouwen er niet aan beginnen ?

De heer Ludo Frateur : De taak van een directeur is heel zwaar. Een leraar staat gemiddeld 21 tot 22 uren voor de klas. Wanneer daar nog ander werk bijkomt, wordt het een week van 40 tot 45 uur. Een directeur heeft geen precieze omschrijving van het aantal werkuren. Het uitsplitsen van de taken en daar uren aan vastknopen, is nog niet gebeurd. In de praktijk heeft een directeur nog net de tijd om te slapen. Dit heeft te maken met de vernieuwingen die de directeurs de laatste jaren moeten verwerken. Zij zijn immers de tussenpersonen tussen de onderwijswereld en de overheid.

Een aantal leerkrachten ambiëren de functie nog, omdat ze vanuit een pedagogische gedrevenheid meer kunnen bereiken als directeur dan als leerkracht. De directeurs worden uit het de onderwijswereld gerecruteerd en moeten een aantal jaren ervaring hebben. Voor sommigen speelt het aspect van loopbaanplanning ook een rol. Om deze redenen heeft een aantal vrouwen wel belangstelling, maar zij hebben schrik van de allesomvattende taak. Zij moeten immers ook nog gezinstaken op zich nemen.

De heer Herman Gevaert : Er is, naast de lerarenvorming, ook de mogelijkheid om een sabbatperiode in te lassen. Dit moet zowel mogelijk zijn voor directieleden als voor leerkrachten die een bepaald project willen uitwerken. Daar moet men meer oog voor hebben.

De heer André Van Nieuwkerke : Ik wil ingaan op het probleem van de algemene vorming. De keuze van een module zal in een klimaat van een pret-

park gebeuren, zegde men. Het modulair systeem is nochtans bedoeld om de leerlingen van het secundair onderwijs, die na hun studies eigenlijk niets in handen hebben, toch iets te bieden. Veel van de afgestudeerden uit het beroepstechnisch onderwijs hebben op het vlak van algemene vorming een stuk achterstand in deze maatschappij. Hoe los je dit op ? Leerlingen kunnen kiezen voor een bepaalde module, maar niet voor algemene kennis. Dit is een hiaat. Het zou moeten worden geïntegreerd. Welke inzichten heeft de heer Gevaert hieromtrent ?

De heer Herman Gevaert : De autonomie van leerkrachten algemene vakken moet beschermd worden. Men mag niet te betuttelend optreden. We kunnen met extra modules werken. Er ontstaan gemakkelijk sociale vaardigheden, naast technische vaardigheden, wanneer men jongeren buiten de schooluren samenbrengt. Neem bijvoorbeeld talen. Meer en meer is een bepaalde basis nodig. Later volgen sommigen dan een avondcursus. Leerkrachten moeten daarover praten, ook in het BSO.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : De heer Gevaert is niet gelukkig met de strikte netstructuur. Het ontwerp van decreet maakt netoverschrijdend werken mogelijk. Ziet hij daarvoor een kans op slagen ? Of heeft hij andere voorstellen ?

De heer Herman Gevaert : Men moet heel realistisch zijn. Men koos in Brugge voor twee scholengemeenschappen in het katholieke net. Daar zijn meer dan 15.000 leerlingen bij betrokken. De autonomie van de scholen blijft behouden. Er zal een verdere implosie van het net komen. Waarom wordt niet meteen samengewerkt ? De vicaris van Brugge zegde dat hij nooit netoverschrijdend zou werken, ook veel andere directeurs zeggen dat. Nochtans is samenwerking heel belangrijk.

De heer Roland Deswaene : De heer Frateur sprak over accentverschuivingen bij het PMS die tot meer aandacht voor kansarmen en andere specifieke groepen zouden leiden. U stelde echter dat iedereen nood aan begeleiding heeft. Is dit uw persoonlijk standpunt of leeft dit onder het personeel van het secundair onderwijs.

De heer Ludo Frateur : Het gebeurt dat bij de bespreking van bepaalde leerlingen op de einddeliberatie wordt gezegd dat indien één en ander over de leerling was geweten, men dan anders en vroeger had kunnen reageren. De keuze voor begeleiding van een leerling moet zo snel mogelijk gebeuren. We mogen die ook niet loskoppelen van het schoolgebeuren. Het is belangrijk dat de school en

het PMS samenwerken. Door de accentverschuivingen staan bepaalde leerlingen nu in de kou en door de afbouw van de uren van de leraars komt het tot afbraak van de begeleiding.

De heer Roland Deswaene : Ik wou in feite weten of deze ideeën leven onder het personeel.

De heer Ludo Frateur : Dat is zo.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik had graag wat meer uitleg gekregen over de netoverschrijdende werking en de situatie in Brugge.

De heer Herman Gevaert : Een aantal scholen in Brugge zijn lukraak bij elkaar geplaatst om toch maar tot scholengemeenschappen te komen. Er is hier en daar autonomie beloofd. Er is ook beloofd dat er geen overhevelingen van leraars zouden gebeuren. Uiteindelijk zal dit toch gebeuren. Het gaat er in feite over dat er veel twijfel over de werkbaarheid bestaat onder directeurs, leraars en ouders. Er zijn onder meer problemen op het vlak van de verdeling van de middelen en de infrastructuur. Indien dergelijke concurrentie ontstaat, dan zal dit in het nadeel zijn van het hele onderwijs.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : U gaat ervan uit dat netoverschrijdend werken beter is.

De heer Herman Gevaert : Ik stel vast dat dit beter zal functioneren en dit geldt voor alle overtuigingen.

De heer Luc Cortebeek, voorzitter ACW-onderwijscommissie : Onze invalshoek is de democratisering van het onderwijs voor die groepen die sociaal maar moeilijk aan bod komen. Deze manier van werken is ruimer dan louter de personeelswerking. Ook ouders en leerlingen zijn betrokken partij.

Onze nota is synthetisch opgesteld. Ik wil opmerken dat op bladzijde 3 van deze nota bij het laatste punt over scholen die reeds worden gefinancierd het jaartal moet worden vervangen door 1994.

Wij menen dat in het ontwerp van decreet verschillende doelstellingen moeten gevonden worden : een tijdige en objectieve studiekeuze, een basis-kwalificatie voor elke schoolverlater, een vermindering van het watervaleffect en het aantal mislukkingen, leerlingenbegeleiding, een zorgverbreding samen met het CBL en de welzijnszorg, gelijke kansen voor jongens en meisjes en samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.

De algemene pedagogische en sociale doelen worden over het algemeen weinig gerealiseerd. De schaalvergroting is te minimalistisch en heeft een te vrijwillige karakter. De stimuli zouden op dit vlak verkeerd kunnen werken. De rationalisatie op het vlak van de spreiding van het aanbod is te minimalistisch en niet geordend. Er ontstaat een versoepeling van de programmatie. Op het vlak van de besparingen worden de belangrijkste doelstellingen wel gerealiseerd. Gelukkig werden de besparingen op het omkaderingspersoneel met 500 miljoen frank verminderd. Deze begeleiding is vooral in het technische en het beroepsonderwijs zeer belangrijk. Op het vlak van het personeelsstatuut zijn er enkele positieve elementen terug te vinden. De deregulering kan echter pas gebeuren mits overleg op het lokale niveau. Anders leidt dit tot onrust en willekeur. Ook aan de evaluatieprocedure moet nog worden gewerkt. In tegenstelling tot de ARGO ligt de eindbeslissing in deze procedure immers bij de inrichtende macht.

Dit ontwerp van decreet bevat zeer weinig maatregelen van onderwijskundige aard. Er zijn wel een aantal ideeën, maar deze worden in de praktijk niet omgezet tot maatregelen. Wat het modulair stelsel betreft, menen we dat dit het best kan uitgebreid worden naar het TSO.

Er zijn enkele aanzetten in de goede richting, maar deze worden niet voldoende doorgedreven. Hetzelfde kan echter niet worden gezegd over de besparingen. Men is er wel in geslaagd belangrijke politieke knelpunten met betrekking tot de gelijke financiering op te lossen. Er zijn verdere stappen nodig, onder meer wat de eindtermen en het modulair stelsel betreft. We hopen dat men wijs genoeg is om de schaalvergroting en de verbetering van het personeelsstatuut verder door te voeren.

De heer Jos De Meyer : Ik meen begrepen te hebben dat het ACW geen pleidooi houdt voor de enveloppefinanciering. Ik ben dan ook verrast dat u hierover spreekt in uw nota. Hoe verklaart u dit ?

U wijst op de voordelen van een bredere inzetbaarheid van het personeel. Het COC heeft hierover een andere visie en stelt dat deze inzetbaarheid minstens verbonden dient te zijn aan akkoorden. Hoe ziet u dit ?

In uw eindevaluatie heeft u het over de belangrijke politieke knelpunten en de problematiek van de besparingen. Kunt u me zeggen hoe men de gelijke financiering kan realiseren zonder financiële gevolgen voor het personeel ?

De heer Chris Vandenbroeke : U rekent erop dat het Vlaams Parlement het personeelsstatuut op een optimale manier invult. Wat suggereert u concreet ?

De heer Roland Deswaene : Hoe staat u tegenover de mandaatfunctie van directeur ? Bent u van mening dat dit alleen maar voor de nieuwe directiefuncties moet gelden of ook voor de reeds bestaande ?

Mevrouw Mia De Schamphelaere : In de studie, die u aanhaalt, wordt erop gewezen dat men in het lager onderwijs de sterke leerlingen van alle sociale klassen moet aansporen en dat de oriëntering vooral afhankelijk is van de individuele leerkracht. U bent negatief in uw evaluatie op pedagogisch vlak. Is er niet vooral een mentaliteitswijziging van de ouders nodig ? De structuur kan daar niet op vooruit lopen.

Mevrouw Nelly Maes : Uit de studie blijkt ook dat Nederland er beter in slaagt om de culturele verschillen tussen de verschillende sociale klassen weg te werken. Hoe verklaart u dat ?

U bent van mening dat de financiële incentives te zwak zijn om tot een samenwerking te komen. Waaraan denkt u ?

De heer Luc Cortebeek : De vergelijking die ik heb gemaakt, is niet gebeurd op basis van het standpunt van het ACW, maar wel aan de hand van dit van de Vlaamse regering. We hebben de vergelijking gemaakt zonder te zeggen of we voor of tegen zijn. Wat de enveloppefinanciering betreft, zijn we zeer voorzichtig. Dit kan slechts in bepaalde gevallen en als duidelijk wordt omschreven waarvoor de enveloppen dienen. Het mag geen wild besparingsmiddel zijn.

We zijn voorstander van een bredere inzetbaarheid in de mate dat er voldoende overleg is en een betere inspraak mogelijk is. Het grote probleem in het secundair onderwijs is dat het overleg, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de sociale sector, minder is uitgebouwd op het niveau van de scholen. Dit is een moeilijkheid.

Wat de knelpunten betreft, spreekt het voor zich dat de gelijke financiering financiële gevolgen zal hebben. Het is duidelijk onze visie dat in Vlaanderen een onderwijssysteem moet bestaan waarin de keuze voor meerdere netten blijft bestaan.

Wat het personeelsstatuut betreft, moet het beroep door een beroepsinstantie worden behandeld. Het

lijkt dan ook vrij onlogisch dat de inrichtende macht nadien nog een beslissing moet nemen. Op die manier geeft de beroepsinstantie louter een advies. Dit kan leiden tot enorm veel spanningen. Daarom moet een wijziging gebeuren. Over de mandaatfunctie voor de directeur heeft het ACW nog nooit een standpunt geformuleerd. Ik kan dit dan ook niet naar voren brengen.

Ik volg volledig de analyse van mevrouw De Schamphelaere over de democratisering van het onderwijs en de rol van de individuele leerkracht. Als men de keuze maakt voor de scholengemeenschap, wordt inderdaad al een stap gezet. Ik heb reeds gezegd dat het ontwerpdecreet goede aanzetten geeft, maar we vrezen dat het terrein te traag op de impulsen zal reageren. Praten over structuur en mentaliteit leidt tot een eeuwige discussie. Soms kunnen structuren helpen om de mentaliteit te veranderen en dienen een aantal signalen uit de samenleving voldoende te zijn om de verantwoordelijkheid op zich te nemen.

Wat de vergelijking met Nederland betreft, weet ik niet of de democratisering er beter is gelukt. Ik meen dat we voorzichtig moeten zijn : op sommige vlakken kent Nederland minder succes dan Vlaanderen.

De heer René Swinnen : Ik stel vast dat de heer Cortebeek voor het behoud van de netten is. In zijn nota merk ik dat hij voorstander is van een gelijke financiering van de netten. Dat impliceert dus, gelet op de huidige situatie, dat er nieuwe middelen moeten komen, of dat er een verplaatsing van de bestaande middelen moet worden doorgevoerd. Hoe ziet hij dit ?

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ook ik stel vast dat de heer Cortebeek voorstander is van het behoud van de netten. Daarnaast merk ik dat hij in zijn nota pleit voor een evolutie naar een tweedelig systeem : een officieel net en een vrij net. Daarnaast wil ik ook nog een vraag stellen over de oorzaak van het feit dat het democratiseringsproces in Nederland meer succes kent. Zou dat niet te wijten zijn aan de opsplitsing van onze netten ?

De voorzitter : Moeten we de oorzaak ook niet zoeken bij de te strikte grenzen tussen onze onderwijsvormen ?

De heer Luc Cortebeek : Wat de gelijke financiering betreft, denk ik dat er belangrijke stappen zijn gezet. Het leek ons enerzijds logisch voorstander te zijn van een officieel net. Anderzijds moet het

gezegd dat er positieve stappen zijn gezet. Laten we het dus bij die positieve aspecten houden.

Inzake de democratisering van ons onderwijs, gaat het inderdaad om de verschillende vormen ervan. Wij vinden dat het ontwerp van decreet te weinig aandacht besteedt aan het technisch onderwijs en het beroepsonderwijs. Beide vormen hinken als het ware achterop. Vandaar onze vrees dat het watersysteem zal blijven bestaan. Maar ik besef al te goed dat het moeilijk is ouders ervan te overtuigen hun kind een dergelijke technische en beroepsopleiding te laten volgen.

De heer D. Vanhaeverbeke, directeur-generaal van het Fonds voor Vakopleiding in de Bouwnijverheid (FVB) : Ik sluit me volledig aan bij de slotopmerking van de heer Cortebeeck.

Het FVB is een orgaan dat door werkgevers en werknemers werd opgericht om de opleiding van de bouwvakarbeiders te bevorderen. Wij organiseren geen opleidingen, maar werken nauw samen met gespecialiseerde instellingen terzake. Het FVB steunt op twee pijlers : jongerenopleiding in samenwerking met BSO, BUSO en in mindere mate ook TSO en vervolmaking van de werknemers in samenwerking met de VDAB. De samenwerkingsverbanden zijn de jongste twee jaar aan veranderingen onderworpen : enerzijds op vormelijk vlak, namelijk de overgang naar een systeem met convenanten, anderzijds op inhoudelijk vlak, met name meer nadruk op de eerder gesloten samenwerkingsvormen. Voorts wil ik aanstippen dat wij ons niet toespitsen op het pedagogisch concept van de scholen. Ons enige streefdoel is een nauwe samenwerking tussen ons fonds en de instanties die aan ons project deelnemen.

De bouwsector streeft naar de aansluiting tussen de opleiding en de vereiste kwalificaties voor een latere tewerkstelling in de bouwnijverheid. Ik wil daarbij wijzen op de parameters die van doorslaggevend belang zijn voor die aansluiting :

- vakbekwaamheid van de praktijkleraren,
- de infrastructuur en de uitrusting van het bouwatelier,
- de afstemming van de leerprogramma's op de bouwrealiteit
- de sensibilisering van de jongeren voor veiligheid in de bouw,

– de profilering van de bouwopleiding binnen en buiten de school. De bouwsector heeft inderdaad werkende handen nodig, maar ook vooral slimme handen,

– de contacten tussen de bouwscholen en de lokale bouwsector,

– de organisatie van goed begeleide stages. Deze stages zijn zeer belangrijk en vergen heel wat aandacht.

Voorts hebben we, in overleg met de verschillende netten en de minister van onderwijs, een aantal spelregels opgesteld die we aan scholen hebben voorgelegd. Ik stip hierbij aan dat die scholen vrij konden kiezen met ons in zee te gaan. De eerste balans van ons project is duidelijk positief : ongeveer 100 scholen hebben met ons samengewerkt. Dat is goed voor 250 studierichtingen en 3.500 leerlingen uit de derde graad. Ik durf dus zeggen dat ons project een succes is.

Er is echter een probleem. Toen wij twee jaar geleden het convenant ondertekenden, wezen de onderwijskoepels erop dat er overgangsproblemen zouden zijn, omdat de scholen niet gewend waren stages te organiseren. Zij vroegen ons de vraag naar stages gedurende twee jaren te beperken. De organisatorische problemen in de scholen zouden vooral verband houden met het inhalen van de lessen algemene vorming, en met het naleven van de leerplannen. Die twee jaren zijn nu voorbij, en wij zijn opnieuw rond de tafel gaan zitten om een definitief stelsel voor stages uit te werken. Nu blijkt dat veel scholen de samenwerking wel interessant vinden, maar langdurige stages afwijzen wegens dezelfde problemen met inhalen van lessen en leerplannen als twee jaar geleden.

Voor de sector vormen de stages een belangrijk onderdeel van de samenwerking. Het gaat uiteraard om stages die pedagogisch verantwoord en inhoudelijk gemotiveerd zijn en een minimale duurtijd hebben. Wij verwonderen ons over de houding van de scholen, die nog steeds dezelfde argumenten inroepen, ondanks de afspraken van twee jaar geleden. Schoolorganisatorische argumenten halen de overhand op de tewerkstellingskansen van de jongeren. Kunnen de scholen niet in zekere zin verplicht worden tot het organiseren van een minimum aantal stagedagen ? Ik kan niet in naam van andere sectoren spreken, maar ik meen dat daar dezelfde vraag rijst.

Als tweede punt wil ik even de aandacht vestigen op het probleem met de organisatie van een oplei-

ding schrijnwerkerij. In het kader van de reductie van het aantal richtingen kan de opleiding schrijnwerkerij niet meer apart georganiseerd worden ; er blijft enkel een meer algemene richting houtbewerking, gericht op enerzijds de bouw en anderzijds de meubelsector. Nochtans blijkt uit de beroepsprofielen, die wij zoals gevraagd hebben opgesteld, dat de gevraagde kwalificaties voor de arbeidskrachten sterk uiteenlopen. De VLOR vertaalt die beroepsprofielen nu naar opleidingsprofielen. Is het niet mogelijk op deze opleidingsprofielen te wachten vooraleer een beslissing te nemen ? In tegenstelling tot andere sprekers ben ik gelukkig met de modulaire aanpak : dit biedt mogelijkheden om bepaalde jongeren op te leiden volgens de vragen van de sector.

Ten slotte wil ik het nog even hebben over de manier waarop de bouwopleiding georganiseerd is in de grote agglomeraties Antwerpen, Gent en Kortrijk. Het aanbod is daar erg versnipperd, met als gevolg dat er in bepaalde jaren in de ene school 4 leerlingen zitten en in een andere 44. Hoewel ik weet dat dit gevoelig ligt, zou ik toch willen stellen dat rationalisatie van het aanbod de kwaliteit van de opleiding en de perspectieven enkel ten goede kan komen.

De voorzitter : Hebben de commissieleden nog vragen ?

De heer René Swinnen : De vakvereniging pleit voor gespecialiseerde opleidingen. Ik kan daar inkomen en ik sta niet afkerig tegenover pedagogisch verantwoorde stages. Ik begrijp echter ook de terughoudendheid van de scholen in verband met de basisopleiding. Die is momenteel krakkemikkig, waardoor leerlingen basiscompetenties blijken te missen op het moment dat ze zich aanbieden op de arbeidsmarkt. Nochtans onderschrijft u ook het belang van zogenaamd slimme handen. Een metseelaar moet ook kunnen rekenen en meten.

Mijn vrees is dat er door de beroepsvereniging teveel nadruk wordt gelegd op het pasklaar afleveren van arbeidskrachten. Wanneer die mensen naar een andere baan overstappen – en de tendens is dat mensen dat in hun loopbaan hoe langer hoe meer zullen moeten doen – komen ze voor onoverkomelijke moeilijkheden te staan. Een voorbeeld hiervan is wat gebeurd is na het ongeluk met een ruimteveer van de NASA : de NASA krimpt het ruimtevaartprogramma in en een heleboel hooggekwalificeerde mensen vallen zonder baan ; deze mensen zijn echter zo gespecialiseerd dat ze geen ander werk vinden.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Swinnen. Vormen stages geen eeuwig probleem, dat zich acuter stelt naargelang het verloop van de conjunctuur ? Als het economisch goed gaat, blijkt de sector bereid zelf mensen ervaring te laten opdoen, in tijden van recessie zijn zij daartoe minder bereid en schuiven zij dat door naar de verstrekken van opleiding. Vandaar mijn concrete vraag : is de sector zelf bereid tot financiering van dit deel van de opleiding ?

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : In uw inleiding zegt u dat het Fonds Vakopleiding werd opgericht in 1965. Sinds twee jaar werkt u met convenanten. Hoe hebt u in de periode daarvoor, zonder convenanten, gewerkt ? Ik heb zelf les gegeven in het beroepsonderwijs en daar liepen de leerlingen ook stage. Wat schort er aan de bestaande stages ? Duren ze niet lang genoeg, of zijn ze niet goed ?

U spreekt in naam van de bouwsector, maar gelijkaardige vragen komen ook uit andere sectoren. Welke concurrenten hebt u die ook een beroep doen op leerlingen in het beroepsonderwijs ?

U noemt organisatorische redenen voor de weigering van scholen. Hebben scholen ook om andere redenen samenwerking geweigerd ?

Mevrouw Sonja Van Lindt : Het decreet maakt samenwerking aan de hand van convenanten mogelijk. Hebt u behalve voor het aspect stages nog andere ervaringen met convenanten, die nuttig kunnen zijn bij de bespreking van dit punt in het decreet ? Zijn er pedagogische leemten ?

U hebt het in uw attitude-analyse over het deelaspect veiligheid. Bij de indeling in studiegebieden is er weinig aandacht voor het aspect veiligheid. Moeten we daarmee niet meer rekening houden ? Biedt het aspect veiligheid op zich geen mogelijkheden voor werkgelegenheid ?

De bouwsector kampt regelmatig met knelpuntberoepen. Wat kan de overheid nog meer doen om het beroep bij leerlingen een attractiever imago te geven ?

Het decreet voert scholengemeenschappen in. Hebt u ervaring met leerlingen die vanuit het bijzonder onderwijs in het beroepsonderwijs komen ?

Mevrouw Nelly Maes : De spreker klaagt over stages en een gebrek aan medewerking van de scholen. Het systeem van alternerend werken en leren faalt dan weer omdat er te weinig werk is. Heeft dit te maken met de manier waarop stages worden

aangeboden of met wie ervoor verantwoordelijk is ? In bepaalde sectoren werkt het systeem van stages immers wel goed. Denk maar aan de verpleegkunde.

De heer D. Vanhaeverbeke : De sector vraagt niet naar specifiek opgeleide jongeren. In de bouwsector zijn er immers vooral KMO's en die willen polyvalente werkkrachten. Dit betekent dat er geen conflict is tussen de vraag naar meer stage en algemene opleiding. Beide zijn perfect combineerbaar. Wel moet de algemene vorming in het beroepsonderwijs anders worden gegeven. Zij moet beroepsgericht zijn.

In 25 van de 56 scholen stapte men over naar een systeem met langere stages, tot 9 weken. De evaluatie daarvan is heel positief, maar vraagt flexibiliteit van de scholen. De bouwsector reikt heel wat middelen aan meewerkende scholen aan : goedkope handboeken, gratis navorming voor de leerkrachten, opleidingsmogelijkheden voor laatstejaars, een databank van goede stageplaatsen en een financiële enveloppe van ten minste 70.000 frank. We geven namelijk 10.000 frank per afdeling en 4000 frank voor leerlingen van de derde graad. In een grote school kan het bedrag zelfs makkelijk oplopen tot 600.000 frank of meer. Dat geld dient om de opleiding te verbeteren. De school moet ter zake een voorstel doen aan de begeleidingscel van het convenant.

De heer Freddy Sarens : Dan zegt u eigenlijk dat de tegenstelling tussen algemene vorming en stage een schaaamlap is om de flexibiliteit van de scholen te verdoezelen.

De heer D. Vanhaeverbeke : Dat is inderdaad de realiteit.

Het risico bij een neergaande conjunctuur is klein omdat de sector kiest voor een systeem van voltijds dagonderwijs, niet voor een alternerend systeem zoals in het buitenland bestaat. Bij een dalende conjunctuur bieden bedrijven geen stageplaatsen meer aan, maar in ons land hebben we het over 9 weken stage in een periode van 2 jaar. Bedrijven staan heel positief tegenover voltijds dagonderwijs. De scholen zullen daarop moeten inspelen.

Sedert 1965 werken we samen met het onderwijs. Tot 1987 was dit enkel het geval voor de sector ruwbouw. Er kwam een intense samenwerking. Aan onze vraag naar langdurige stages werd gehoor gegeven. Nu zijn ook andere beroepsgroepen toegetreden tot de FVB, met name de voltooiingsberoepen. In totaal zijn er nu 30 verschillende

beroepen. De samenwerkingsverbanden moeten dus heel gedifferentieerd zijn. In de periode tussen het eind van de jaren 80 en het nieuw convenantensysteem, is de duurtijd van de stages fel gedaald, soms tot amper 14 dagen. Vanaf 1996 kennen we dankzij de convenanten een positieve beweging naar langere stages. We betreuren dat deze trend niet wordt voortgezet.

Er is geen concurrentie met andere sectoren bij het rekruteren van gemotiveerde leerlingen. We trekken aan hetzelfde zeel. Het cascade-effect van ASO naar BSO zien we ook in de bouw. De ruwbouw staat helemaal onderaan de ladder. Dit is ten onrechte, want de ruwbouw biedt onmiddellijk werk aan goed opgeleiden. Slecht opgeleiden vallen bij een dalende conjunctuur onmiddellijk uit de boot.

De attitude ten aanzien van veiligheid is in de bouw cruciaal. Daar moet men in de opleiding iets aan doen. Dit vraagt niet zozeer om een aparte cursus, als wel een volledige integratie in de vaktechnische opleiding, gevolgd door een systematische bevestiging in de praktijk.

De ervaring met het buitengewoon onderwijs is heel positief. Scholen uit het buitengewoon onderwijs bieden gemakkelijk langdurige stages aan. Dit komt ten goede aan de tewerkstellingskansen van jongeren.

Mevrouw Nelly Maes : Het systeem van alternerend leren voorziet in veel kans op stage, maar veel jongeren hebben geen stageplaats.

De heer D. Vanhaeverbeke : Het antwoord moet genuanceerd zijn. Jongeren die deeltijds leren, zijn vaak geen gemakkelijke jongeren. Het aantal contracten dat zonder succes afloopt, is hoog. Daarom zijn veel bedrijven terughoudend. Anderzijds zijn heel veel bedrijven kandidaat om jongeren op te leiden. In het nieuw systeem kunnen jongeren van 18-21 jaar alternerend leren, maar de sector heeft veel problemen om jonge volwassenen te vinden. Het is dus een tweesnijdend zwaard.

De heer Chris Vandenbroeke : Gelden de opmerkingen over stageplaatsen ook voor monumentenzorg ?

De heer D. Vanhaeverbeke : Absoluut. Dit geldt vooral voor gespecialiseerde werkkrachten die dus hoger opgeleid zijn. De sector heeft hier zelf een systeem van begeleiding, namelijk een soort peterschap, opgezet.

De heer Chris Vandenbroeke : De studiekeuze is niet alleen een kwestie van centen. Wanneer men een vergelijking maakt van de lonen van schoolmeesters en bouwvakkers, zien we dat honderd jaar geleden een schoolmeester twee keer zoveel verdiende dan een bouwvakker. Vandaag verdienen beiden evenveel. Maar vroeger lag de wedde van een schoolmeester intrinsiek drie keer zo hoog, omdat hij op allerlei manieren kon cumuleren. Vandaag heeft een bouwvakker veel meer mogelijkheden om te cumuleren. Deze evolutie is merkwaardig. Maar er blijft iets schorten aan de manier waarop onze samenleving tegen deze beroepen aankijkt.

De heer D. Vanhaeverbeke : Van de cumulmogelijkheden van bouwvakkers was ik niet op de hoogte.

Professor Jan Van Damme, auteur van de minderheidsnota bij het VLOR-advies : Ik zal hier twee petjes moeten opzetten. Allereerst zit ik hier als voorzitter van de werkgroep binnen de VLOR die een minderheidsnota bij het VLOR-advies heeft geschreven. Verschillende leden zoals de inrichtende machten en de vakbonden hadden reeds maandenlang overleg met de overheid gepleegd. De VLOR richtte toen een werkgroep op voor hen die nog niet met de minister hadden overlegd. De minderheidsnota is hiervan het resultaat. De meerderheid binnen de VLOR vond het immers niet opportuun om bepaalde besluiten waartoe de werkgroep kwam, in het advies op te nemen. Wij vinden dat het decreet op het vlak van de dualiteit en de begeleiding niet veel verbeterd. Wij hebben het gevoel dat de tien jaar oude eenheidsstructuur, die in de eerste plaats werd uitgedacht als compromis voor het katholiek onderwijs tussen het VSO en het traditonele onderwijs, moet worden geëvalueerd met het oog op de verbetering van de leerlingenoriëntering. Het blijkt echter in dit land nog te vroeg voor een dergelijk initiatief. Men wil de discussie hierover niet heropenen. Er zitten nog teveel oudstrijders uit het voorbije conflict in sleutelposities. Wijzelf hadden onvoldoende tijd om een alternatief uit te werken.

Verder moet de afstand tussen het ASO en het TSO worden verkleind. Er is een tijd geweest dat het niet ongebruikelijk was om eerst drie jaar ASO en daarna drie jaar TSO te volgen. Nu wordt zoiets als een mislukking beschouwd. Er moeten ook maatregelen komen op het vlak van de studieoriëntering en het scholenpark. De huidige maatregelen zijn te beperkt.

Als deskundige zou ik de commissie binnen één jaar graag uitnodigen op een studiedag ter evaluatie van de eenheidsstructuur. Ik heb hiervoor de middelen. Er is trouwens reeds een longitudinaal onderzoek lopende met 6000 leerlingen uit het secundair onderwijs. Dit interesseert de commissie misschien.

De dualisering van het onderzoek is een feit. Er zijn secundaire scholen die twee percent leerlingen hebben die bij aanvang een leerachterstand hebben. In andere secundaire scholen overstijgt dit aantal de 80 percent. Ondertussen zijn wij bezig met problemen uit de negentiende eeuw : de strijd tussen de netten. We zouden beter werken aan de problemen van de eenentwintigste eeuw. We zijn daar echter nog niet aan toe.

Ik zit hier verder als voorzitter van een federatie van vrije methodescholen. Ik bedoel hiermee het basisonderwijs met uitzondering van de Steinerscholen. Wij hebben gepleit voor specifieke maatregelen. Dat is ons echter niet gelukt. Nu lijkt dit voor het secundair onderwijs wel te lukken. Naast cultuurbeschouwing als alternatief voor godsdienst of zedenleer voert men een tweede criterium in : eigen eindtermen. Wij herkennen ons echter in de eindtermen van de Vlaamse overheid. Indien we geen eigen eindtermen hebben, kunnen juridische stappen worden gezet. Ik vraag om dit criterium te beperken tot eigen leerplannen

Verder krijgt een school normaal gezien een aantal jaren tijd om de programmatienormen te halen. Nu moet deze norm blijkbaar onmiddellijk worden behaald. Dit maakt het ontstaan van nieuwe scholen onmogelijk. Omdat onderwijsvernieuwing samenhangt met dergelijke nieuwe initiatieven, wordt ook hierdoor de vernieuwing belemmerd.

De heer Kamiel Van Herp, beheerder van de Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen : Ik zal mijn standpunt beperken tot wat de Steinerscholen aanbelangt. Wij zijn voorstander van een veelheid aan visies. Deze hoeven niet ingedeeld te zijn in netten. Deze veelheid betekent wel het recht op eigenheid. De overheid moet in deze context opletten dat ze niet aan discriminatie doet. We stellen wel vast dat de Vlaamse regering correcties heeft ingebouwd. Dat is een eerste stap. We stellen echter ook vast dat de toepasbaarheid ervan vrijwel nihil is. De correcties zijn er volgens ons vooral gekomen als tegemoetkoming aan de wensen van de Raad van State.

De afwijkingscriteria – de cultuurbeschouwing en de eigen eindtermen – passen de Steinerscholen

perfect. Het zou echter ook kunnen met eigen leerplannen. Voor ons zou het gaan over het opmaken van elf nieuwe leerplannen. Voor de kleinere strekkingen is dit reeds een zware opdracht die bewijst dat wij ernstig willen werken.

We hebben een zestal punten van kritiek die kort samengevat gaan over de mogelijkheid tot de oprichting van enerzijds nieuwe instellingen en anderzijds van nieuwe structuuronderdelen, wat concreet het openen van een tweede nieuw studiegebied inhoudt.

We vonden dat we gediscrimineerd werden omdat men aan scholen die tot een bepaalde scholengemeenschap kunnen toetreden voordelen toekent, terwijl men die onttrekt aan de scholen die niet aan de criteria beantwoorden om te behoren tot een scholengemeenschap. Bovendien spaart men deze laatste niet van besparingen en afslankingsmaatregelen. In de mate echter dat kleine groeperingen dezelfde doelstelling van samenwerking willen realiseren, zou men deze akkoorden kunnen erkennen en een aantal voordelen toekennen, die niet zonaal of multisectoraal worden bepaald.

Wat de programmatie van nieuwe instellingen betreft volstaat in tegenstelling tot het eerste voorstellen 150 percent van de toepasbare rationalisatienorm. Tot nu toe is het altijd zeer onduidelijk geweest wat deze norm was voor scholen met bijzondere pedagogische opvattingen, die vallen buiten de wettelijk bestaande kwalificaties, de fameuze karakters. Er is ditmaal inderdaad duidelijkheid gecreëerd. Men stelt duidelijk dat de norm deze is van artikel 51, namelijk een vermindering van 66 percent op de algemene norm, die vroeger reeds bestond in het KB van 1982. Wat niet duidelijk is, is wat er moet gebeuren met de andere elementen in hetzelfde artikel, met name het net en het karakter, dat voor een deel met de levensbeschouwing heeft te maken. De Steinerscholen zullen bijvoorbeeld niet direct in het karakter van bijvoorbeeld confessioneel en niet-confessioneel passen, omdat niet-confessioneel vooral wordt beschouwd als een restcategorie. We vinden dat er aparte criteria moeten worden gecreëerd en denken dat wat er reeds is gebeurd, zinvol is als men de omschrijving die voor de afwijking wordt ingevoerd, als een aparte wettelijke kwalificatie wil hanteren in plaats van als een apart karakter. Dit zou niet alleen aan onze problemen tegemoet komen, maar aan deze van alle nieuwe scholen.

Hetzelfde geldt voor de nieuwe structuuronderdelen. Op die manier kunnen de Steinerscholen een integraal project realiseren, naast het ASO, waarin

we niet uit eigen wil zitten. We hadden liever een andere positie gehad, want het ASO heeft zijn beperkingen. Ik heb daarnet horen pleiten voor meer extra-murosactiviteiten. We kunnen dit volledig bijtreden. Concreet willen we graag een tweede nieuw studiegebied vormen, waar een grotere integratie mogelijk is tussen de algemene vorming en het eigenlijk toepassingsgericht leren. De verwezenlijking hiervan lijkt met de huidige procedures uitgesloten. Niet alleen is de te volgen procedure heel zwaar, maar we hebben er ook moeite mee dat we via het advies van de VLOR dienen te gaan. We hebben de ervaring dat de VLOR zich moeilijk kan losmaken van de algemene opvattingen van de grote onderwijsverstrekkers en zich moeilijk kan indenken in de bijzondere opvattingen van de kleine onderwijsverstrekkers. We vragen dat voor een aangepaste procedure zou worden gezorgd zodat we niet afhankelijk zijn van de algemene opvattingen als zodanig.

Een verdere stap kan zijn dat men een aantal problemen die reeds sinds 1985 bestaan, soortgelijk kan oplossen door aan de rationalisatienorm het afwijkingscriterium toe te voegen. Dan is meteen ook het probleem opgelost dat zich recent heeft gesteld met het arrest van het Arbitragehof. Er zijn scholen waar men al jaren discussieert over wat de rationalisatienorm precies is. We vragen dan ook enige duidelijkheid rond de kwalificatie.

Verder vrezen we dat de inkrimping van het ondersteunend personeel in het nadeel zal zijn van de kleinere scholen, en zeker voor deze die klein willen blijven. Ten slotte wachten we al jaren op eigen middelen voor pedagogische begeleiding voor kleine onderwijsverstrekkers in het secundair onderwijs. Nochtans is het eenvoudig om een clause in het decreet op te nemen, zoals dit ook voor het basisonderwijs is gebeurd. We vragen dan ook dat dit nu zou gebeuren.

De heer Chris Vandenbroeke : Vreest professor Van Damme niet dat zijn interessant rapport in de lade zal belanden en niet zal worden gepubliceerd ?

Vrij vertaald stelt hij dat dit decreet een mislukte kans is zonder visie. Nochtans kan ik bij minister Van den Bossche wel degelijk een visie onderkennen. Wat loopt er mis ? Verder contesteert u de eindtermen, terwijl u omgekeerd stelt dat de dualisering enorm toeneemt. Ik begrijp dat niet goed, want het zijn toch de eindtermen die garanderen dat iedereen minstens een bepaald niveau bereikt ?

De heer Roland Deswaene : Ik kan het ongenoe-gen van professor Van Damme met betrekking tot de korte tijdspanne waarin alles moet gebeuren, goed begrijpen. We zijn er als parlement echter niet beter aan toe.

In de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft men al herhaaldelijk gesproken over de overlapping tussen het gewoon onderwijs enerzijds en de VDAB en het VIZO anderzijds. Ik was verrast dat u de afstemming tus-sen beide bestempelt als een positief element van het ontwerp van decreet. Bevat dit een verbetering van de afstemming ?

Verder stelt u dat, mede door het ontbreken van stimulansen om een gemeenschappelijke pedagogi-sche visie te ontwikkelen en om concurrentie om te vormen tot adequate samenwerking, het risico ont-staat van pro forma-scholengemeenschappen die wel bepaalde voordelen krijgen, maar waar in de praktijk voor de leerlingen niets verandert. Vreest u dit echt of is dit louter theoretisch ?

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Professor Van Damme stelt dat er te weinig mogelijkheid bestaat om tot integratie te komen. Is dit een verdekt plei-dooi voor autonome middenscholen ?

Ik had de indruk dat u in uw pleidooi vooral pleitte voor meer integratie in de tweede graad. In uw tekst pleit u voor integratie in de eerste graad. Is het niet zo dat er in de eerste graad van het een-heidstype nu al heel veel gemeenschappelijk is tus-sen ASO en TSO ?

In verband met de netten spreekt u van een gemis-te kans. De driedeling rijmt niet met de vierdeling van de scholengemeenschap. Kunt u hierover meer uitleg geven ?

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Professor Van Damme vindt dat we hier een achterhaalde discus-sie voeren. Zolang er een significant verschil bestaat tussen het vrij onderwijs en de andere scholen, blijft dit een zaak van politiek belang. Hij heeft een interessante piste aangehaald, waarover de politiek nog niet heeft gesproken, namelijk die van het scholenpark. Dit geeft een nieuwe visie op de financiering van schoolgebouwen.

Er is in het ontwerp van decreet een eerste aanzet gegeven om de kleine onderwijsverstrekkers een juridische omschrijving te bieden. Toch is men nog niet aan uw verwachtingen tegemoetgekomen. Hoe groot is uw juridische strijdbaarheid ? Als het

decreet wordt gestemd, hoe groot is dan de kans op vernietiging ?

De voorzitter : Professor Van Damme spreekt over een andere vorm van financiering van de scholen. Dit ligt erg moeilijk. Als men kijkt naar de situatie in het basisonderwijs, blijkt het bijzonder moeilijk te zijn om informatie te krijgen met het oog op onder meer de aanwendingsplannen en het verkrij-gen van middelen in het kader van de zorgverbred-ing. Men botst immers op de weerstand van de ouders die dit een inbreuk op hun privacy vinden.

Het lijkt me dat de financiële stimuli voor de scho-lengemeenschap veel te maken hebben met het komen tot een goede oriëntering van de leerlingen. Het feit dat de Steinerscholen een samenwerkings-verband vormen, beantwoordt toch niet aan de doelstelling om tot een betere oriëntering van de leerlingen te komen. Vandaar waarschijnlijk dat men daarvoor geen extra financiële stimuli toe-kent.

Professor Jan Van Damme : Ten eerste wil ik erop wijzen dat het rapport niet in de lade zal blijven liggen ; het eerste deel is inmiddels verschenen en de twee volgende zullen weldra gepubliceerd wor-den.

De voorzitter : Onze commissie zal in elk geval een uitnodiging voor de door u aangekondigde studie-dag ten zeerste waarderen.

Professor Jan Van Damme : Ik beweer niet dat achter dit ontwerp geen visie zit. In de memorie van toelichting wordt er een verwoord. Er is echter een grote kloof met de zogenaamd eruit afgeleide maatregelen. Wat de discussie over de netten betreft, ben ik van mening dat ze voorbijgestreefd is. Volgens mij verhindert die discussie het uitstip-pelen van een ernstig onderwijsbeleid. Het afslui-ten van het eerste is een voorwaarde om tot het tweede te komen. Nederland deed dit al in de jaren 20.

Ik ben een fervent voorstander van de eindtermen. Maar ik stel vast dat het decreet bepaalt dat ouders die zelf een school willen oprichten, een uitzonde-ring op die eindtermen moeten vragen willen ze dezelfde faciliteiten krijgen als de Steinerscholen. Dat is niet erg logisch. Vandaar dat ik pleit voor de afschaffing van die uitzonderingen.

In verband met de kans op afstemmingen, ben ik heel duidelijk : er is nog niets afgestemd. Het VIZO en de VDAB hebben helemaal geen behoef-te aan modularisering, aangezien ze zich aanpassen

aan de capaciteiten van het individu. Maar ik geef toe dat de modularisering een manier kan zijn om de afstemming te vergemakkelijken ; die deelcertificaten zouden als het ware als tussentijdse beloningen fungeren en creëren op die manier een bijkomende kans voor de moeilijkste groep, met name de derde graad van het BSO.

Op uw vraag of wij niet vrezen dat de scholengemeenschappen geen papieren operatie zullen zijn, antwoord ik bevestigend. Wij vrezen dat inderdaad en verwijzen hierbij naar het gelijkaardige experiment dat in de jaren 80 plaatsvond.

Volgens het decreet mag er een herschikking van de scholen komen, op voorwaarde dat ze niet tot een groter aantal scholen leidt. Het integreren van ASO en TSO in autonome middens scholen wordt hierdoor onmogelijk gemaakt, al ben ik hiervan voorstander, gegeven dat een en ander goed wordt ingekaderd. Voorts zijn er volgens mij ook knelpunten in verband met het beleid van de scholengemeenschappen. Doordat iedere school zijn vertegenwoordiger heeft die inspraak wenst in het beleid, zullen er zich problemen voordoen. Men zal eenvoudigweg alle wensen waar de individuele scholen via hun vertegenwoordiger mee afkomen, vervullen. Wat wij wensen, is een onafhankelijker beslissingsniveau over de verschillende onderwijsvormen heen.

Volgens mij is de integratie in de tweede graad een belangrijke vereiste. Ik ben van oordeel dat de overstap van het ASO naar het TSO na de tweede graad mogelijk moet zijn. En jammer genoeg vind ik daar in het decreet geen enkel spoor van terug.

Voorts durf ik te stellen dat, in verband met de vraag over de schoolgebouwen, u het bent die beslist geen financiële middelen te verschaffen aan scholen. Op die manier hongert u bepaalde scholen als het ware uit. Het gaat toch niet op om ouders die zelf een school willen oprichten, te vragen zelf voor een gebouw te zorgen waarbij ze pas geld krijgen als ze eigenaar van het gebouw zijn ?

Vandaar dat we voorstander zijn van een regeling terzake over alle scholen heen. Initiatiefnemers inzake onderwijs zijn toch geen immobiliënkantoren ? Deze kwestie moet bij voorkeur over de netten heen worden geregeld.

Voorts vrees ik dat, wat de juridische alertheid betreft, ik mijn raad van bestuur opnieuw zal moeten vragen te procederen, tenzij de lopende procedure een onverwachte wending neemt.

Tot slot wijs ik erop dat het uitgesloten is de ouders te vragen in te staan voor de financiering van hun school. De vertraging van leerlingen bij de start van een bepaalde school is een makkelijk, neutraal en operationaliseerbaar gegeven dat als criterium kan fungeren om de verschillen tussen de diverse scholen, die gaan van 2 tot 80 percent, in kaart te brengen, zonder dat men met de privacy van de ouders in aanvaring komt.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Welk belang kan u aanvoeren om een procedure in te leiden voor de Raad van State ?

Professor Jan Van Damme : De Raad van State heeft in het verleden al het belang erkend van basisscholen die van plan zijn een secundaire school op te richten en wier voornemen onmogelijk wordt gemaakt.

De heer Chris Vandenbroeke : Volgen deze verschillen de scheidingslijnen tussen de netten ?

Professor Jan Van Damme : Ja en neen. Er is wel degelijk een correlatie, maar anderzijds zijn er ook significante verschillen binnen de netten.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Er is toch al diversifiëring in de financiering ?

Professor Jan Van Damme : Er zijn verschillen tussen netten en onderwijsvormen, en er zijn onder andere initiatieven voor zorgverbreding. Maar de diversifiëring zou ook op een directere manier moeten kunnen, ook tussen scholen van hetzelfde net met dezelfde onderwijsvorm. Elke school heeft immers een ander publiek. Meer rechtstreeks met de scholen werken, in plaats van via de netten, kan ook mogelijkheden bieden om de discussie tussen de netten te doorbreken.

De heer Kamiel Van Herp : Men moet eigenlijk een onderscheid maken tussen programmatie en rationalisatie. Inzake programmatie is er een aanzet gegeven, het is nog niet duidelijk of het in de praktijk gaat werken. Het is voor ons bijvoorbeeld moeilijk hard te maken voor het Arbitragehof dat wij gediscrimineerd worden, al is het niet onmogelijk. Wij bestaan al in het secundair onderwijs, dus het probleem stelt zich anders : bij ons is niet zozeer de bedreiging van de oprichting of het voortbestaan een probleem, als wel het feit dat wij in een keurslijf worden gedwongen. Onze opties worden voortaan bijvoorbeeld als specifiek opgenomen. Dit betekent dat wij voor elke wijziging opnieuw een lange procedure bij het Arbitragehof moeten opstarten. Wij hebben nu secundair onder-

wijs op zes locaties, waarvan er vijf onder eenzelfde directie resorteren en eentje een aparte directie heeft. Het zou goed zijn als wij dat evenwichtiger zouden kunnen organiseren, maar het decreet geeft complicaties die wijzigingen voor ons onmogelijk maken zonder nieuwe procedure. Wij kunnen dus ook ons aanbod niet uitbreiden. Wij zouden graag een tweede studiegebied oprichten buiten het ASO. Idealiter zou een pre-beroepsopleiding geïntegreerd worden in een algemene vorming, en zou er samengewerkt worden met de andere scholen in de regio. In Nederland zijn daar al voorbeelden van, maar daar zijn ook veel meer Steinerscholen. Zolang wij geen tweede studiegebied kunnen oprichten, kunnen wij niet tegemoet komen aan talrijke vragen van ouders en leerlingen, en dat is een spijtige zaak. Moeten wij elke keer weer via het Arbitragehof gaan voor correcties ?

Ook met betrekking tot de rationalisatie lopen er ook sinds een drietal jaren juridische procedures. Het Arbitragehof heeft in een prejudicieel arrest gesteld dat de overheid een onderscheid mag maken maar niet mag discrimineren. Verder is er nog geen uitspraak. Er werd gezegd dat het decreet dat nu voorligt het zou regelen, maar dat blijkt niet het geval. Om te vermijden dat de overheid ongelijk krijgt, zou dit echter beter in dit decreet al geregeld worden.

Is het niet mogelijk samenwerkingsakkoorden te erkennen wanneer zij voldoen aan de doelstellingen voor scholengemeenschappen, met betrekking tot objectieve leerlingenoriëntatie, rationaliseren van het aanbod, en personeelsbeleid. Als onze scholen inspanningen doen op het vlak van samenwerking, is er dan geen mogelijkheid dat zij ook van de voordelen van de scholengemeenschappen kunnen genieten, in weerwil van het feit dat wij dit interregionaal in de plaats van zonaal oplossen ?

Professor Jan Van Damme : Ik doelde eigenlijk op het systeem met drie netten en vier soorten scholengemeenschappen.

De heer Frans Van Herp : Daarin ontbreekt inderdaad elke logica. Men werkt nog steeds volgens wat vastgelegd werd in het Schoolpact. Er verandert eigenlijk niets. Het niet-confessionele pakket, dat samen met het confessionele het vrije net vormt, zal nog steeds niet gebruikt worden.

De voorzitter : Ik dank onze laatste sprekers voor hun uiteenzetting, en voor hun geduld om zo lang te wachten vooraleer zij aan het woord konden komen.

De verslaggever,

Freddy SARENS

De Wnd. voorzitter,

Ludo SANNEN

Bijlage II.1

Standpunten van de sprekers van de hoorzitting van 2 juni 1998

CENTRALE VOOR STUDIE- EN BERODENSORIENTERING EN PSYCHO-MEDISCH SOCIALE CENTRA
VZW

NINOOFSESTEENWEG 339, 1070 BRUSSEL

TEL. (02) 414.14.10

Nota betreffende het ontwerp van decreet secundair onderwijs

De CSBO, koepelorganisatie van de vrije PMS-centra, onderschrijft de uitgangspunten van het ontwerp van decreet op het secundair onderwijs. Zij vindt vanuit de eigen missie van de PMS-centra vooral het benadrukken van het tegengaan van de dualisering, de omschrijving van de kerntaken van het secundair onderwijs en de expliciete aandacht voor de leerlingoriëntering, van het grootste belang.

Daarnaast willen we enkele aandachtspunten naar voor brengen. Vooreerst is er de mogelijke interferentie tussen het ontwerp van decreet op de centra voor leerlingbegeleiding dat de Vlaamse Regering op 12 mei voor advies aan de VLOR, SERV en Vlaamse gezondheidsraad zond en dit ontwerp van **decreet op het secundair onderwijs**.

Een tweede aandachtspunt houdt nauw verband met het aanbod van studiegebieden en -richtingen.

1. Interferentie ontwerp van decreet CLB en ontwerp van decreet SO

Het voorontwerp van decreet betreffende het secundair onderwijs stelt dat er in elk samenwerkingsverband van scholen slechts één CLB kan werkzaam zijn (art. 39 § 1 2°). Bovendien wordt het vormen van samenwerkingsverbanden van scholen niet verplicht gesteld (art. 36 § 1 2°).

In het voorontwerp van decreet op de centra voor leerlingenbegeleiding wordt gesteld dat een CLB-regio een aaneengesloten gebied (bestaande uit één of meer aan elkaar grenzende gemeenten) moet zijn. Wij staan daar achter omdat dit naar het ruime publiek vooral duidelijkheid geeft.

Beide regelingen dreigen mekaar te doorkruisen omdat bij het vormen van scholengemeenschappen geen rekening moet gehouden worden met het aan elkaar grenzen van gemeenten. Bovendien worden de CLB-regio's op die wijze bepaald door de organisatie van het secundair onderwijs waardoor het **basisonderwijs** onvoldoende tot zijn recht komt.

Men moet er ook rekening mee houden dat scholengemeenschappen op vrijwillige basis worden gevormd. Het kan volgens ons niet dat de vorming van scholengemeenschappen op een ogenblik dat de CLB's hun regio reeds hebben gevormd, telkens tot wijzigingen van het werkgebied van het CLB zal leiden.

Vandaar dat we voorstellen om in het decreet SO te voorzien dat één samenwerkingsverband van scholen ook kan worden begeleid door één samenwerkingsverband van twee centra voor leerlingenbegeleiding; de betrokken centra voor leerlingbegeleiding zetten dan gezamenlijk hun middelen in voor dit samenwerkingsverband van scholen en sluiten ook eenzelfde inhoudelijk beleidscontract (art. 43 CLB) af met het samenwerkingsverband.

Een tweede element dat we onder de aandacht willen brengen in verband met de samenwerking tussen CLB en een samenwerkingsverband van scholen betreft het bestuurlijk niveau waarop het beleidscontract wordt afgesloten. Indien een CLB met de afzonderlijke scholen een beleidscontract afsluit kan dit leiden tot situaties waarbij één school een contract opzegt en met een ander CLB zou verkiezen samen te werken. Dit gaat in tegen het principe van eenheid met betrekking tot leerlingenbegeleiding in het betrokken samenwerkingsverband. We stellen daarom voor dat het samenwerkingsverband van scholen een contract afsluit met een CLB of samenwerkingsverband van CLB's.

2. De ordening van studiegebieden en -richtingen

De ordening van het secundair onderwijs in studiegebieden en -richtingen kan leiden tot een beter gespreid en transparanter studieaanbod, maar het leidt niet noodzakelijk tot een optimalisatie van de studiekeuze en de leerlingenoriëntering.

We stellen echter vast dat sommige studiegebieden maar één studierichting hebben en dit in tegenstelling tot de definitie van "studiegebied" die uitgebreider is. De inhoudelijke samenhang van studierichtingen binnen bepaalde studiegebieden is bovendien relatief beperkt, wat de doorzichtigheid niet bevordert. Zo is de opsplitsing van bv. handel en toerisme aanvechtbaar.

Men stelt dat binnen het aanbod van de scholen vanaf de eerste graad de continuïteit naar doorstroming moet worden gewaarborgd. Dit kan tot gevolg hebben dat voor richtingen die beperkt worden aangeboden in de derde graad men ook de uitbouw van een tweede graad zou bepleiten, waardoor een leerling terug tot een vroegere en definitievere keuze van een studierichting verplicht wordt; we pleiten ervoor om het aantal specifieke studierichtingen in de tweede graad beperkt te houden.

Vanuit schoolloopbaanbegeleiding stelt de CSBO zich ernstige vragen naar de zinvolheid van het vervolmakingsjaar tweede graad BSO enerzijds gezien het relatief lage kwalificatieniveau en anderzijds gezien deze leerlingen, gelet op de leerplichtwetgeving, na hun afstuderen toch nog niet op de arbeidsmarkt terecht kunnen. Daarom verkiezen wij een goede modulaire uitbouw van de derde graad BSO boven de verdere uitbouw van het derde vervolmakingsjaar van de 2° graad BSO.

Bovendien vragen we ons af of het samenvoegen van bepaalde opties binnen twee gemeenschap-pelijke leerjaren (moderne wetenschappen, handel en industriële wetenschappen, sociale en technische wetenschappen en techniek wetenschappen worden allen opgedoekt en wordt wetenschappen) tot wetenschappelijke vorming geen grote niveauverschillen van hetzelfde aanbod in verschillende scholen zal meebrengen.

Tot slot vinden we het wenselijk dat tegelijk met het verschijnen van het decreet SO ook de omzettingstabellen naar de nieuwe benamingen van studierichtingen zouden verschijnen en bekend gemaakt worden aan het ruime publiek. Hierdoor vermijdt men dat leerlingen voor een school kiezen in functie van de logische bovenbouw, daar waar deze bovenbouw in de toekomst er anders zal uitzien.

Ontwerpdecreet houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs.

Visie van PMS ARGO als inrichtende macht van de PMS-centra van het Gemeenschapsonderwijs ten behoeve van de hoorzitting van de Onderwijscommissie van het Vlaamse Parlement dd 2 juni 1998.

Algemeen

In zijn totaliteit kunnen we de visie van ARGO, zoals geformuleerd door de ARGO als inrichtende macht van het secundair onderwijs terzake onderschrijven, toch willen we dieper ingaan op twee aspecten van dit decreet als inrichtende macht van de PMS-centra van het Gemeenschapsonderwijs, namelijk de leerlingenoriëntatie en de schoolgemeenschappen.

A) Leerlingenoriëntatie

De objectieve leerlingen-oriëntatie wordt geïnterpreteerd in die zin dat bij studiekeuze-adviezen door de school het belang van de leerling primeert boven het belang (bijv. in functie van leerlingenaantallen) van de school. Hiermee beoogt men het vrijwaren van de vrijheid van keuze van leerling en ouders. (Een stelling die wij enkel kunnen onderschrijven).

Zulks impliceert echter de nodige garanties op het voor alle leerlingen verstrekken van objectieve informatie omtrent de onderwijsstructuren. Alle PMS/CLB-centra moeten in de mogelijkheid gesteld worden om, zowel naar personeelsomkadering als naar werkmiddelen toe, aan deze opdracht te kunnen voldoen.

Tenslotte deze overweging : wanneer studiekeuze x “objectief” de beste keuze is voor leerling y, dan kan je enkel maar van een “objectieve studieoriëntering” spreken indien voor die leerling alle kansen/ mogelijkheden opengesteld worden om die studierichting te volgen in een school waarin hij zijn fundamentele persoonlijke waarden en overtuigingen in alle vrijheid kan handhaven. Factoren zoals afstanden, onvoldoende informatie e.d. mogen daarbij geen enkele belemmering vormen, zo niet creëert “men” kansarme leerlingen.

B) Scholengemeenschap

Voor de werking van de PMS-centra (CLB-centra) betekent het ontstaan van scholengemeenschappen een duidelijker geheel.

We betreuren het dat aan deze scholengemeenschappen de bevoegdheid niet wordt toegekend om over het beleidsplan te onderhandelen met het CLB, zoals omschreven in het ontwerp van decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding (zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering dd 12.05.98).

Ten gevolge van het voorliggend decreet bestaat de mogelijkheid dat het PMS (CLB)centrum van verschillende scholen binnen dezelfde scholengemeenschap tegengestelde of tegenstrijdige opdrachten kan ontvangen. Door de geringe grootte van de secundaire scholen binnen het Gemeenschapsonderwijs komt de schoolnabije werking van de CLB-centra in gevaar. Dit houdt in dat ook voor deze opdracht voldoende middelen en personeel moeten worden voorzien.

Speciaal naar kansarme leerlingen en hun ouders toe betekent de schoolnabije werking een “must”. Indien voor deze leerlingen niet de mogelijkheid geschapen wordt om het PMS/CLB-

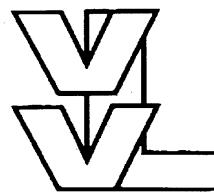
centrum binnen aanvaardbare afstand en/of tijd te contacteren dreigen deze leerlingen nogmaals aan kansen in te boeten wat hun kansarmoede enkel versterkt.

Tevens moet het ontwerp van decreet betreffende de CLB, afgestemd worden op de termijn van 6 jaar voor de scholengemeenschappen zoals omschreven in voorliggend decreet en de driejarige termijnen voor de CLB-centra zoals omschreven in het ontwerp van decreet betreffende de Centra voor leerlingenbegeleiding.

De scholengemeenschappen kunnen naar ons oordeel tevens uitgebreid worden naar basisonderwijs en buitengewoon onderwijs toe.

HOORZITTING SECUNDAIR ONDERWIJS

02.06.1998

VERENIGING VLAAMSE LEERKRACHTEN

NOTA t.b.v. COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID**AANDACHTSPUNTEN VAN DE V.V.L.****DIENST STUDIE EN INITIATIEF**

Woordvoerders: Ludo Frateur, Herman Gevaert

I AANDACHTSPUNTEN

- 1 Oriëntering van de leerling
- 2 Taakomschrijving en Taakuitoefening van de directeur
- 3 Werkbare Taakverdeling van het personeel
- 4 Verzwaring studierichtingen ASO
- 5 Algemene vorming in TSO/BSO
- 6 Netoverschrijdende samenwerking

II TOELICHTING BIJ AANDACHTSPUNTEN**1 ORIENTERING VAN DE LEERLING**

De oriëntering van de leerling is een delicate opgave waarbij hij 'zelf' gaandeweg meer en meer de keuzen maakt, en tegen het einde van de cyclus SO 'alléén' beslist.

Goede, d.i. gewikt en gewogen, persoonlijke oriëntering wordt in het gedrang gebracht door drie structurele factoren:

- a de besparing op de uren-leraar van 2,5 % (2000 - 2005) *1
- b de besparing op het pedagogisch ondersteunend personeel (toek. opvoeders) *2
- c de terreinafbakening en accentverlegging van het PMS-centrum (toek. CBL = Centrum voor Begeleiding van Leerlingen) *3

De besparing op de werkingskosten 3 % op 3 jaar t.b.v. de begeleiding van de leerling zal nauwelijks een bestemming vinden. Leraar (primair) en PMS-medewerker (secundair) blijken tot vandaag de belangrijkste begeleiders bij het oriënteringsproces, de studiekeuze van de leerling.

NOTEN

*1 Op de uren-leraar besparen betekent nu reeds het schoolgebeuren verdichten tot de voorgeschreven kennisoverdracht en vaardigheidstraining: m.a.w. de opleiding. De factor schoolcultuur (d.i. de aan elke school eigen samenlevingsvorm die de persoonlijkheidsvorming van de leerling draagt) komt nog verder in de verdrukking.

Er zijn op het terrein bovendien steeds minder volwassenen aan wie de leerling zich kan toetsen, spiegelen, en die adviserend kunnen optreden. De klasleraar die in ruime zin de geestelijke zorg draagt voor een (klas)groep, verdwijnt helemaal uit het beeld.

*2 Het pedagogisch hulppersoneel (studiemeesters; toek. opvoeders) hebben een gevoelige taak - *dit wordt in de nieuwe benaming duidelijk verwoord* - van observerende, adviserende, disciplinaire aard. Zij maken de leerling mee buiten het vakdisciplinaire van de klas, en kunnen gemakkelijk een algemeen menselijke vertrouwensrelatie opbouwen.

*3 Het ontwerp van decreet op de Hervorming van de PMS-centra (toek. CBL) oriënteert de werking ervan op de 'zware' leerlingen. Welnu, voor de school moeten alle leerlingen zwaar wegen. In de mate dat de begeleiding op school faalt bij gebrek aan bekwaam personeel en goede werkvoorwaarden, zullen de zgn. 'zware' leerlingen zich talrijker manifesteren, en zullen de anderen die als puber en adolescent ook wel hun problemen hebben, in de kou blijven staan.

Delinquente leerlingen vereisen een nog wel andere aanpak dan school en CBL.

2 TAAKOMSCHRIJVING EN TAAKUITOEFENING VAN DE DIRECTEUR

De taak van de SO-directeur is **onoverzichtelijk en in de tijd ongelimiteerd**. *¹

Dit is het gevolg van herhaalde structurele veranderingen en mede daardoor in de school specifiek veranderde sociaal-culturele opvattingen over taakomschrijving en -uitoefening.

De functionaliteit van de directeur komt in het gedrang door:

- a een mandaatfunctie voor een **te korte termijn** - 4 jaar moet **6 à 7 jaar** worden - het is onmogelijk in vier jaar tijd in een pedagogisch milieu een werk op te nemen en uit te voeren zodat het een wezenlijk resultaat heeft. Een school bestaat immers **in de eerste plaats uit mensen**. *²
- b de geplande prioritaire (sanctionerende) beoordeling. Er is geen enkel motief in te roepen waarom directieleden hier het 'voorbeeld' zouden moeten geven. Zij zijn - enkele uitzonderingen daargelaten - allen zonder veel plichtpleging of scholing uit het lerarencorps gerecruteerd; er moet dus een van dat soort betutteling gevrijwaarde overgangsperiode komen tijdens dewelke de 'geschoolde' directieleden aantreden. *³
- c de onduidelijkheid van enerzijds te weinig anderzijds te veel autonomie (regulering en deregulering); met **te weinig casestudy's en simulatieoefeningen door hogerhand aangereikt**.
- d de afbouw van pedagogisch hulppersoneel en van administratief personeel. *⁴

NOTEN

*¹ Het is treffend hoe weinig vrouwelijke leerkrachten zich nog geroepen voelen om een directietaak op te nemen (het SO-vrij onderwijs in Antwerpen illustreert dat al 15 jaar).

*² Vier jaar activiteit van een SO-directielid betekent circa 4 x 182 dagen rechtstreeks contact met zijn personeel en scholieren.

*³ Profiel en taakomschrijving van het directielid in de toekomst zijn momenteel in studie en discussie.

*⁴ Door de inkrimping van de uren-leraar is het nagenoeg ondenkbaar dat taken als van pedagogisch hulppersoneel en administratief personeel door leerkrachten-lesgevers opgenomen worden.

3 WERKBARE TAAKVERDELING VAN HET PERSONEEL

Flexibiliteit en mobiliteit zijn grote woorden, die in een SG (scholengemeenschap) wel kunnen verwerkelijkt worden. Over de **modaliteiten** moet zeker nog ernstig nagedacht worden; de **psychologische factor** mag daarbij niet veronachtzaamd worden.

De eerste imperatieven van de taakverdeling zijn de zichtbare noden: klassen moeten samengesteld worden, lesopdrachten ingevuld, inherente pedagogische taken (b.v. toezicht) toegewezen. **Daardoor komen de minder zichtbare, maar even pregnante pedagogische noden gemakkelijker in de verdrukking.**

Directie en corps zullen ertoe geneigd zijn de uren-leraar prioritair aan te wenden om tot het compromis te komen van zoveel mogelijk lesopdrachten in naar grootte beheersbare (al dan niet samengestelde) klassengroepen.

Daardoor kunnen **klassedirectie** *¹, **pedagogische coördinatie** en **bijzondere pedagogische taken** nog moeilijk of helemaal niet meer uit de uren-leraar putten. De uren-leraar worden immers steeds krapper bemeten. *². Dat maakt het moeilijk om:

- a een **pedagogisch-ondersteunend coördinatieteam** uit te bouwen, terwijl **coördinatoren de desem** zijn van het dagelijkse schoolgebeuren. Pedagogische coördinatoren staan immers in het centrum van het netwerk van het lerarencorps. Ze ondersteunen de praktijk van de **vakoverschrijdende eindtermen**, van de **leer- en leefsleutels**, van de **naschoolse activiteiten**; zij hebben een **ombudsfunctie**, zijn **middelaar** tussen directie en corps; coördineren de **nascholing**, talrijke aspecten van de **schoolcultuur**, enz.
- b allerlei noodzakelijke taken over de lesgeevenden te verdelen. *³
De schoolleiding krijgt ook geen enkele indicatie, laat staan enig werkinstrument hoe ze de **globale opdracht** van de lesgeevenden in de verschillende disciplines **gelijkwaardig** kan maken.

De geplande hervorming heeft, zonder er op aan te sturen, de **verdere reductie van het opvoedkundig project en klimaat** van de SO-scholen(gemeenschappen) als gevolg.

NOTEN

- *1** De idee klassedirectie staat sterk onder druk, want - zegt men - leerlingen van de 2de en 3de graad zijn opgedeeld (op te delen) in vele groepen. Dat is zo: in scholen zonder het aangezicht of bindmiddel van de klasstitularis lopen zij dan ook van hot naar haar door de gebouwen.
- *2** Daarom is er al enkele jaren een concurrentiestrijd van scholen, om toch maar leerlingen (= eenheden van uren-leraar) te winnen.
- *3** In vele scholen 'ontstaan' bpt-uren toevallig, en dus niet vanuit een organisatorische, repartitieve keuze. Ze zijn er de resturen die ontstaan doordat lesopdrachten niet altijd kunnen 'volgemaakt' worden. Ze worden dus vaak lukraak toegekend en inadequaaf opgenomen. Het is helemaal geen goed idee de grotere persoonlijke inzet te belonen met een grotere persoonlijke wedde, en dan zeker niet ten koste van een onopvallender werkende collega.

4 VERZWARING STUDIERICHTINGEN ASO

De verzwaring van het urenpakket in de studierichtingen 2de en 3de graad met wiskunde en talen, trekt niet zozeer het niveau ervan op, als het de drempel ervan verhoogt. Dit soort upgradering of nivellering naar boven is een reactie op de traditionele SO-waterval en een antwoord op de eis van hogere studies.

Ze maakt de wiskunde tot een overtrokken indicator van intellectuele potentie en bevestigt het ASO in zijn reputatie van kennisoverdracht. Ze gaat voorbij aan het gaandeweg toegenomen belang van de fysica om bestaan en beschaving beter te begrijpen. Ze merkt met name de toenemende wisselwerking tussen fysica en filosofie niet.

De toename van de uren moderne talen kan in geen geval ten koste gaan van de studie van het Nederlands. Het kan niemand ontgaan dat de polemiek en de wetenschappelijke studie van het hedendaagse taalgebruik in Noord en Zuid ook voor Zuid consequenties van bijzondere zorg op school voor verdere normering en standaardisering heeft. De depreciatie van de menswetenschappen (o.a. door blokkering van de studiemogelijkheden) doet afbreuk aan de waardigheid van talrijke intellectuele beroepen en dienstbaarheden. De nood aan professionele hulp en dienstbaarheid op psychosociaal, psychomedisch, sociaal-economisch, enz. vlak zal in de toekomst - ook bij exact wetenschappelijk gevormden - allicht toenemen.

De zachte sector staat in voor de harmonisering van de samenleving.

5 ALGEMENE VORMING TSO/BSO

De nu voorbereide modulaire structuur voor het BSO kan via de kwalificatie met deelcertificaten tot succeservaring leiden, en een goede kans bieden om op de arbeidsmarkt te komen.

In de nieuwe structuur mogen niet alleen beroepsvaardigheden aangebracht worden; er moet ook **voldoende algemene vorming in het BSO-onderwijs** ingebracht worden. BSO-leerlingen moeten later ook **functioneren in de maatschappij, voorbereid zijn op permanent leren, flexibiliteit verwerven** om wanneer nodig zich in- en aan te passen in nieuwe beroepsuitoefening of vakmanschap.

Het moet vermeden worden dat jongeren **gemakkelijkheidsoplossingen** kiezen: de zgn. 'pretpakketten'. Zal de CBL (= de hervormde PMS-MST-dienst) de keuzen mee kunnen begeleiden?

Een algemene invoering in het BSO (*dan TSO, er wordt gedacht aan ASO*) is gevaarlijk. Het is aangewezen **eerst beperkt te experimenteren met de kapitaliseerbaarheid in het BSO.**

6 NETOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING

Er kan geen enkele pedagogische reden ingeroepen worden waarom SG's, scholengemeenschappen (minimum aantal studierichtingen: 3 ASO; en minimum aantal studiegebieden: 2 TSO, 2 BSO) principieel en praktisch zouden worden afgewezen. *1

Het verdwijnen van 'netten' is niet gelijk aan grijsheid; het betekent evenmin 'actief pluralisme'.

Actief pluralisme zou in onze sterk pluriforme maatschappij nochtans vanzelfsprekend aanvaardbaar moeten zijn. *2

Actief pluralistisch onderwijs doet geen afbreuk aan de eigen levensbeschouwelijke overtuiging; die kan zelfs verstevigd worden. Ook de netvorming kan blijven: die biedt een levensbeschouwelijke verticale pluraliteit in het onderwijs.

De vrijheid van onderwijs moet altijd gewaarborgd blijven.

NOTEN

• ¹ Vrije katholieke scholen doen vandaag een oproep tot leerlingen met een andere filosofische achtergrond, met of zonder religie. En het gemeenschapsonderwijs heeft een passief pluralisme.

• ² Actief pluralisme: zie *'Pluralisme in het Onderwijs in Europa'* (eind 1997 aan o.a. de Onderwijscommissies van de Vlaamse politieke partijen toegestuurd, ook aan de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, de VLOR, de 'Onderwijsnetten', de leden van de Vlaamse Regering toegestuurd): een uitgave van de eind augustus 1997 afgeschafte Raad van het Pluralistisch Onderwijs.

◆ KOEPEL VAN CHRISTELIJKE WERKNEMERSORGANISATIES ◆

EVALUATIE ONTWERPDECREET SECUNDAIR ONDERWIJS

Het ontwerpdecreet moet beoordeeld worden op het niveau van de doelstellingen maar meer nog op het niveau van de concrete uitwerking.

Wat de **doelstellingen** aangaat blijkt uit de vergelijkende tabel dat de belangrijkste doelstellingen overeind zijn gebleven, weliswaar in een enigszins afgezwakte vorm.

Expliciete doelen die verdwenen /sterk afgezwakt zijn:

- verminderen zittenblijven en doorbreken watervalsysteem;
- integratie gewoon-buitengewoon(v);
- extra-financiering kansarmen (zorgverbreding)(v);
- schaalvergroting door samenwerkingsverbanden en fusies;
- rationalisatie van het aanbod;
- enveloppefinanciering(v);
- waarborgen vrije keuze officieel/vrij onderwijs (tweedeling) *per regio*(v);
- wegwerken niet-objectiveerbare verschillen.

De pedagogische en sociale doelen (met de organisatorische die ervan afgeleid waren) zoals sterk geformuleerd door ACW, staan in deze hervorming niet meer voorop.

Tevens dient vermeld dat een aantal doelen geformuleerd door andere belanghebbenden niet overeind zijn gebleven. Concreet ging het o.a. om de lineaire financiering, de herziening van het ter beschikking -en reffectatiestelsel, een oplossing voor de vrije internaten.

Voor de evaluatie van de **concrete uitwerking**, worden de diverse bepalingen van het ontwerpdecreet onderzocht, gegroepeerd volgens 6 thema's:

- schaalvergroting;
- spreiding van het aanbod (rationalisatie);
- besparingen;
- personeelsstatuut;
- gelijke financiering vrij-officieel onderwijs;
- onderwijskundige/pedagogische maatregelen.

1. SCHAALVERGROTING

De maatregelen die genomen worden inzake schaalvergroting moesten de kern vormen van deze hervormingen. Ze zijn de sleutel om het onderwijsaanbod beter te ordenen en te spreiden, de concurrentie tussen de scholen af te zwakken, de studieoriëntering te objectiveren, het TSO en BSO te herwaarderen, de schoolbesturen te versterken, de middelen efficiënter in te zetten.

Volgens dit ontwerpdecreet gaat de overheid minimalistisch te werk op het vlak van schaalvergroting:

- herwaardering scholengemeenschap (SG);
- vertrekken van volledige vrijwilligheid;
- beperkte voorwaarden voor instap (laagdrempelig): beperkte bevoegdheden, geen rechtspersoonlijkheid, geen middelen, beperkte multisectoraliteit;
- beperkte stimuli om instap in SG te bevorderen (extra-omkadering, soepeler normen, onbeperkte programmatie, bredere inzetbaarheid personeel, groeperen 'rest'omkadering);
- behoud minimumpakketten voor kleine scholen, geen lineaire financïering.

Beoordeling:

- scholengemeenschappen bestaan en zijn mislukt in hun opdracht;
- volledig afhankelijk van mentaliteitswijziging bij scholen zelf (situatie vrij onderwijs);
- hoe samenwerking op gang krijgen zonder juridische vormgeving, bevoegdheden of middelen?
- geen echte multisectoraliteit (scholengemeenschappen met een brede bovenbouw, dwz. diverse studiegebieden en richtingen) waardoor minder kans op objectieve studieoriëntering;
- voorziene stimuli werken averechts: bevorderen kleinschaligheid (-15% op rationalisatienorm) en ongebreidelde programmatie (wordt vrij);
- de extra-omkadering (500 mio) oorspronkelijk bedoeld voor scholengemeenschappen die maatregelen nemen inzake objectieve studieoriëntering, leerlingbegeleiding en samenwerking met buitengewoon onderwijs zal verdeeld worden over alle scholengemeenschappen a rato van het aantal lln. (resultaat onderhandelingen);
- groeperen van de 'rest'omkadering ondersteunend personeel is positief gezien de reeds verregaande besparingen;
- (weliswaar) beperkte bredere inzetbaarheid personeel is positief (spanning vakbonden);
- behoud financiële ontmoediging grote scholen (door lagere coëfficiënten).

2. SPREIDING VAN HET AANBOD

Ook hier is gekozen voor een minimalistische aanpak:

- ordening van aanbod in studiegebieden (logische groepering van studierichtingen in een sector/gebied);
- daarbinnen vrije programmering vanaf 99/2000, ook in 1ste graad;
- lijst van studierichtingen zou ingekort worden maar is nog niet bekend (besluit): bv. schrapping van specialistische of niet-relevante studierichtingen;
- geen rationalisatienormen (minima voor behoud studierichtingen); maar door opgelegde besparing van 2,5 % hoopt men de scholen tot rationalisatie van hun aanbod te brengen;
- indeling in onderwijszones behouden, maar enkel voor vorming van scholengemeenschappen (daarenboven zeer soepel te hanteren).

Beoordeling:

- eigenlijk geen georganiseerde rationalisatie;
- effect van besparing op rationalisatie bijzonder moeilijk in te schatten;
- daarentegen versoepelen van programmeringsmogelijkheden;
- betere ordening van het aanbod volledig afhankelijk van de 'wijsheid' van het veld (handhaving bestaande toestand);
- zones voor ordening aanbod volledig zinledig geworden: niet voor toepassing vrije keuze,; enkel de gemeente heeft belang als geografisch ordeningscriterium (dus behoud van alle perifere scholen, geen ordening mogelijk van specialistisch onderwijs (land en tuinbouwonderwijs, hotel en voeding).

3. BESPARINGEN

Belangrijk oogmerk van de Vlaamse Regering is gerealiseerd door volgende ingrepen:

- een geleidelijke, lineaire besparing van 2,5 % op het aantal uren-leraar voor alle scholen (0,5 % in 2000 tot 2,5 % in 2004);
- een vermindering van het ondersteunend personeel via een nieuwe berekeningsformule en een natuurlijke afvloeit gekoppeld aan een sociaal begeleidingsplan voor uitstappers.

In de onderhandelingen zijn correcties aangebracht:

- scholen die reeds fuserden en afbouwden voor 97 mogen dit in rekening brengen voor de 2,5 %;
- verschuivingen van leerlingen tussen onderwijsvormen worden in rekening gebracht.

Beoordeling:

- verlies van 1 000 ambten ondersteunend personeel;
- pedagogisch niet neutraal: dit personeel staat in voor leerlingbegeleiding, opvang; spijbel- en drugbeleid in de school e.d.;
- verlies van 500 à 1 000 ambten leraar;
- vrijgekomen middelen worden ingezet voor verhoging werkingstoelagen voor vrij onderwijs: meer werkingsmiddelen maar minder werkgelegenheid.

4. PERSONEELSSTATUUT

Tegenover het opheffen van de benoemingsstop staat een reeks maatregelen in het kader van een versoepeling van het personeelsbeleid:

- functiebeschrijving en evaluatie;
- ontslag na 3 onvoldoendes in loopbaan, of 2 onvoldoendes na elkaar;
- invoering mandaatfunctie voor directeurs;
- opheffing voorrangsregeling voor tijdelijken;
- bredere inzetbaarheid voor scholengemeenschap.

Verbetering voor tijdelijken:

- doorlopende aanstelling na 3 jaar dienst;
- deze kunnen ook genieten van bestaande verloven en afwezigheden;
- volwaardige wedde in vakantie;
- bestuursfuncties opnemen.

Beoordeling

De toepassing en de uitvoering in de praktijk roept vragen op. Indien dit niet gepaard gaat met voldoende begeleiding en vorming (bv. van directies en inrichtende machten) enerzijds en versterkte inspraakmogelijkheden anderzijds kan dit voor het personeel in sommige scholen zeer ongunstige effecten hebben.

5. GELIJKE FINANCIERING VRIJ-OFFICIEEL ONDERWIJS

Twee belangrijke verwezenlijkingen van dit decreet zijn dat de werkingsmiddelen voor de diverse netten op een vergelijkbare hoogte worden gebracht (de zgn. 76-100-regeling, geleidelijk in te voeren en bereikt in 2007) en dat er een wetenschappelijk onderzoek komt naar de financieringsstromen binnen de netten en naar de objectieve verschillen die een 'ongelijke behandeling' van de netten verantwoorden.

Dit is eigenlijk de uitvoering van een politiek akkoord gesloten tijdens de voorbereiding van het decreet basisonderwijs.

- de hervorming van de ARGO (eventueel nu wel);
- evolutie naar tweedeling officieel-vrij door de vrije keuze ook te laten realiseren via een officieel gesubsidieerde school (binnen regio's);
- linearisering van de financiering.

Voor de vrije internaten is er nooit echt toenadering geweest.

Belangrijkste relativerende opmerking in dit verband is dat het vrij onderwijs zijn verhoging van de werkingsmiddelen grotendeels zelf betaalt door de inlevering op de omkadering. Aangezien zij meer dan 70 % van de leerlingen opvangen worden zij relatief sterkst getroffen door de besparingen.

6. PEDAGOGISCHE MAATREGELEN

Dit ontwerpdecreet bevat zeer weinig bepalingen die van onderwijskundige aard zijn. Meest opvallend is de mogelijkheid die geopend wordt om in de toekomst het voltijds en deeltijds gewoon en het buitengewoon beroepsonderwijs modulair te organiseren. Daarover loopt momenteel een onderzoek en een experiment.

Het blijft volgens de memorie van toelichting de bedoeling om het ASO te verzwaren (wiskunde en moderne talen in de 2de graad). In dit verband zal menswetenschappen gehetwaarderd worden tot 'humane wetenschappen'. Concrete uitwerking nog niet bekend.

Nieuwe opleidingen worden gecreëerd voor topsport.

EINDEVALUATIE

Dit ontwerpdecreet beantwoordt niet aan het oorspronkelijk opzet en aan de verwachtingen van het ACW.

Men is er wel in geslaagd belangrijke politieke knelpunten m.b.t. de gelijke financiering en het drukken van de kostprijs van dit onderwijsniveau te realiseren.

De inhoudelijke en organisatorische hervormingen zijn gestrand op de grote verschillen tussen de netten (bv. inzake schaalgrootte en spreiding).

Dit is des te erger omdat er wordt van uitgegaan dat er geen sprake kan zijn van nieuwe wijzigingen na deze "hervorming van het secundair onderwijs".

Fonds voor Vakopleiding in de Bouwnijverheid / Fonds de Formation professionnelle de la Construction

Samenwerking tussen de bouwsector en het onderwijs in Vlaanderen:

CONVENANT

FVB >< secundair onderwijs bouw

Het Fonds voor Vakopleiding in de Bouwnijverheid (FVB) werd in 1965 door de sociale partners van het bouwbedrijf opgericht, met als opdracht de vakbekwaamheid van de toekomstige en reeds actieve bouwvakarbeiders te bevorderen. Het actieterrein van het FVB omvat zowel de ruwbouw (metselen, bekisten, ijzervlechten, ...) als de voltooiing (schrijnwerkerij, schilderen, sanitaire installatie, centrale verwarming).

In deze hoedanigheid is het FVB van meet af aan nauw gaan samenwerken met de studierichtingen bouw uit het BSO, BuSO en (in mindere mate) het TSO. De samenwerking is ingegeven door de grote nood van de bouwsector aan nieuwe, goed opgeleide bouwvakarbeiders: de vervangingsbehoefte in de Vlaamse bouwsector wordt jaarlijks immer op zowat 6.500 arbeiders geraamd, waarvan 4.000 geschoolde arbeidskrachten. Om in deze vervangingsbehoefte te voorzien kijkt de sector in de eerste plaats uit naar de jonge afgestudeerden uit het voltijds secundair onderwijs.

Voorwerp van de samenwerking

De sector beoogt de aansluiting tussen de **versterkte opleiding** en de **vereiste kwalificaties voor een latere tewerkstelling in de bouwsector**. Zonder afbreuk te doen aan het belang van een brede algemene vorming, zijn de volgende parameters (kwaliteitsbepalende elementen) van doorslaggevend belang voor deze aansluiting:

- de vakbekwaamheid van de praktijklerars;
- de infrastructuur en de uitrusting van het bouwatelier;
- de afstemming van de leerprogramma's op de bouwrealiteit;
- de sensibilisering van de jongeren voor de veiligheidsaspecten in de bouw;
- de profilering van de bouwopleiding zowel binnen de school als naar buiten toe (de studiekeuze bouw is nog al te vaak negatief ingegeven);
- de contacten tussen de bouwscholen en de lokale bouwsector;
- last but not least: de organisatie van voldoende, goed begeleide stages op de bouwplaats.

De samenwerking richt zich naar al deze parameters.

Vorm van de samenwerking

Sinds april 1996 wordt de samenwerking geregeld door een convenantstelsel. Hierin zijn 2 luiken voorzien:

het globaal convenant

Op dit niveau worden tussen de Minister van Onderwijs, de 4 onderwijskoepels en het FVB de spelregels van de samenwerking vastgelegd.

De belangrijkste elementen hiervan zijn:

- ▲ de door de bouwscholen te ondernemen acties t.a.v. de hierboven vermelde kwaliteitsbepalende items, m.n.
 - t.a.v. de vakbekwaamheid van de praktijkleraars, de infrastructuur en de uitrusting van het bouwatelier, de sensibilisering voor de veiligheid, de interne en externe profilering van de bouwopleiding en de samenwerking met de lokale sector: op basis van een **sterkte-zwakte analyse** stelt de bouwschool in samenspraak met het FVB een **actie-programma** op ter verbetering/bestending van de situatie.
 - t.a.v. de afstemming van de **leerprogramma's** op de bouwrealiteit: engagement om de programma's af te stemmen op de door het FVB ontwikkelde beroepsprofielen (die door de VLOR vertaald worden in opleidingsprofielen);
 - t.a.v. de organisatie van voldoende goed begeleide **bouwplaatsstages** (cf. bijlage 1 = bijlage 3 van het convenant): de gevraagde duurtijd bedraagt:
 - in het BSO: - derde graad met 2 leerjaren: 45 dagen;
 - derde graad met 3 leerjaren: 75 dagen;
 - in het TSO: 3^e graad: 15 dagen.
- ▲ de bouwafdelingen die in aanmerking komen voor samenwerking: in het BSO gaat het om de volgende **studierichtingen**: ruwbouw - bouwplaatsmachinist - ruwbouwafwerking - sanitaire installaties - centrale verwarming - steen- en marmerbewerking - schilder- en decoratietechnieken - houtbewerking (weliswaar partieel: cf. blz. 5 punt 2 van deze nota).
- ▲ de aard en de omvang van de **steun vanwege het FVB**: deze omvat verschillende aspecten:
 - het ter beschikking stellen van FVB-handboeken tegen ¼ van de normale verkoopprijs;
 - gratis toegang tot een waaier van nascholingsmogelijkheden voor de leraars;
 - gratis toegang tot opleidingsmogelijkheden in nieuwe/moderne technieken voor de laatstejaarsleerlingen (o.m. in de technologische centra van de sector);
 - organisatie van studiebezoeken aan bedrijven, leveranciers van bouwmaterialen en uitrustingen, ...;
 - ondersteuning van de opendeurdagen;
 - toekenning van een financiële enveloppe bestaande uit een forfait van 10.000 BEF per afdeling en een bedrag van 4.000 BEF per leerling uit de derde graad: deze enveloppe dient te worden aangewend voor de uitvoering van het bovenvermeld actieplan;
 - de toegang tot de FVB-databank met stageplaatsen;
 - specifieke inspanningen voor de studierichting bouwplaatsmachinist (ter beschikking stellen van machines; organisatie en financiering van stages bij VDAB).

▲ de organisatie van een **gestructureerd overleg**: zowel op het centraal niveau als op het vlak van iedere bouwschool is de samenwerking gestoeld op overleg:

- op het centraal niveau: in de schoot van een stuurgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van de Minister van Onderwijs, van de inspectie, van de onderwijskoepels en van het FVB;
- op het vlak van de bouwschool: in de schoot van een begeleidingscel samengesteld uit vertegenwoordigers van de school (directie en bouwafdeling), de pedagogische dienst van het betrokken net en het FVB.

het bijzonder convenant

Alle scholen met geïmplementeerde bouwopleidingen **beslissen vrij** of ze al dan niet tot de samenwerking toetreden. **Een sine qua non voorwaarde is de bereidheid van de school om bouwplaatsstages volgens het overeengekomen stramien te organiseren.** In het positieve geval gebeurt dit door het afsluiten tussen de bouwschool en het FVB van een bijzonder convenant, waarin de spelregels uit het globaal convenant concreet worden ingevuld en vastgelegd.

Omvang van de samenwerking

Tijdens het schooljaar 1997/1998 zijn **101 bouwscholen met 217 studierichtingen bouw** toegetreden tot convenant, m.n. 65 BSO-scholen en 36 BuSO-scholen.

Globaal zijn aldus 3.500 leerlingen uit de 3^e graad betrokken bij de samenwerking, d.i. zowat 60 % van het potentieel.

De globale financiële inspanning van de sector ten voordele van het Vlaams bouwonderwijs kan geraamd worden op zowat **60 miljoen BEF/jaar**.

3 specifieke aandachtspunten

1. de organisatie van bouwplaatsstages: een essentiële voorwaarde tot verlenging van het convenant

Van bij de afsluiting van het convenant 1996 heeft het FVB gewezen op de noodzaak om bouwplaatsstages te organiseren met een duurtijd van:

- 9 weken gespreid over de 3^e graad met 2 leerjaren;
- 15 weken, wanneer de 3^e graad 3 leerjaren telt.

overgangsperiode in 96/97 en 97/98

Teneinde de scholen evenwel de mogelijkheid te bieden om zich aan deze gevraagde stageduur aan te passen (o.m. organisatie van de vakken algemene vorming, aanpassing leerplannen, ...), heeft de sector ingestemd met een overgangsperiode van 2 jaar (schooljaren 96/97 en 97/98) tijdens dewelke de bouwscholen die het wensten, de stageduur konden beperken tot 6 weken gespreid over de 2 jaren van de 3^e graad (i.p.v. 9 weken).

definitief stelsel vanaf 98/99

De overgangsperiode verstrijkt in juni 98. Vanaf het schooljaar 98/99 verwacht de bouwsector dat de samenwerkende bouwscholen 9 respectievelijk 15 weken stage op de bouwplaats zouden organiseren.

Ook al stond deze voorwaarde van meet af aan in het convenant ingeschreven, toch blijken thans tal van scholen bezwaren te maken tegen deze stageduur. Net als twee jaar geleden worden opnieuw het inhalen van de lessen "algemene vakken" en de afwerking van de leerplannen als de 2 belangrijkste knelpunten aangehaald.

Nochtans moet worden vastgesteld dat:

- reeds tijdens de twee voorbije schooljaren 25 BSO-bouwscholen (op het totaal van 65) en 30 BuSO-bouwscholen (op een totaal van 36) in de definitieve regeling qua stageduur zijn getreden: dit toont voldoende aan dat met de nodige creativiteit het probleem van de organisatie van de lessen "algemene vakken" kan worden opgelost;
- tijdens de recente voorbereidende gesprekken hebben de onderwijskoepels er zich toe verbonden om de leerplannen i.f.v. de gevraagde stageduur aan te passen tegen het schooljaar 1999-2000. De onderwijsinspectie is bereid om op dit vlak het volgend schooljaar als een overgangsjaar te beschouwen.

standpunt van het FVB

Voor de bouwsector is de vooropgestelde stage-organisatie (duurtijd; regelmatige begeleiding door de leerkrachten; afwerking van de activiteitsvelden) een essentieel onderdeel van een goede basisopleiding voor een bouwberoep. Slechts onder deze voorwaarde kunnen de bouwondernemingen aan de jonge bouwafgestudeerden maximale tewerkstellingskansen garanderen.

2. de organisatie van de opleiding tot schrijnwerker: gemengde opleiding "houtbewerking"

In het kader van de reductie van de studierichtingen wordt door de overheid voorgesteld om voortaan in de 3^e graad nog slechts de studierichting "houtbewerking" te behouden, die zich zowel richt naar de schrijnwerkerij als de meubelmakerij.

Uit de beroepsprofielen die door de beide betrokken sectoren zijn opgemaakt, blijkt nochtans dat het om twee duidelijk onderscheiden beroepen gaat, met verschillende kwalificatievereisten (cf. nota in bijlage 2).

standpunt van het FVB

De bouwsector pleit dan ook voor een finaliteitsstudierichting "schrijnwerkerij" in de derde graad BSO.

3. de structurering van het onderwijsaanbod "bouw" in de grote agglomeraties (Antwerpen, Gent, Kortrijk)

Uit de in bijlage 3 gevoegde nota blijkt de versnippering van het onderwijsaanbod in de 3 betrokken agglomeraties:

agglomeratie Antwerpen: in 11 scholen worden 17 studierichtingen "bouw" georganiseerd met 344 leerlingen in opleiding in de 3^e graad: bijgevolg telt de bouwafdeling er gemiddeld 10 leerlingen per leerjaar, met als uitersten respectievelijk 4 en 17 leerlingen;

agglomeratie Gent: in 7 scholen worden 13 studierichtingen "bouw" georganiseerd met 287 leerlingen in opleiding in de 3^e graad: bijgevolg telt de bouwafdeling er gemiddeld 10 leerlingen per leerjaar, met als uitersten respectievelijk 6 en 21 leerlingen;

agglomeratie Kortrijk: in 8 scholen worden 14 studierichtingen "bouw" georganiseerd met 439 leerlingen in opleiding in de 3^e graad: bijgevolg telt de bouwafdeling er gemiddeld 16 leerlingen per leerjaar, met als uitersten respectievelijk 4 en 44 leerlingen;

standpunt van het FVB

De bouwsector is van oordeel dat een rationalisatie van dit aanbod de efficiëntie van de ingezette middelen en bijgevolg de kwaliteit van de verstrekte bouwopleiding - o.m. via beter uitgeruste bouwateliers - ongetwijfeld ten goede zou komen.

GLOBALAAL CONVENANT BSO/TSO

Bijlage 3

Onderlinge afspraken over stages in bouwondernemingen, van leerlingen uit de derde graad BSO en de derde graad TSO

1. Definitie leerlingenstage

Stage is een onderdeel van de opleiding waarbij de leerling een bepaalde leertijd doorbrengt in verschillende bouwondernemingen.

- **leertijd:** tijd die men in een onderneming dient door te brengen om zijn opleiding te vervolmaken (zie doelstellingen per beroep, punt 2.2)
- **bepaalde leertijd:** de duurtijd is afhankelijk van de nagestreefde doelstellingen.
- **bouwonderneming:** onderneming ressorterend onder de bouwsector (RSZ nummers: 24, 26, 44, en 54)

2. Doelstellingen van de bouwplaatsstage

De bouwplaatsstages hebben tot doel het vergemakkelijken van de overgang van de school naar - en een snellere integratie in - het bouwbedrijf.

a) Kunnen: doelstellingen in verband met de nodige vakkennis.

- Het geleerde toepassen in de realiteit.
- Aanleren van technieken die niet in de school geleerd kunnen worden, hetzij om financiële en/of praktische redenen.
- Het gebruik van materialen die niet in de school aanwezig zijn.
- Rendementsaspect ervaren door het werken in ploegverband.
- Bouwplaatservaringen van de leerlingen gebruiken als bijsturing voor de opleiding in de school. Idealiter leidt dit tot bijsturing van het leerproces, met eventuele feedback naar het leerplan.
- Detecteren van opleidingsbehoeften door vaststelling van eigen tekortkomingen: de leerling die zelf zijn zwakke en sterke kanten ontdekt en daaruit zijn bijkomende opleidingsnood erkent.

b) Kennen: doelstellingen in verband met de eigenheid van de bouwsector en dus in rechtstreekse relatie met de latere beroepsopdracht van de leerling.

- Kennismaking met de beroepscultuur van de sector.
- Kennismaking met materialen, technieken, werkmethodes en organisatie. In de school gebruikt men technieken en materialen in functie van een leerproces; op een bouwplaats van een onderneming leert men materialen en technieken gebruiken in functie van een productieproces.
- Inzicht krijgen in realistische werkomstandigheden en bedrijfsstructuur.

c) Houding: attitudedoelstellingen naar de leerling toe als toekomstige bouwvakarbeider.

- Orde.
- Veiligheid, individueel en collectief.
- Leren samenwerken met onder- en bovengeschoolde.
- Respect, op tijd komen, gezag accepteren.
- Zin voor efficiëntie, interesse en motivatie ontwikkelen.
- Verantwoordelijkheid leren dragen over zelfstandig uitgevoerde opdrachten, deze attitude dient de beroepsfierheid aan te wakkeren.
- Relatie 'klant - leverancier' in functie van de noodzakelijke kwaliteitszorg.

3. Inhoud van de stage: *voor elke studierichting is een checklist van activiteitsvelden opgemaakt*

De activiteitsvelden zijn niet verplichtend, doch zijn richtinggevend voor de inhoudelijke invulling van de stages.

4. Organisatie en begeleiding van de stage, een gedeelde verantwoordelijkheid

4.1 Onderwijs

Daar de stages een onderdeel van de opleiding zijn, verlopen ze in eerste instantie onder verantwoordelijkheid van onderwijs.

In een bouwschool is de praktijkleraar verantwoordelijk voor:

fase 1: de voorbereiding

Hij dient na te kijken of de stageondernemingen voldoende garanties bieden naar inhoud (activiteitsvelden).

fase 2: de opvolging van de leerlingen op de bouwplaats

Minstens één bezoek per week per leerling is nodig zodat de praktijkleraar het uitgevoerde werk van de leerling kan beoordelen, en indien nodig de schoolopleiding kan bijsturen. Tevens kan hij door zijn bezoek de onderneming sensibiliseren om: stage als leertijd te beschouwen, de inhoudelijke afspraken te respecteren en een juiste algemene houding t.o.v. de leerling te handhaven.

Naar de leerling toe fungeert dit bezoek als ondersteuning en als binding met zijn schoolopleiding.

De praktijkleraar zelf komt zo in contact met nieuwe technologieën en behoudt voeling met de bouwrealiteit (o.a. rendement...).

fase3: de evaluatie

Door het globaliseren van de evaluaties van de praktijkleraren heeft de school de mogelijkheid om haar bevindingen en suggesties over te maken aan het FVB, dat op zijn beurt voor de nodige bijstellingen binnen de sector zorgt.

4.2 Sector

Naast het onderwijs dient ook de sector zijn verantwoordelijkheid op te nemen.

fase 1: de voorbereiding

De sector staat in voor een kwalitatief aanbod van stageplaatsen.

De FVB-regio zal een stagedatabank aanleggen en deze ter beschikking stellen op vraag van de scholen.

Het FVB en de FVB-regio hebben een adviserende en informerende rol.

fase 2: de opvolging van de leerlingen op de bouwplaats

In de bedrijven moet er een stagementor aangesteld worden die instaat voor onthaal, begeleiding en evaluatie van de leerling. Deze persoon dient de nodige vakkennis te bezitten en moet aanwezig zijn op de werkvloer.

fase3: de evaluatie

De stagementor moet zijn bevindingen doorgeven aan de stagebegeleider van de school.

**Nota met betrekking tot de noodzaak om te komen tot
minstens twee finaliteitsstudierichtingen hout
in het beroepssecundair onderwijs:
één derde graad schrijnwerkerij en één derde graad meubelmakerij**

Dit document licht toe hoe de bouwsector aankijkt tegen de hedendaagse opleidingsdoelen voor het beroepssecundair onderwijs, toegespitst op de schrijnwerk-sector.

De bouwsector (zowel de ruwbouw- als afwerkings en voltooiingssector) wenst goed opgeleide jongeren met een brede basisopleiding en een algemene vorming die moet toelaten dat de jongere op zelfstandige wijze kan functioneren in een bouwbedrijf. De polyvalentie dient er één te zijn die er voor zorgt dat de jongere in het bedrijf in de beginperiode kan 'overleven' en die een basis vormt waarop de jong-volwassene zijn verdere vorming kan bouwen. Een te enge opleiding is slecht voor de aannemer, omdat hij een jongere in zijn bedrijf krijgt die beperkt inzetbaar is: m.a.w. een polyvalentie is noodzakelijk. Een te brede opleiding echter is voor de bedrijfsleider ook slecht: de jongere in kwestie kent en kan te weinig van het beroep om zich waar te kunnen maken in het bedrijf en tussen de collega's. Een te beperkte vakkennis over het beroep heeft als onmiddellijk gevolg dat de jongere voor de aannemer relatief te duur wordt en dat de arbeidsplaats van de jongere daardoor gevaar loopt. M.a.w. het nastreven van een te hoge omschoolbaarheid in het beroepssecundair onderwijs is zeker in de bouwsector funest voor de verdere carrière-kansen van de jongere en is dus ipso facto slecht voor de bouwsector en de maatschappij in haar geheel.

In opdracht van het Fonds Vakopleiding Bouw (FVB) heeft het Hoger Instituut voor de Arbeid een beroepsprofiel van de schrijnwerker uitgewerkt, dat door de sociale partners van de schrijnwerkerij-sector gevalideerd is. Het Opleidingscentrum Hout (OCH) heeft van haar kant het onderzoek naar haar beroepsprofielen laten uitvoeren door het onderzoeksinstituut Berenschot. Uit de vergelijking van de twee beroepsprofielen kunnen de volgende conclusies afgeleid worden: niet alleen in technische handelingen, maar ook in de sequentie van die handelingen zijn verschillen te merken.

Schematisch kunnen deze conclusies als volgt samengevat worden:

Schrijnwerk

voorbereidende taken

planning werkzaamheden

stockbeheer
uitsmetten

uitvoerende taken

afschrijven
verspaning
oppervlaktebehandeling
assemblage
aanbrengen van beslag

transporteren van constructies
plaatsing

ondersteunende taken

Meubel

voorbereidende taken

receptioneren
drogen

uitvoerende taken

verspaning

samenvoegen en verbinden

afwerking
q-controle en herstellen
verpakken
opslaan
expediteren

ondersteunende taken

Naast deze wetenschappelijke benadering van de problematiek is er bij een systematische bevraging van de beide sectoren gebleken dat er een grondig verschil is tussen de twee beroepen op verschillende vlakken:

De vakinhouden verschillen sterk

De hieronder beschreven vaktechnieken zijn aanwezig in het genoemde beroep en ontbreken in het andere:

Meubel: snijden, stofferen, stikken, karkassen, oppervlakteafwerking

Schrijnwerk: timmerwerk, houtskeletbouw, trappen, parket, buitenschrijnwerk

De sectoren verschillen sterk

De aantallen tewerkgestelde arbeiders in 1994 waren:

- schrijnwerksector: 14.197
- meubelsector: 16.929

De stijging van het relatief aandeel schrijnwerk binnen de houtfamilie is aanzienlijk.

De delokalisatie-problematiek stelt zich minder in de schrijnwerkerij.

De schrijnwerkerij is een sector met verplaatsingen en werven, de meubelsector niet.

De structuur:

schrijnwerk

- 75 % van de schrijnwerkerijen stelde in 1994 minder dan 5 werknemers te werk
- 4 % van de bedrijven is groter dan 20 werknemers
- 1 % van de bedrijven is groter dan 50 werknemers

meubel

- 50 % van de meubelmakerijen stelde in 1994 minder dan 5 werknemers te werk
- 15 % van de bedrijven is groter dan 20 werknemers
- 5 % van de bedrijven is groter dan 50 werknemers

De technieken verschillen sterk

De schrijnwerkerij vraagt essentieel constructieve vaardigheden en handvaardigheid.

De meubelmakerij vraagt essentieel vaardigheden om machines te bedienen en afwerkingsvaardigheden.

De productieprocessen verschillen sterk

Schrijnwerkerij-bedrijven besteden in hoofdzaak aandacht aan de voorbereiding tot plaatsing en de plaatsing op de werf.

De meubelbedrijven besteden in hoofdzaak aandacht aan de machine-bediening, de montage en de afwerking.

De grondstoffen verschillen sterk

De meubelmakerij werkt hoofdzakelijk met plaatmateriaal en de schrijnwerkerij werkt hoofdzakelijk met massief hout en andere grondstoffen (aluminium, pvc, glas, isolatie, gipskarton,...)

Beide sectoren kennen verschillende verbindingstechnieken

De meubelmakers werken eerder met lijmen, drevels en schroeven, de schrijnwerkers met pen/gat-verbindingen.

De aard van het werk (plaatsing op de werf, continue blootstelling aan natuurelementen) maken dat het schrijnwerk voorzien moet zijn op extreme weersomstandigheden. Hier dient men rekening mee te houden bij het gebruik van de diverse verbindingstechnieken. De begrippen waterdicht en winddicht zijn schrijnwerkers-begrippen.

De werkvoorbereiding verschilt

De schrijnwerkers werken meestal met standaardprofielen, de meubelmakers vertrekken vanaf een tekening.

De automatisering en nieuwe technologieën situeren zich vooral in de meubelsector.

De aanwervingsvoorwaarden verschillen

De meubelbedrijven vragen machinale houtbewerkers, die flexibel ingezet kunnen worden in de volledige machine-afdeling.

De schrijnwerkbedrijven vragen ervaren plaatsers met ruimtelijk inzicht.

De gereedschapskoffer en het alaam zijn schrijnwerkersbenodigdheden, die een meubelmaker niet nodig heeft.

STRUCTURERING VAN ONDERWIJSAANBOD IN GROTE AGGLOMERATIES

Bijlage 3

BSO - twee eerste jaren van de derde graad

Wanneer we als basis de onderwijsinstellingen binnen een straal van 10 km rond het centrum van de steden (Antwerpen, Gent, Kortrijk) nemen, dan komen we tot de volgende vaststellingen wat het onderwijsaanbod voor de bouwberoepen betreft:

	Aantal scholen	Aantal studierichtingen	Aantal leerlingen
ANTWERPEN	11	17	344
GENT	7	13	287
KORTRIJK	8	14	439

Concreet:

ANTWERPEN

		Aantal studierichtingen	Aantal leerlingen
Vrij Technische School Technicum	Antwerpen	1	34
Stedelijk Polytechnisch Instituut	Antwerpen	2	19
K.T.A. Deurne : Ruggeveld	Antwerpen	2	41
Technicum Rerum Novarum	Antwerpen	2	52
V.T.I.	Kontich	1	8
Sted. Inst. Sec. Handelonderwijs	Antwerpen	1	11
Gemeentelijk Technisch Instituut	Mortsel	2	54
Don Bosco Technisch Instituut	Antwerpen	3	58
M.S.G.O. Borgerhout	Antwerpen	1	8
Sted. Instit. Voor Sierk. En Ambachten	Antwerpen	1	30
Stedelijk Handelsinstituut	Antwerpen	1	29

GENT

Sted. Instituut Bouwbedrijf - H. Nicaise	Gent	4	62
KTA	Gent	1	19
Hoger T.I. Sint-Antonius	Gent	2	27
Gemeentelijk Instituut voor Techn. Ond.	Gent	1	21
Technisch Instituut Glorieux	Gent	2	62
Don Bosco Technisch Instituut	Gent	2	68
Gemeentelijk Instituut voor Techn. Ond.	Merelbeke	1	28

KORTRIJK:

VTI	Kortrijk	4	194
KTA I	Kortrijk	1	7
K.T.A. II Heule	Kortrijk	3	38
V.T.I.	Waregem	2	113
KA	Waregem	1	16
Technisch Instituut Sint-Lucas	Menen	1	51
KA	Menen	1	8
K.A.	Avelgem	1	12

STRUCTURERING VAN ONDERWIJSAANBOD IN GROTE AGGLOMERATIES

BSO - twee eerste jaren van de derde graad

RUWBOUW

	Aantal scholen	Aantal leerlingen
ANTWERPEN	4	48
GENT	4	83
KORTRIJK	2	42

De betrokken onderwijsinstellingen zijn:	Aantal leerlingen
--	-------------------

ANTWERPEN

Stedelijk Polytechnisch Instituut	Antwerpen	8
Technicum Rerum Novarum	Antwerpen	22
Don Bosco Technisch Instituut	Antwerpen	10
M.S.G.O. Borgerhout	Antwerpen	8

GENT

Sted. Instituut Bouwbedrijf - H. Nicaise	Gent	18
Don Bosco Technisch Instituut	Gent	32
Gemeentelijk Instituut voor Techn. Ond.	Merelbeke	33

KORTRIJK

V.T.I.	Kortrijk	27
K.T.A. II Heule	Kortrijk	15

STRUCTURERING VAN ONDERWIJSAANBOD IN GROTE AGGLOMERATIES

BSO - twee eerste jaren van de derde graad

HOUT

	Aantal scholen	Aantal leerlingen
ANTWERPEN	5	98
GENT	6	146
KORTRIJK	8	264

De betrokken onderwijsinstellingen zijn:	Aantal leerlingen
--	-------------------

ANTWERPEN

Technicum Rerum Novarum	Antwerpen	30
Stedelijk Handelsinstituut	Antwerpen	29
V.T.I.	Kontich	8
Sted. Inst. Sec. Handelonderwijs	Antwerpen	11
Don Bosco Technisch Instituut	Antwerpen	20

GENT

Sted. Instituut Bouwbedrijf - H. Nicaise	Gent	13
Gemeentelijk Instituut voor Techn. Ond.	Gent	22
Technisch Instituut Glorieux	Gent	42
Hoger Technisch Instituut Sint-Antonius	Gent	14
K.T.A.	Gent	19
Don Bosco T.I.	Gent	36

KORTRIJK

V.T.I.	Kortrijk	69
KTA I	Kortrijk	7
K.T.A. II Heule	Kortrijk	13
K.A.	Avelgem	12
V.T.I.	Waregem	88
KA	Waregem	16
Technisch Instituut Sint-Lucas	Menen	51
KA	Menen	8

STRUCTURERING VAN ONDERWIJSAANBOD IN GROTE AGGLOMERATIES

BSO - twee eerste jaren van de derde graad

SCHILDER

	Aantal scholen	Aantal leerlingen
ANTWERPEN	4	106
GENT	2	32
KORTRIJK	1	68

De betrokken onderwijsinstellingen zijn:	Aantal leerlingen
--	-------------------

ANTWERPEN

Vrij Technische School Technicum	Antwerpen	34
Sted. Instit. Voor Sierk. En Ambachten	Antwerpen	30
K.T.A. Deurne : Ruggeveld	Antwerpen	18
Gemeentelijk Technisch Instituut	Mortsel	24

GENT

Sted. Instituut Bouwbedrijf - H. Nicaise	Gent	12
Technisch Instituut Glorieux	Gent	20

KORTRIJK

V.T.I.	Kortrijk	68
--------	----------	----

STRUCTURERING VAN ONDERWIJSAANBOD IN GROTE AGGLOMERATIES

BSO - twee eerste jaren van de derde graad

SANITAIR EN CV

	Aantal scholen	Aantal leerlingen
ANTWERPEN	4	92
GENT	2	32
KORTRIJK	3	65

De betrokken onderwijsinstellingen zijn:	Aantal leerlingen
--	-------------------

ANTWERPEN

Stedelijk Polytechnisch Instituut	Antwerpen	11
K.T.A. Deurne : Ruggeveld	Antwerpen	23
Gemeentelijk Technisch Instituut	Mortsel	30
Don Bosco Technisch Instituut	Antwerpen	28

GENT

Sted. Instituut Bouwbedrijf - H. Nicaise	Gent	19
Hoger Technisch Instituut Sint-Antonius	Gent	13

KORTRIJK

V.T.I.	Kortrijk	30
K.T.A. II Heule	Kortrijk	10
V.T.I.	Waregem	25

STANDPUNT PROF. DR. JAN VAN DAMME MINDERHEIDSNOTA BIJ HET VLOR-ADVIES

Inleiding

Toen aan de VLOR gevraagd werd op een zeer korte termijn een advies te formuleren betreffende het voorontwerp van Decreet op het secundair onderwijs werd door de Raad voor Secundair Onderwijs beslist enkele werkgroepen ad hoc op te richten. Eén van die werkgroepen richtte zich tot alle geledingen van de Raad die niet betrokken waren bij het voorafgaandelijk informeel overleg met de Minister, m.n. de vertegenwoordigers van de sociaal-economische organisaties, van het PMS-werk, van de ouderverenigingen, van het directiepersoneel, van sommige inrichtende machten en van de externe deskundigen. Die werkgroep vergaderde tweemaal, in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de overheid. Het verslag werd gedeeltelijk door alle deelnemers, gedeeltelijk met een meerderheid goedgekeurd.

Toen de Raad zelf - tijdens één vergadering - het advies moest finaliseren, bleken veel passages uit het verslag van de werkgroep hetzij niet aanvaardbaar voor de geledingen die geen deel uitmaakten van de werkgroep, hetzij niet opportuun volgens diezelfde geledingen. Daarom werd beslist die passages in een minderheidsnota op te nemen. Omdat de tijd ontbrak om over de definitieve formulering overleg te plegen met alle geledingen die deel uitmaakten van de werkgroep wordt de minderheidsnota formeel ingediend door de geleding van de externe deskundigen.

1. Het voorontwerp bevat zowel positieve als negatieve elementen. Zonder volledigheid na te streven vermelden we hieronder een aantal positieve en negatieve punten, grotendeels in de volgorde waarin ze in het Decreet aan bod komen.

Positief

- De mogelijkheid om door middel van de indeling in studiegebieden en de reductie van de studierichtingen bij te dragen tot een transparant studieaanbod. De indeling in studiegebieden draagt tevens bij tot het uittekenen van een mogelijke studieloopbaan voor de leerlingen.
- De kans op modularisering in BSO, BuSO en DBSO en de kans op afstemming op OSP, VDAB en VIZO.
- De optie volgens de memorie van toelichting om, in het kader van het op stapel staande decreet over de hervorming van PMS/MST, per scholengemeenschap samen te werken met één centrum voor leerlingenbegeleiding (PMS/MST).
- De mandaatsfunctie voor de directie en de soepeler aanwervingsnormen.
- De verbetering van het statuut voor de tijdelijken.
- De kans op samenwerking tussen het gewoon secundair onderwijs en het BuSO.
- De mogelijkheid om ten aanzien van het ondersteunend personeel door middel van het puntensysteem een soepeler personeelsbeleid te voeren.
- De mogelijkheid om door middel van de functiebeschrijvingen een transparanter systeem van taakomschrijving en evaluatie van het personeel uit te bouwen.
- Het meer gelijk maken van het statuut van het personeel uit de verschillende netten.

Negatief

- Het decreet noch de memorie van toelichting bevatten een inhoudelijke visie op de onderwijsvormen (behalve ten aanzien van het ASO).
- Het ontbreken van voldoende mogelijkheden en stimulansen om binnen scholengemeenschappen te komen tot echte integratie, in het bijzonder op het niveau van de eerste graad. Mede door het ontbreken van stimulansen om een gemeenschappelijke pedagogische visie te ontwikkelen en om concurrentie om te vormen tot adequate samenwerking, ontstaat het risico van pro forma-scholengemeenschappen die wel bepaalde voordelen krijgen, maar waar in praktijk naar de leerlingen toe weinig of niets verandert.
- De globale inkrimping van de categorie van het ondersteunend personeel ondanks de toenemende pedagogische opdrachten van deze personeelsleden in de scholen.
- Onvoldoende aandacht voor de kleine onderwijsverstrekkers.

2. De beslissing om de werkmiddelen tussen de ARGO en het gesubsidieerd onderwijs minder ongelijk te verdelen én de concrete verhouding waartoe beslist is zijn politieke compromissen die meteen duidelijk maken hoe weinig professioneel onderbouwd ons onderwijsbeleid nog steeds is. In het kader van de aangekondigde studie met betrekking tot de werkmiddelen wordt de overheid gevraagd een dossier voor te bereiden over de middelen die de Vlaamse Gemeenschap beschikbaar stelt aan de diverse gebouwenfondsen, over de investeringen uitgevoerd door lokale overheden en door privé-instanties, over de verwachte behoeften per type school en over de perspectieven terzake op korte en middellange termijn en over de globale kost van de verzuiling in het secundair onderwijs. Daarbij wordt ook gevraagd de mogelijkheid na te gaan dat ook gesubsidieerde scholen gebruik maken van gebouwen die eigendom zijn van de Vlaamse Gemeenschap.

3. Als basis voor de programmatie en de rationalisatie worden drie netten genomen. Men kan de vraag stellen of dit wel met de maatschappelijke realiteit overeenstemt. Deze driedeling rijmt in ieder geval niet met de vierdeling bij de scholengemeenschappen.

In het decreet wordt bepaald dat de minimumnorm wat het aantal leerlingen betreft, vervalt als het gaat om de enige opleiding in het eigen net in de eigen gemeente. Voorgesteld wordt die norm slechts te laten wegvallen:

- a. als het gaat om de enige opleiding in de gemeente (over alle netten) en
- b. als die opleiding niet georganiseerd wordt in het eigen net in een aangrenzende gemeente.

De regeling waarbij men binnen een scholengemeenschap vrij kan programmeren binnen een studiegebied, kan gevolgen hebben die ingaan tegen de bedoelingen van de decreetgever. Zo kan in principe elke school met het studiegebied ASO, alle ASO-studierichtingen aanbieden.

In de memorie van toelichting staat als commentaar bij artikel 11: "De vrijheid van onderwijs laat echter niet toe de oprichting van een nieuwe instelling onbeperkt in de tijd uit te sluiten." Ondanks het feit dat de regelgeving in principe nieuwe instellingen toelaat, wordt dit in feite onmogelijk gemaakt. Immers, opdat een nieuwe secundaire school financierbaar of subsidieerbaar zou zijn, moeten volgens het KB van 30 maart 1982 betreffende de scholengemeenschappen onhaalbaar hoge leerlingenaantallen gehaald worden. Met het oog op de grondwettelijke vrijheid van onderwijs en met het oog op onderwijsvernieuwing wordt voorgesteld dat de programmatienorm voor nieuwe instellingen tot een haalbaar niveau beperkt zou worden en dat hierbij rekening zou worden gehouden met het aantal georganiseerde leerjaren. Nu wordt in artikel 38 § 1 van genoemd KB gesproken van een

150%-norm, terwijl een school die slechts met één leerjaar start 150% van de norm voor de gehele graad moet behalen zodat het in feite gaat om een 300%-norm.

Er moet een programmatieperiode worden bepaald tijdens dewelke tussentijdse “groeinormen” zouden gelden.

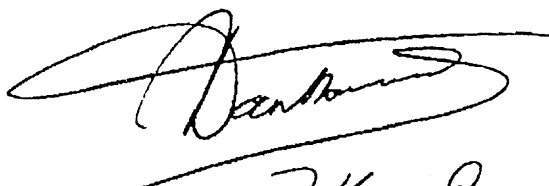
4. Er moet van worden uitgegaan dat de scholengemeenschappen een gezamenlijk pedagogisch beleid uitbouwen. Om dit te stimuleren moet het decreet als één van de opdrachten voor de scholengemeenschappen vermelden: driejaarlijks wordt een gedetailleerd verslag gemaakt van de schoolloopbaan van de leerlingen (met inbegrip van zittenblijven en attesten) gedurende de voorbije periode, met vermelding van de knelpunten en voorstellen van oplossingen. Dit verslag kan in samenwerking met het PMS-centrum opgesteld worden.

5. Er worden geen of onvoldoende stimuli bepaald om netoverstijgende samenwerking aan te moedigen. Ook de stimuli om binnen de scholengemeenschappen tot gemeenschappelijk eerste graden te komen, zijn zeer beperkt of zelfs onbestaande. Nochtans is dit een voorwaarde om tot een objectieve leerlingenoriëntering te komen. Het sterk beperken van het aantal scholen impliceert in sommige gevallen dat het niet mogelijk is een polyvalente eerste graad in de vorm van een autonome middenschool op te richten. De criteria, waaraan een middenschool moest voldoen en die met het oog op de programmatiebeperking door het onderwijsdecreet-VIII gewijzigd werden, moeten opnieuw gelden.

6. Evenmin wordt duidelijk op welke criteria de overheid zich baseert om in artikel 36 § 1 6° te bepalen hoeveel scholengemeenschappen per net opgericht kunnen worden. De vermelde aantallen suggereren dat in een bepaald net het aantal scholengemeenschappen groter kan zijn dan het huidige aantal, terwijl de memorie van toelichting in 2.2.2 stelt dat men naar ruimere scholengemeenschappen wil evolueren.

7. Wat de financiële stimuli voor de scholengemeenschappen betreft, wordt voorgesteld minstens een gedeelte ervan voor te behouden voor de scholengemeenschappen die extra inspanningen doen om aan de criteria die onder artikel 49 genoemd worden, te voldoen. Indien daarvoor geen substantiële financiële stimuli beschikbaar zijn, dan kan de stimulans de vorm aannemen van ‘prijs voor de scholengemeenschap’ die bijvoorbeeld jaarlijks aan de tien scholengemeenschappen die het meest inspanningen doen om die criteria te realiseren, gegeven wordt.

8. Bij de evaluatie van de godsdienstleraar en de leraar niet-confessionele zedenleer door de inrichtende macht wordt geen rekening gehouden met de beroepsbekwaamheid en de pedagogische bekwaamheid van de betrokkene. Deze zijn uitsluitend de bevoegdheid van de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of levensbeschouwing. Sommige leden zijn van oordeel dat de betrokken leerkrachten hierdoor niet als een volwaardig lid van het schoolteam worden beschouwd en vragen dat deze regeling aangepast wordt.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Dankens', with a large, stylized flourish above it. Below the signature, there are some faint, illegible markings that look like '7 11 0'.

Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw

Externe Contacten - p.a. Kasteellaan 54 - B 9000 Gent - Tel. +32 (0) 9 233 04 06 .

Hoorzitting over het Ontwerp van
Decreet m.b.t. de Hervorming van het
Secundair Onderwijs

Gent, 28 mei 1998 .

Standpunt van de
R. Steinerscholen

**Aan de Commissie voor Onderwijs,
Vorming en Wetenschapsbeleid
van het Vlaams Parlement**

Geachte dames en heren Vlaamse volksvertegenwoordigers,

Situering

Als deel van het Overleg van de Kleine Onderwijsverstrekkers (OKO) hebben de secundaire Steinerscholen deelgenomen aan de Adviesvorming in de VLOR (werkgroep o.l.v. prof.dr. J. Van Damme), en de onderhandelingen in het O.O.C. In dit laatste orgaan werd door OKO slechts een gedeeltelijk akkoord gegeven, toegespitst op het gedeelte onderwijsaanbod, programmaties en scholengemeenschappen (zie Protocol nr. 68).

Inzake de personeelsmaatregelen kunnen wij ons globaal aansluiten bij de opmerkingen van andere vrije inrichtende machten, en ontbrak vooral de tijd om hun concrete weerslag af te wegen.

Onze voornaamste zorgen n. a. v. de toen voorliggende teksten betroffen vooral het volgende :

- de feitelijke discriminatie van kleine scholen die buiten hun wil geen scholengemeenschap kunnen vormen, en de feitelijke onmogelijkheid tot het oprichten van een nieuwe instelling of studiegebied buiten de scholengemeenschap
- de overwogen koppeling van erkenning en studiebewijzen aan een programmatienorm, waardoor een ingroeimogelijkheid voor nieuwe scholen met eigen pedagogische concepten wegviel.

Met deze bijdrage willen wij Uw aandacht vragen voor onze standpunten in het licht van de jongste versie van het Ontwerp van Decreet, en méér eigen accenten vanuit de Steinerscholen zelf leggen.

Vooreerst stellen wij met vreugde vast dat de Vlaamse Regering inzake het gedeelte onderwijsaanbod en programmatie duidelijk rekening heeft gehouden met het Advies van de Raad van State. Daardoor werd ook ten dele tegemoet gekomen aan een aantal van onze verzuchtingen.

Er is een eerste aanzet gegeven tot een **wettelijke omschrijving** van kleine onderwijsverstrekkers die hun eigenheid vinden in bijzondere pedagogische en onderwijskundige opvattingen, onder meer de Steinerscholen. Helaas werd nog geen rekening gehouden met de reële verschillen t.o.v. andere scholen die het gevolg zijn van deze eigen karakteristieken. Daardoor is vooralsnog geen enkele afwijking concreet realiseerbaar.

Om deze nieuwe wettelijke omschrijving werkelijk toepasbaar te maken, blijven er nog enkele andere obstakels, en ontbreken nog bijkomende wettelijke elementen.

Wij hadden verwacht dat dit " Decreet Secundair Onderwijs " eindelijk een aantal reeds lang aanslepende knelpunten inzake zowel rationalisatie als programmatie zou regelen. Sommige ervan dateren reeds van 1985. Ook vertegenwoordigers van de overheid zelf hadden dit geregeld gesuggereerd.

Waarin komt dit Ontwerp-Decreet dan nog NIET tegemoet aan de voor scholen met bijzondere pedagogische opvattingen gestelde problemen ?

Blijvende Knelpunten

1. Vooreerst : inzake de programmatie van **nieuwe instellingen** (art. 25 en 31, § 2) is m.o.o. de toepasbaarheid verdere verduidelijking én normverlaging nodig.

Er wordt een afwijking voorzien op de norm van 300 %, nl. 150 % van de " toepasbare " rationalisatienorm voor onder meer instellingen die uitsluitend cultuurbeschouwing inrichten en een afwijking op de eindtermen verwerven, zoals de Steinerscholen.

Belangrijk is daarbij dat eindelijk duidelijk gesteld wordt dat de norm deze is van art. 51, nl. een vermindering van 66 % op de algemene norm. Onduidelijk blijft nog in hoeverre binnen een bepaalde afstand het enig zijn qua net en onderwijskarakter bepalend blijft (m.a.w. slechts de keuze officieel / vrij en al dan niet confessioneel).

Deze afwijkmogelijkheid heeft enkel zin indien de omschrijving inzake cultuurbeschouwing en eigen eindtermen inderdaad kan beschouwd worden als een eigen wettelijke kwalificatie ter vervanging van de noties net en onderwijskarakter.

Onlogisch blijft tevens dat anderzijds 100 % " door de decreetgever verder voldoende geacht wordt om een kwaliteitsvol onderwijs te verantwoorden " (cfr. opmerking Raad van State, Advies, p. 22).

Wij vragen dan ook een initiatief m.o.o. een duidelijkere wettelijke definiëring i.v.m. art. 51.

2. Inzake de programmatie van **nieuwe structuuronderdelen** (art.33, § 2) wordt het feitelijk onmogelijk een nieuw studiegebied in te richten.

De nu ingebouwde afwijking voorziet in een normloze regeling voor onder meer scholen die uitsluitend cultuurbeschouwing organiseren, en bovendien een afwijking op de eigen eindtermen verkregen.

Ze blijft echter beperkt tot niet-specifieke opties, en binnen reeds ingerichte studiegebieden. Voor de Steinerscholen betekent dit : beperkt blijven tot het ASO.

Omwille van de eigen opvattingen is dit nu juist niet de sinds lang door de Steinerscholen gewenste uitbreiding van het studie-aanbod. Indien wél dan zouden ze zelf ook verder bijdragen tot het al ruim aanwezige algemene aanbod. Ook de Steinerscholen streven naar een polyvalenter aanbod m.o.o. een betere leerlingenoriëntering, mede op vraag van veel ouders.

Dit veronderstelt echter een nieuw studiegebied, met daarin een tweede comprehensief en polyvalent maar eerder toepassingsgericht studietraject.

De nagestreefde vernieuwing is niet in de eerste plaats gericht op een bepaald beroep, vervolgstudie of tewerkstelling, maar op de motivatie van de jongeren zelf. Ons inziens zou dit bijvoorbeeld een verregaande integratie van algemene én veelzijdige praktische vorming kunnen zijn. De verwezenlijking hiervan lijkt met de huidige procedures uitgesloten.

Programmeren buiten het eigen studiegebied is immers onderworpen aan de zogenaamde zware procedure van art. 28, resp. 38 , die enerzijds sterk tewerkstellingsgericht is. Anderzijds blijft ze via het advies van de VLOR afhankelijk blijft van het fiat van de grote onderwijsverstrekkers. Deze zullen allicht niet kunnen vermijden zich eerder te laten leiden door hun algemene dan door bijzondere opvattingen.

Wij vragen dat ook hier via de nieuwe wettelijke omschrijving van instellingen met bijzondere pedagogische opvattingen voor een aangepaste procedure zou gezorgd worden.

3. Inzake de " toepasbare " rationalisatienorm voor het **behoud** van kleine instellingen met bijzondere pedagogische opvattingen wordt nog geen duidelijkheid geschapen.

Bij de oprichting van nieuwe instellingen die enkel cultuurbeschouwing organiseren en eigen eindtermen verkregen dient voortaan slechts de laagste rationalisatienorm bereikt, nl. deze van art. 51. Voor het verdere behoud van deze nieuwe scholen en voor het voortbestaan van reeds bestaande instellingen is niet duidelijk of deze norm eveneens van toepassing wordt.

Het zou zeer onlogisch zijn mocht dit niet het geval zijn. De algemene regel is immers dat rationalisatienormen steeds lager of hoogstens gelijk zijn aan de programmatienormen.

Het qua behoud toepasbaar maken van art. 51 voor bovenomschreven instellingen zou bovendien kunnen tegemoet komen aan het prejudicieel Arrest van het Arbitragehof nr. 36 / 97.dd. 19 juni 1997.

Wij vragen dan ook met aandrang om het nieuwe criterium, ingeschreven in art. 25 § 2, resp. art. 31 § 2, als een wettelijke kwalificatie voor rationalisatie ook in art. 51 zelf uitdrukkelijk op te nemen.

4. Inzake de doelstellingen en de voordelen voor **scholengemeenschappen** wordt de leerlinggerichte samenwerking van onvrijwillig uitgesloten scholen feitelijk gediscrimineerd.

Voor instellingen die onvrijwillig niet tot een scholengemeenschap kunnen toetreden noch samen een oprichten, ontbreekt een aangepaste behandeling. Daardoor worden ze feitelijk gediscrimineerd. Ook bij het ter harte nemen van de kerntaken van het secundair onderwijs en het nastreven van samenwerking inzake leerlingenoriëntering, studie-aanbod en personeelsbeleid blijven zij verstoken van de hiertoe binnen de scholengemeenschap toegekende voordelen.

De Steinerscholen kunnen inderdaad niet voldoen aan de gestelde criteria van een zonaal en multisectoraal aanbod. Anderzijds blijkt uit de feiten zelf dat wie vaststelt niet tot een scholengemeenschap te kunnen behoren zelf ook niet heeft bijgedragen tot een te ruim aanbod.

Indien dergelijke instellingen dezelfde intenties nastreven als scholen in een scholengemeenschap zou kunnen voorzien worden in een alternatieve procedure voor aangepaste samenwerkingsakkoorden. Dit zou kunnen via een aangepaste erkenning van hun " groepering ", nl. mits een transponeerbare, leerlinggerichte bundeling van inspanningen inzake oriëntering, aanbod, en personeelsbeleid. Weliswaar moet hierbij kunnen rekening gehouden worden met hun bijzondere pedagogische opvattingen.

Wij vragen dan ook een initiatief voor een aangepaste tegemoetkoming bij samenwerkingsakkoorden inzake oriëntering, studie-aanbod, en personeelsbeleid.

5. Inzake de inkrimping van het **ondersteunend personeel** vrezen wij dat onvrijwillig kleine scholen te zwaar getroffen blijven.

Ook wij menen dat deze afslanking haaks staat op de groeiende behoefte aan begeleiding via de school van jongeren in deze tijd. Ondanks de lineaire vermindering van de geplande besparing vrezen wij dat deze nog steeds vooral de kleine scholen zal treffen, zeker deze die gezien hun eigen karakteristieken niet tot een scholengemeenschap kunnen toetreden.

Wanneer de begeleidingsopdracht van leerlingen moet opgenomen worden door alle scholen, dan moeten ook alle scholen op een redelijke wijze in staat gesteld worden om deze te realiseren. Alleszins dient de leefbaarheid van onvrijwillig kleine scholen gegarandeerd.

Wij vragen daarom dat het nieuwe criterium in art. 31, § 2 ook zou ingeschreven worden in art. 95, 2de lid, a) m.o.o. het verkrijgen van een forfaitair puntengewicht.

6. Tenslotte blijven nog steeds de middelen ontbreken voor pedagogische begeleiding voor kleine onderwijsverstrekkers in het secundair onderwijs.

Het is uitermate verwonderlijk dat deze oude verzuchting bij deze gelegenheid niet werd opgelost. Dit is zonder problemen wél gebeurd n.a.v. het Decreet Basisonderwijs.

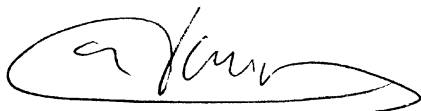
Reeds jaren wordt ons bevestigd dat dit bij een volgend Decreet eens moet in orde gebracht worden.

Het volstaat om art. 186 van het Decreet Basisonderwijs, aangepast aan het secundair niveau, toe te voegen aan dit Ontwerp van Decreet, als aanvulling bij art. 87 van het Decreet van 17 januari 1991, betreffende Inspectie en Begeleiding.

Wij vragen dan ook dat dit eindelijk via een eenvoudig amendement zou opgelost worden.

Tenslotte hopen de Vlaamse Steinerscholen dat u eindelijk via dit Decreet een oplossing zal kunnen geven aan bovenstaande knelpunten.

Met bijzondere dank voor uw aandacht,
namens de Federatie van Steinerscholen in Vlaanderen,

Kamiel Van Herp,
beheerder.